B 373/2

A BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROSI
IV. KER. (BELVÁROSI) KÖZSÉGI

FŐREÁLISKOLA

ÖTVENNYOLCADIK

ÉRTESÍTŐJE

AZ 1911—1912. ISKOLAI ÉVRŐL.

SZERKESZTETTE
DR KOPP LAJOS
IGAZGATÓ.

169

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS
HÁZINYOMDÁJA — 1912. —

VÁROSI KÖNYVTÁR
BUDAPEST ⁘ KÖZPONT.
Bp 373/2 47
KÜLÖN GYŰJTEMÉNY.
KI NEM KÖLCSÖNÖZHETŐ.

. községi fő-
jője
58. 1911-12

Közp. nyomt. XX. 03. 01. sz.

FSZEK Központi Könyvtár
0 010003 173670

B 373/2
13555
1963

A BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROSI
IV. KER. (BELVÁROSI) KÖZSÉGI

FŐREÁLISKOLA

ÖTVENNYOLCADIK

ÉRTESÍTŐJE

AZ 1911—1912. ISKOLAI ÉVRŐL.

SZERKESZTETTE
DR KOPP LAJOS
IGAZGATÓ.

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS
HÁZINYOMDÁJA — 1912. —

1976

B 373/2
13555

Bp 78
3404

FŐVÁROSI
KÖNYVTÁR
1912

I.

SZÉP ILONKA.

— Adalék a magyar irodalomtörténet tanításához. —

Az irodalmi olvasmányok centrális jelentősége az irodalomtörténeti oktatás keretében ma már bizonyára átment a köztudatba. Szinte így lehetne formulázni ezt az elvet: Minél több irodalmat és minél kevesebb irodalomtörténetet kell az oktatás minden fokán nyújtanunk! Nem akarom ezzel az elmélet tanításának jelentőségét leszállítani. Sőt épen a VII. és VIII. osztálynak van fönntartva, hogy az olvasmányoknak azt a változatos és sokféle tömegét, melyet az eddigi osztályokban tanítványainkkal megértetni és élveztetni iparkodtunk, összefoglaljuk és nagy írói egyéniségek, történeti korok, irodalmi eszmék, irányok és áramlatok szerint csoportosítsuk. Bármennyire előtérbe lép is e fokon az elmélet, az olvasmány jelentősége itt is nyilvánvaló. Ma már bizonyára sehol sem követik azt a régi módszert, amely a kézikönyv száraz adatokkal túlhalmozott történeti fejtegetésein végigszáguldva, az olvasmányokat, a tankönyv szemelvényeit, rendesen alig használta másra, mint egy-egy irodalomtörténeti fejezet gyér megvilágítására.

Ennek épen a fordítottja áll a mai oktatásban, sőt még ennél is tovább jutottunk. Az olvasmány nem a fejtegetések megvilágítására szolgáló példa, de még nem is dokumentum vagy indukció alapjául szolgáló anyag egy-egy írói egyéniség vagy kor magyarázására és megértetésére, legalább nem ez elsősorban, hanem egészen a l'art pour l'art jellegére emelkedett. Amint Horváth Cyrill igen helyesen követeli[1]): „az iskola

[1]) Az 1908/09-i iskolai értesítőnk jeles programmértekezésében: *A magyar irodalomtörténet tanításáról.* 17. l.

bennök (t. i. az olvasmányokban) elsősorban nem irodalomtörténeti dátumokat, hanem valami egyebet keres: ember- és világismeretnek, ethikai és eszthétikai hatásoknak forrását. Az olvasmány nem a grammatika, a stilisztika, a retorika, a poétika vagy a historia litterarum aucillája, nem puszta példatár holmi szabályokhoz; ellenkezőleg lélek- és erkölcstani igazságok tárháza, lelki gyönyörűségek, vallásos, erkölcsös, szociális érzések kútfeje a növendék számára és csak másodsorban szabályok elvonására alkalmat szolgáltató médium."

Az olvasmány tehát elsősorban individuális és csak másodsorban dokumentális jellegű. Azonban épen a legfelsőbb fokon kell az oktatásnak arra törekednie, hogy az olvasmányt ebből az elszigeteltségéből kiemelje, anélkül azonban, hogy említett alapjelentőségét elveszítse. Azt hiszem épen abban csúcsosodik ki minden irodalomtörténeti oktatás feladata, hogy az eddig elszigetelten ismertetett műalkotásokat abba a nagyobb egészbe illessze, amelyben létrejöttek, melynek szerves alkotó részei. Ne legyen az olvasmány a pusztán magában fölbuggyanó forrás, hanem teremtsük meg számára azt a kedves környezetet, a hegyet, erdőt, sziklát, amelyből fakadt. Adjuk meg az olvasmánynak a maga milieujét: hozzuk kapcsolatba az író többi alkotásaival, a kor eszméivel, melyek az írót inspirálták, a kortársak alkotásaival, amelyekkel rokonvonásokat mutat föl; helyezzük bele abba a fejlődésbe, amely létrehozta; vegyük háttérül azt a kort, irodalmi áramlatot, amelynek gyermeke és tipikus képviselője. Ne szűkölködjék már e fokon egy olvasmány sem minden történeti kilátás nélkül: nyújtson, amennyire lehet, kellő perspektivát, elsősorban saját alkotójának, azután korának, kor- és honfitársainak lelkébe. Így fejlődjék ki lassanként olvasmányain keresztül a tanuló fölfogása az irodalom jelentőségéről, így vegyen tudomást fokonkint azokról a szellemi erőkről és működésük törvényeiről, amelyek az irodalom fejlődésében szerepet játszanak. Mindez anélkül, hogy tisztára elvont, elméleti fejtegetésekkel vagy újabb és több adattal terhelnők.

Egy ilyen elméleti megvilágításra óhajtanék kisérletet tenni Vörösmarty *Szép Ilonkájának* elemzésével. Főképen abból a szempontból, mely bepillantást enged a költő alkotó műhelyébe: hogyan vet lángot a költő fantáziája tüzénél az élmény és mint alakulnak, forrnak egybe a legkülönbözőbb alkotó elemek egy új szerves egésszé, a műalkotásba; továbbá tanulságot keresve aziránt, mennyire lehet jellemző egy tipikus műalkotás a költő egész egyéniségére, fölfogására, korára és annak eszméire, törekvéseire, mennyire függ össze bármely műalkotás minden szálával, motivumával azzal az eszmekom-

plexummal, amely létrehozta és a fejlődés magaslatára vetette. Nem akarom úgy odaállítani ezt a kisérletet, mint egy tipikus példát minden olyan költői olvasmány számára, amelyből elméleti tanulságot akarunk levonni. Ez az eljárás épen megtagadása volna mindannak, amire előbb rámutattam. Ha valamire, hát épen arra szolgáljon tanulságul, mennyire nem kell a nagyobb költői alkotásokat elméleti igazságok kedvéért agyonmagyarázni, mikor időnként egy-egy ilyen kisebb mű is alkalmas arra, hogy a legkülönbözőbb elméleti kérdésekkel kapcsolatba hozzuk. Ugy képzelem, hogy ez a fejtegetés egy kis elméleti állomás legyen azután, hogy a tanuló megismerte és élvezni tanulta a magyar romanticizmus leghatalmasabb alkotásait, Vörösmarty époszait és kortársai műveit — anélkül, hogy eddig a legkisebb elmélettel megzavarták volna. A költemény tárgyalása a feladat természeténél fogva egyoldalú lesz tehát, de a lehető legrészletesebb. A *Szép Ilonkát* ekkor már bizonyára minden tanuló jól ismeri, mindegyiknek szívéhez nőtt annyira, hogy egy ilyen terjedelmű elemzés mellett se veszítse el szeretetét iránta és legalább némi érdeklődést tanusítson ahhoz a chaoszhoz, amely születését megelőzte.[1]) Megjegyzem még, hogy dolgozatomat nem kész előadásnak tekintem, hanem egy olyan megbeszélés kidolgozott gondolatmenetének, melynek egyes eredményeit a tanulókkal való közös munkán állapítjuk meg.

— — — — — — — — — — — — — —

Minden költői alkotásnak végső forrását a költő lelkében, emlékezeti képei, élményei között kell keresnünk. Gyulai Pál a *Szép Ilonkához* írott jegyzeteiben említi, hogy „a költeményből először a III. rész végső strófájának e két sora volt készen:

Hervadása liliomhullás volt:
Ártatlanság képe s bánaté.

E két sor sokáig zsongott Vörösmarty lelkében, amint maga beszélte többeknek, míg lassanként az egész költemény megalakult.“ Egy melancholikus érzés kifejezése ez a két sor, melyben talán nem is gondolt határozott személyre. Megvolt bizonyára ennek is a reális alapja, mint minden képzeleti alkotásnak, talán ismert Vörösmarty egy ilyen leányt és ennek képe tünt föl előtte; vagy akár olyan emlékezeti kép az alapja, melyből csak a hozzáfűződött érzés, a hangulat maradt meg.

---

[1]) A fölösleges idézgetések elkerülésére legyen szabad forrástörténeti tekintetben saját dolgozatomra hivatkoznom: az Egyetemes Philologiai Közlönyben, 1910. 231. l. Ennek kiegészítéseként pedig Gálos Rezső jegyzetére; uo. 1911. 513. l. és Zolnai Béla cikkére uo. 1912. 489. l. — Általánosabb szempontokból Riedl Frigyes értekezését használtam fel *Vörösmarty Eger című eposzáról* (Irodalomtörténet 1912. 103. l.) Továbbá az egyetemi Vörösmarty-előadásáról készült kőnyomatos lapokat. 1905.

Valami öntudatlanul előtörő érzés, melynek eredete a tudaton alul van, nem ismerjük azt az asszociációt, amely létrehozta. Olyan, mint egy elsuhanó árnyék, test nélkül; csak az árnyékot látjuk, de okát, a testet, mely odavetíti, csak sejtjük.

Ehhez a testtelen árnyékhoz, ehhez a képzet nélküli érzéshez Vörösmarty új testet keresett: kapcsolatba hozta Mátyás király egy vadászkalandjával. S ennek a lélekvándorlásnak köszöni létét a költemény. Hogy tudatos keresés után talált-e erre a Mátyás-anekdotára, melyet alkalmas anyagnak látott, hogy költői alkotásában lelket adjon neki, vagy pedig véletlen képzetkapcsolás hozta össze a kettőt — nem tudjuk, de nem is fontos ránk nézve. Minket csak az érdekel, hogy Vörösmarty költői alkotásában ennek a testnek (a történeti anekdotának) és a léleknek (a melancholikus érzésnek) egyesítése adott életet egy új lénynek — e költeménynek. Mátyás vadászkalandja, mely puszta anekdota volt eddig s melynek hallatára vagy olvasására mulathattunk, gyönyörködtünk volna amúgy is, ezzel megkapta az érzésbeli mélységet, szóval költői életet, a határozatlan, bizonytalan érzés pedig határozott formát, epikai kifejezést, hogy Arany szavát használjam: „epikai hitelt."

Egyelőre elégedjünk meg azzal, hogy a költeményt e két élményre bontottuk: 1. egy reális élményre[1]) a költő életéből: egy leány szomorú hervadása, 2. egy irodalmi élményre: Mátyás vadászkalandja.

Az irodalomtörténetíró azonban nem elégszik meg ezzel. Az eszthétikus beéri e tények konstatálásával, mert őt csak a költői fantázia alkotása, a költői termék benső kialakulása érdekli. Az irodalomtörténetíró tovább megy. Arra is kíváncsi, honnan származnak ezek az alapelemek s mily úton jutottak a költőhöz. Vegyük először a női alakot és keressük rokonait elsősorban azokban az alkotásokban, amelyek a *Szép Ilonkához* legközelebb állanak, Vörösmarty többi, megelőző epikai alkotásai között.

Vörösmarty époszaiban már többször találkoztunk olyan szenvedő, eszményies női alakokkal, amilyen *Szép Ilonka*. Sőt általában époszai legtöbb női alakját melancholikus vonások jellemzik. E tekintetben egy igen érdekes fejlődési menetet figyelhetünk meg, ha tekintettel vagyunk a férfi alakokra is.

---

[1]) Lehet, hogy ennek is — legalább versbeli kialakulására — hatással volt egy irodalmi emlék; Herder ismert gyűjteményében: Stimmen der Völker (III. k. 48. vers) olvassuk e sorokat:

Habt ihr gesehn eine Lilie
Die sinkt in Regenzeit?

Ach, so schwand Röschen
hin, sie schwand
Vor Liebesherzeleid.

Ezek a férfialakok, amilyen a délszaki tündér *(Zalán futása)*, Árbóc *(Cserhalom)*, Orbai Kálmán *(Széplak)*, Ómár *(Eger)* tragikus alakok, kiket szerencsétlen szerelmük visz a pusztulásba. Nem nehéz bennök fölfedezni a költőt magát, akire első boldogtalan szerelme Perczel Etelka iránt roppant nagy hatással volt és egész éposz-költészetén végig vonul. Sőt egyenesen ennek tulajdonítható az a hatalmas lírai áradat, mely époszainak objektiv nyugalmát annyira megzavarja és a szerkezet korlátait is gyakran széjjelveti. Azonban, amint távolodunk élete e szomorú eseményétől, amint szerelmi bánata évről-évre halványodik, úgy halványul és tünik el fokonként költészetéből ez a tragikus férfi alak s helyébe lép lassanként a hervadó boldogtalan nő. Utoljára az *Eger* Ómárjában látjuk. S ennek megvan a történeti oka. Amint Riedl Frigyes kimutatta, ez epizód rajzára az szolgáltatott alkalmat, hogy Vörösmarty évek multán újra és utoljára találkozott Perczel Etelkával, mint Ómár Idával. Viszontlátta régi szerelmét, de hiába, reménytelenül.

> Termete még oly büszke sugár, mint lelke sugár volt
> Boldog napjaiban, de szemének lángja kiégett.
> Még csillag, de nem a szerelemnek csillaga : oly tűz,
> Mely hidegen, s érzéktelenül néz puszta vidékre
> Hóviharos felhői közül : nem kelnek alatta
> Gyenge sohajtások, egymást reszketve köszöntők.

S ezzel vége is époszaiban a kesergő szerelemnek. A szenvedő férfiú eltünik műveiből s helyébe oly hatalmas, minden szentimentálizmustól ment egyéniségek lépnek, mint Ugod *(Széplak)*, Tihamér *(Két szomszédvár)*, vagy Mátyás renaissance férfialakja a *Szép Ilonkában*. A szenvedő, a boldogtalan most már a nő, Bellira *(Zalán futása)*, Ida *(Eger)*, Enikő *(Két szomszédvár)*, Szép Ilonka, kiknek elhervadásában szimbólumát láthatjuk annak az érzésnek, ahogyan Perczel Etelka képe lassanként eltünt, eloszlott a költő lelkéből.

De nemcsak Vörösmarty életében és műveiben, hanem távolabb is, fölkereshetjük e női alaknak a rokonságát. A hervadó nő kedves és sokszor megrajzolt alakja annak a költő irányzatnak, mely a XIX. század első évtizedeiben uralkodott s melynek hívéül vallotta magát Vörösmarty is: a romanticizmusnak. Sőt föltünik már a XVIII. század végén is abban a költői áramlatban, melyet a romanticizmus megindítójának kell tekintenünk: a német Sturm és Drangban. Gondoljunk csak Goethe Wilhelm Meisterére, bizonyára ráismerünk e női alakra a Mignonban, vagy Kármán Fannijában vagy Chateaubriand Atalájában.

Ime, így kapcsolódik bele egy műalkotás csak egy motivumával is abba a nagyobb körbe, melyet alkotója többi művei szolgáltatnak ; nem áll soha elszigetelten, hanem egy fejlődés szükségszerű eredménye, amely a költő egyik élményéből fakad, átvonul folytonosan változva, alakulva egyéb művein, de összeköttetésben van korának más alkotásaival, nemcsak hazai, hanem külföldi művekkel is. Így illeszkedik bele minden művészi alkotás egy nagyobb egészbe, melynek szerves alkotórészét teszi. Ettől a nagyobb egésztől, milieutől, függ, ebből magyarázható keletkezése. Csak föl kell kutatni azokat a föltételeket, amelyeknek lélét köszöni és azokat a kapcsolatokat, amelyek az egészhez fűzik. Ezen a téren összeesik az irodalomtörténetíró és esztétikus munkássága, amaz a történeti, ez a természeti, lélektani föltételeit kutatja a mű létrejöttének. Ugyanezt fogjuk látni, ha költeményünk többi alkatrészét is szorosabban vizsgálódásunk alá vesszük.

A másik alkatrész, a Mátyás-anekdota forrását is kikutathatjuk. Gyulai említi jegyzeteiben, hogy Vörösmarty olvashatta IV. Henrik francia király vadászkalandját Lüdemann pyrenaeusi útleírásában[1]), melyet Bajza József is földolgozott a *Hableány* c. novellájában. Bajza IV. Henrik kalandját, mely a navarrai Nérac városához fűződik, Visegrádra helyezi át és hőséül Nagy Lajost teszi meg, aki megszereti a szép kertészleányt, Milkát (a néraci mondában Fleurette), de elhagyja s ez utána való bánatában elhervad. Bajza azonban tovább fűzi képzeletével ezt a mondát. Milka halála után mint kisértet, *Hableány*, tovább él és bolyong a vidéken, „addig míg leány nem akad, kinek szegény létére királyi mátka és sors e földön, az övéhez hasonló nem juta s ekkor az következik vándorlásaiban, ő pedig nyugalomra megyen.“ Ezt a történetet Bajza keret alakjában újra megismétli, most már Mátyás királyra vonatkoztatva. Mátyás a szép visegrádi halászlánynak, Erzsinek udvarolt. Egyszer, amint Marosról átevez Visegrádra egy fekete vitéz (a Hableány alakja) meséli el neki a szép Milka történetét, s Mátyás ez elbeszélés hatása alatt határozza el, hogy lemond Erzsiről, nehogy a szegény leánykán teljesedjék a Hableány sorsa. Visszatér Budára s mire hosszú idő mulva újra fölkeresi Visegrádot, már temetik a bánatában

[1]) Gyulai tévesen Garnett utazásait említi. Ennek a tévedésnek maga Bajza a szerzője. Bajzát t. i. 1843-ban azzal vádolták, hogy ezt a novelláját Zschokke német író egyik művéből plagizálta. Bajza rámutat, hogy mind az ő, mind Zschokke novellája egy közös forrásból ered : Garnett utazásaiból. Bajza ekkor már nem emlékezett pontosan novellája forrására. Abban az utazási könyvtárban t. i., ahol Lüdemann pyrenaeusi útleírása megjelent, szerepel Garnett is egy skótországi utazással, Bajza a két különben jelentéktelen nevet fölcserélte.

elhervadt leányt. Azóta nem Milka, hanem Erzsi kisért tovább a Hableány alakjában. Bajza tehát Nagy Lajosra alkalmazta a IV. Henrikről szóló mondát; ezt megismételte keret alakjában Mátyás kalandjával. A két elbeszélést a Hableány alakja köti össze, amely teljesen Bajza fantáziájának alkotása. Bajza *Hableányában* (1829-ben jelent meg) valóban vannak elemek, amelyeket a *Szép Ilonkában* (1834-ben írta Vörösmarty) is föltalálunk: *Mátyás király*, mint *vadász* ismerkedik meg Erzsivel, kinek a vége is hasonló Ilonkáéhoz: „A szép Erzsi szemlátomást fogyott, s szárada, mint a parlagi rózsa, melyet ősz dere fonnyaszt s végre csendesen elaludt."

Ha ennek az anekdotának is tovább akarjuk keresni rokonságát a kortársak alkotásai között, különböztessük meg ennek is két főmotivumát s jelöljünk röviden e két kifejezéssel: 1. király-idill, 2. vadász-idill.

Az irodalomból, mesékből, mondákból, történeti anekdotákból közismert az a kedves, idillikus motivum, midőn a király vagy királyfi megszeret egy egyszerű, rendesen köznépi leányt, anélkül, hogy ez ismerné kedvese magas származását. Ott van a népdalbeli egyszeri bohó királyfi, ki kocsisi gunyában kéri meg a szegény ember leányát; ismerjük Boccaccio novelláját Gualtieriről és a tűrelmes Grizeldiszről Istvánfi Pál verses átdolgozásából: *Historia regis Volter;* vagy egy másik szép históriára is hivatkozhatunk a XVI. századból: *Telamon királyról,* kinek fia, Diomedes, megszereti egy szegény fürdős leányát (ugyanezt a tárgyat ismerjük a *Kádár Katáról* szóló székely balladából); ott van aztán Shakespeare *Téli regéje*, melyben a cseh király fia, Florizel, szövi bájos idilljét Perditával, a juhászleánnyal, kivel vadászat közben ismerkedik meg. Történeti anekdotákban főképen olyan népszerű uralkodókra vonatkoztatják, kik szerettek a nép között időzni és álruhában nem egy érdekes kalandot éltek át. Az arab mesékben Harun-al-Rasid, a franciáknál Nagy Károly, IV. Henrik, nálunk Nagy Lajos, Mátyás király. Zsigmond királyról mesélik a holló és gyűrű történetét, mely a Hunyadi-család eredetével van kapcsolatban. Ime egy motivum, mely népies eredetű és még számtalan formában és változatban az egész világirodalomban ismeretes. E motivumok vándorlásának a különböző irodalmakban, alakulásuknak, fejlődésüknek kutatása az ú. n. összehasonlító irodalomtörténet feladata, melynek az a főcélja, hogy a különböző irodalmak között kikutassa azokat a kapcsolatokat, amelyek őket szellemileg összekötik és megállapítsa azokat a közös föltételeket, amelyek a legkülönbözőbb népeknél is azonos szellemi mozgalmakat hoznak létre. Nekünk azonban nem lehet feladatunk, hogy ezt a király-idillt bonyodalmas

vándorútjában végig kisérjük, csak kiemeltük nagy kedveltségének és elterjedtségének jellemzésére néhány főbb mozzanatát. Vörösmarty *Szép Ilonkájára* nézve a legközelebbi forrás Bajza említett novellája.

Még egy korabeli írónak egyik munkáját kell említenünk, mely hatással lehetett költőnkre s ez Kisfaludy Károly *Mátyás deák* című egyfölvonásos vígjátéka (1825.), mely Mátyásnak hasonló, de derűs kimenetelű kalandját adja a Bakonyban Turu biró leányával, Örzsivel. Van ennek legalább egy jelenete, mely bátran állítható párhuzamba a *Szép Ilonka* II. részével. Mielőtt még Mátyás megérkezik, azt mondja róla Turu biró: „Azt rebesgetik: a király néhány napig a Bakonyban fog vadászni. Bár ezen jönne keresztül, vagy legalább a környéket látogatná meg, szeretném látni. Bajnok vér, apjára ütött; ha az ellenséget megszalasztja, aztán a vadakat kergeti.“ — A jelenet a következő:

Turu biró: . . . Hunyadi János éljen!

Mátyás (*illetődve*): Ő már nyugszik.

Turu: Éljen! Mondom, neki a sírban is élnie kell, míg én élek.

Mátyás (*fölbuzdulva*): Élni fog.

Turu: Most éljen Mátyás király! Igyál mert megszidlak.

Mátyás: Éljen kedves népe javára! . . .

Turu: Büszke lehet kegyelmed, mert ebből a kulacsból Hunyadi János fővezérünk is ivott Belgrádnál.

Mátyás: Belgrádnál?

Turu: Én is ott voltam, pedig dicsekvés nélkül mondva, nem utolsó vitéz stb.

Az egész helyzet még apróbb részleteiben is ugyanaz. Vörösmarty csak kiemelte kómikus alapjából, Kisfaludy népies alakjait és szavait megnemesítette, igazán költőivé tette.

A másik motivum, a *vadász-idill,* midőn a vadász vad helyett egy szép leányra bukkan és azt ejti rabul, szintén kedves témája volt Vörösmarty kortársainak. Gondoljunk csak Kisfaludy Károly balladájára, az *Eprész-leányra* (1829), amelyben a szép Ilmára eprészés közben akad egy ifjú vadász. E költeménye valószinűleg Bürger *Graf Walter* c. balladájának hatása alatt készült. A vadász-idill különben a német és angol irodalomban igen elterjedt. Nálunk ezidőben szintén többen dolgozták föl. Kisfaludy Károly ismételten *A szeretők sírja* (1831) c. balladájában, melyben a hervadó leány alakja is föltünik.

Múl tavasz, nyár, hervad a szűz,
Mint halmán a rózsa hull.

A befejező kép is némi rokonságot mutat a *Szép Ilonka* végső jelenetével. Czuczor Gergely is két költeményében használja föl ezt a motivumot: *a Vértesi vadászifjakban* (1829) és az *Eprész leányban* (1834). Tegyük még hozzá azt is, hogy Vörösmarty maga szenvedélyes vadász volt s így legkedvesebb szórakozásának bizonyára szívesen állított ilyen idillikus emléket. Ime még egy eset, melyben egy reális élmény keretébe beleolvadnak a költő olvasmányainak emlékképei.

Ez a két alapelem, amelyre Vörösmarty költeményét fölbontottuk, adja meg a költemény két főhősét; az egyik Mátyás renaissance férfialakját, a másik a virágként elhervadó leányt, Ilonkát. Hozzájuk járul még egy harmadik alak, melyet bizonyára külön élmény szolgáltatott Vörösmartynak: egy tipikus, magyar alak, az ősz Peterdi. Külön élménynek kell tekintenünk, mert nem foglaltatik az említettek egyikében sem, de szervesen kapcsolódik hozzájuk, a képet teljessé teszi, szépen kiegészíti.

Az ősz Peterdi valóban történeti alak. Magyarországon valóban van egy Peterdi család, melynek története Mátyás korába nyúlik vissza. E családnak egyik tagja, Peterdy József, fóti református pap, szoros barátságban volt Fáy Andrással, kinek fóti szőlejében, kivált a híres fóti szüreteken, bizonyára gyakran találkozott Vörösmartyval. Az öreg úr szeretett eldicsekedni családja régiségével s így valószínű, hogy Vörösmarty az ő családja nevét, (talán egyéniségét és jellemét is), örökítette meg költeményében.[1])

E három alaknak kapcsolata, sorsuk egybeolvasztása adja meg a költemény benső koncepcióját, mely magában foglalja a jellemek fejlődésének is a csíráját. Az egyik élményben már benne foglaltatik a leány jelleme: naiv gyermeki voltától egészen haláláig. Csak egy nagy lelki átalakulást kell e két időpont közé gondolnunk. A másiknak, a férfiúnak jellemét az anekdota adja: azzal, hogy Mátyás királyról van benne szó, a renaissance egy hőséről, ki szereti a kalandot, a tréfát s nem igen törődik a következményeivel: ami neki idillikus játék, a szenvedély, amelyet a játszi, gyermeki kedélyben gyújt, életre-halálra szóló érzéssé fejlődik a leányban

---

[1]) S. Szabó József, debreceni tanár, az *Ország Világ* 1900. dec. 91. számában írt cikkében úgy adja elő a dolgot, mintha Vörösmarty az egész költemény tárgyát Peterdy Józseftől hallotta volna. Szerinte a Peterdy-családban szájhagyományként maradt fenn ez a király-idill Peterdy Ilonka tragikus szerelméről. Ezt az állítást azonban kellőképen nem igazolja s amint fenn idézett cikkemben kimutattam, egyéb körülmények is arra mutatnak, hogy csak a Peterdy-név s nem az egész tárgy átvételéről lehet szó. A Peterdy-családban élő szájhagyomány pedig csak újabban keletkezhetett, épen Vörösmarty költeményének hatása alatt.

és tragikumává lesz. A harmadik alak, a vén Peterdy alakja adja meg az egésznek magyaros színét. A lovag és a leány alakja nem jellemzően magyaros, lehetne akár német, akár francia vagy más nemzetiségű. Hiszen nem is Magyarországból, hanem a Romantika nagy birodalmából valók, csak épen a nevök magyar. Erre a vonásra különben még visszatérünk.

Ez tehát a költeménynek legbensőbb alkata, első tartalmi koncepciója, mielőtt még művészi köntösbe, versekbe, képekbe, szavakba öltözött volna, mielőtt még megkapta volna kompozíciója külső részét, a formát. A költői alkotás legprimitivebb s egyszersmind legérdekesebb részében vagyunk. Ebben az koncepcióban ébred ez a három élmény, emlékezeti kép új életre, átalakulva, átgyúrva, egymáshoz sajátos viszonyba lépve. Lépjünk már most kissé kijjebb a költő alkotó műhelyéből és lássuk röviden azokat a sajátságokat, melyek e költeményt romantikus költeménnyé teszik. Főleg két szempontból, a forma és a tartalom szempontjából emeljünk ki egy-egy tipikus vonást, amely mind erre a költeményre, mind az egész irányra jellemző.

Vörösmarty a *Szép Ilonkát* 1833-ban írta, tehát költői fejlődése tetőpontján. 1831-ben jelent meg éposza a *Két szomszédvár*, az utolsó nagy költemény a hexaméter klasszikus formájában, de már kirívóan romantikus középkori tárggyal. Vele végleg levedlette a költő a klasszicizmus utolsó kigyóbőrét s itt áll most előttünk teljes szépségében, mint a mesebeli királyfi, a romantikus Vörösmarty. De nem annyira a versforma, hanem a költemény műfaji formája adja meg elsősorban romantikus jellegét. Ha átlapozunk költői, irodalomtörténeti anthológiákat, az egész világirodalomtörténetben nem fogunk találni a XVIII. század végéig ilyen kisebb elbeszélő költeményeket több szakasszal. A német irodalomban tünik föl először a Sturm és Drang korában, a romanticizmus előkorszakában, más irodalmakban rendesen csak a XIX. század elején, a tulajdonképeni romantikus korszakban. Pedig ez a forma igen régi, a népköltészet kedvelt epikus formája, mely ekkor lett ismeretessé, különösen az angol és dán balladák révén. Németországban Herder halhatatlan érdeme a népköltészet értékesítése az irodalom számára; ez a népies hatás épen egyik legjellemzőbb vonása a romantikus irodalmaknak.

Ami a költemény szerkezeti fölépítését, a drámai hatások keresését illeti, ez nemcsak a romantikus irányra, hanem főképen Vörösmarty költői egyéniségére és hajlamára, a *drámaíró Vörösmartyra* jellemző.

A tárgy középkori és nemzeti, két olyan sajátság, mely élesen elválasztja a klasszicizmust a romanticizmustól. De érdemes ezt

a *nemzeti* vonást, mely annyira jellemzi a romantikus irodalmakat, kissé szorosabban szemügyre venni. Ez a nemzeti vonás t. i. épen nem nemzeti vagy legalább is csak a külsőségekben nemzeti. Amerre csak szertenézünk a romantikus irodalmakban, mindenütt ezt látjuk: az országok, ruhák, szokások, nevek nemzetiek: magyarok, németek, franciák, de az emberek jelleme, gondolkozása, tetteik, mind egyforma nemzetközi. Csak a neveket kell fölcserélnünk s már más országban vagyunk, anélkül, hogy ezáltal valami egyenetlenség vagy következetlenség támadna. Gondoljunk Jósikára: regényei cselekvénye legtöbbször Erdélyben történik, magyar ruhák, bútorok, kastélyok, városok, magyar nevű alakok szerepelnek bennök, de tudjuk, hogy ezek az alakok Skóciából származnak. Abafi egyénisége ép olyan, mint Walter Scottnál Waverleyé. Elemér (Csehek Magyarországon) Ivanhoe néven skót lovag lehetne. Vagy ott van Körner *Zrinyije*, már Kölcsey kiemelte, hogy Zrinyi és társai egyáltalában nem magyar vitézek, hanem középkori német ritterek. Vörösmarty költeményében is, Mátyás helyébe bátran tehetnők IV. Henriket, Ilonka helyébe Fleurette-t, Budát elnevezhetnők Pau-nak, Visegrádot Nérac-nak és a költeményen semmi lényeges változás nem esnék. Csak épen az öreg Peterdy az, akiben sajátos magyar jellemet látunk s akit nehezen lehetne más nemzetiségűnek elképzelni. A romanticizmus, bár egyik fővonása a klasszicizmussal szemben épen a nemzetiség, nem tudott valóban soha az igazi nemzeti lényegébe hatolni, rendesen csak nemzeti kosztümöket adott. Még a magyar romanticizmus sem, pedig ez nagyobb nemzeti feladatot oldott meg, mint a többi romantikus irodalmak és sokkal egyénibb jellegű, mint bármely más. Az igazi nemzeti megértése és ábrázolása a rákövetkező irodalmi áramlatnak volt fönntartva, amely magát *népies* nemzetinek nevezte. Ekkor már, a 40-es években a nemzeti és népies megszünt olyan külső sallang lenni, mint a 30-as évek romantikájában; olyan költők támadtak, emelkedtek ki a nép közül, kik valójában megtudták érteni és kifejezni a legsajátosabb nemzeti vonásokat.

Igen jellemzően megvilágítja ezt az ellentétet egy kis párhuzam. Hasonlítsuk össze a *Szép Ilonkát* Arany János époszának, a *Toldi szerelmének* I. énekével, mely kétségtelenül a *Szép Ilonka* hatása alatt készült. Az álruhában utazó Nagy Lajos megfelel Mátyásnak, Piroska alakja Ilonkának képmása, az öreg Rozgonyi pedig egészen a vén Peterdy jellemét viseli. A cselekvény is sok mozzanatban megegyező, gondoljunk csak a *Szép Ilonka* II. részének motivumaira. De mennyire magyarabb Arany költeménye, egyes részletei mennyivel mélyebb, egyénibb, sajátságosabb magyar színezettel bírnak. Nem is szólva Arany

nyelvének népies zamatjáról. Lássuk csak egy-két jellemzőbb részletét.

Nagy Lajos útjában egy falu végéhez ér.

> Nagy fejér ház volt a falu szélső háza,
> Oda ment itatni, hogy kizaboláza;
> Nyitva volt a kapu, azaz nem is nyitva,
> Hanem *a sarkából messze kihajítva.*

Kétségtelen, hogy más országban nem is lehetünk, csakis Magyarországon. De a magyar vendégszeretet jellemzően szólal meg nemcsak e képen, hanem a házi gazda száján is, amint megpillantja az idegent:

> „Igen hát, öcsém, de nem addig van ám az!
> Ki itt esteledik, bizony itt is hál az."
>
> Avval hátra inte s előjött egy szolga:
> „Péter, a lovat kend beköti az ólba,
> Te pedig, barátom, gyer a házba vélem,
> Mert nem mégy el innen, engem úgy segéljen!"

„Tetszett e *magyar szív* a fejedelemnek", emelte ki maga a költő is: nem a ruha és a név, a szív és a lélek az, ami itt az alakokat magyarrá teszi. Vagy lássuk azt a jelenetet, mikor a király abba a kényes helyzetbe jut, mint Vörösmartynál és Kisfaludy *Mátyás diákjában* is, hogy önmagát felköszöntse. Aranynál próbára akarja tenni a vendéglátó gazda hűségét;

> „De négyszem közt mondva, bizony a mostani
> Királyra is tudnánk sok hibát mondani." —
> „Mit!" kiált Rozgonyi: „öcsém uram, hallja! . . ."
> S rácsapott öklével a kemény asztalra.

Ime, a magyar lélek egyenessége, mely kerüli a rágalmazást vagy rosszalást valakinek háta mögött, de ha kell, szemébe vágja az igazságot, akár a királynak is. Emlékezzünk csak a *Toldi estéje* jelenetére, mikor az apródoktól megcsúfolt vén hős a király elé ront:

> „Király, ha nem nézném vitézi voltomat,
> Majd fejedhez verném hét tollú botomat,
> Másszor megfeddenéd apró kölykeidet,
> Hogy meg ne csúfolnák vitéz vén fejemet."

Fölösleges volna az összehasonlítást tovább részletezni, e kis egybevetésből is kitünik, hogy e tekintetben olyan kiváló költő is, mint Vörösmarty, mennyire elmarad Arany mögött, s ezzel együtt, hogy a magyar irodalom fejlődésében a népies iskolának mi volt a jelentősége a romantikus iskola után.

Vörösmarty különben sem volt a jellemzés mestere. Nem volt nagy emberismerő, nem ismerte az élet realizmusát annyira, hogy érdekes, egyéni jellemeket alkothatott volna. Az embereket bizonyos idealizmussal nézte s így rendesen tipusokat teremtett. Ennyiben még a klasszicizmus költőjeként mutatkozik; a klasszikus költészet hősei is ideális tipusok, nem egyének, hanem eszményített alakok. Láttuk Vörösmarty époszaiban, hősei mennyire nem változatosak jellem tekintetében. *Zalán futásában* épen a főhős, Árpád, jelleme elmosódott; nem a honfoglalás kiváló egyénisége, hanem átlag vezér-tipus.

Figyelemmel kisértük eddig a költemény három alapelemének összealakulását, kikutattuk motivumaik eredetét a költő élményei és olvasmányainak emlékei között; láttuk, mint kapcsolódik a költemény tárgya egyes szálaival nagyobb, összefüggőbb egészbe, a költő többi alkotásai és kortársai művei közé, s hogyan lesz egy egész művészi irány, a romanticizmus terméke és tipikus képviselője. Most még egy kérdés megoldása marad hátra, melynek tárgyalásunk folyamán bizonyára többször föl kellett vetődnie.

Miben áll tehát a költő eredetisége, a költői képzelet alkotó ereje, ha ime ki tudtuk mutatni, hogy a költemény mennyi mindenféle tarka-barka idegen elemből forrott össze?

A kérdésre könnyen megadhatjuk a feleletet. Hasonlítsuk össze csak egy pillanatra ezt a költeményt kortársai forrásként idézett műveinek akármelyikével, rögtön szembe szökik az az óriási különbség, amely közöttük fönnáll. S ha azok közül bármelyikről is ki lehetne mutatni, hogy teljesen eredeti s költője legönállóbb alkotása, vajjon fölcserélnők-e a *Szép Ilonkával*, melynek forrásait ilyen részletesen fölkutattuk? Bizonyára nem! Sőt még a világirodalom legnagyobb klasszikusainak itt idézett művei közül, melyikkel nem venné föl a versenyt ez a kis műremek?

A költő eredetisége és ennek értéke tehát nem abban áll, hogy olyan tárgyat találjon ki, mely teljesen új és semmiféle más költői alkotással nem áll rokonságban. Az eredetiség értéke nem a kitalálásban, az invencióban van, hanem a kifejezésben és a diszpozicióban. Ez emeli ki magasra Vörösmarty költeményét is kortársaié közül. A költői fantázia, mint általában semmiféle fantázia, nem alkot új képzeteket, hanem mindig meglévőkből: emlékképekből, élményekből alkot magának egy új világot. Az életből táplálkozik állandóan s ennek elemeiből alkotja a maga szebb, különösebb, varázslatos életét. Nyelvének erejével, kifejezéseinek bűvös hatalmával úgy állítja elénk az élményt, ahogyan azt sohase vettük volna észre, új kapcsolatban, új, eddig nem látott színekben.

Foglaljuk tehát össze, mi az Vörösmartyban, az ő költői képzelete tüzében, ami e sokféle alkatrészt egy ilyen új műremekké forrasztja össze.

Elsősorban *nyelvének* ereje. Nem hiába nevezzük őt a magyar költői nyelv megteremtőjének. Ez az, ami őt legélesebben kiemeli kortársai és elődei közül. Amit azoknál hol elvétve, hol gyakrabban találunk, de sohasem folytonosan, a kapcsolatoknak az a könnyedsége, mely egyaránt alkalmas a legfinomabb, leghangulatosabb érzések és a leghatalmasabban lobogó szenvedélyek kifejezésére, az előadás nemes emelkedettsége, erőteljes páthossza, a fordulatok szemléltető ereje és néha megdöbbentő újsága, az egész nyelvnek ódon zamatja és tüze — mindez Vörösmarty lelkéből állandóan, minden diszharmónia, látható apadás és megszakítás nélkül tör elő.

Másik tulajdonsága az a *lírai hév*, a szubjektív érzelmeknek az a hatalmas áradata, mely epikájában is minduntalan fölbuggyan és ezzel sajátos színezetet, valami közvetlenséget és melegséget ad legobjektívebb alkotásainak.

Jellemzése módjáról az ideális típusok rajzolásában, továbbá komponáló készségéről a drámai hatások keresésében ezúttal bővebben nem szólunk.

A nagy lirikus és a magyar költői nyelv mestere álljon előttünk ebben a kis epikai költeményben is: ez legyen a végső eredmény, melyre fejtegetéseinkben jutunk.

Budapest, 1912. június 1.

Király György.

II.

Tanulmányi kirándulásunk.

Az immár negyedik éve rendszeresített nagy tanulmányi kirándulások révén a folyó évben egy új mozzanatot illesztettünk be iskolánk életébe, a kirándulásról való beszámoló-előadást. A tanulmányutak az intézet, a vezető tanárok s a szülők részéről oly nagy erkölcsi és anyagi áldozatokkal járnak, hogy önként felvetődik a kérdés, megvan-e a kirándulásoknak megkívánt eredményük, a haszon, amellyel ifjaink visszatérnek a fővárosba, arányban áll-e az út előkészítésére fordított több havi fáradsággal, megéri-e azt az egy-két napos veszteséget, melyet az utazás a tanulmányi időből von el. E gondolatok indítottak minket arra, hogy a kirándulásról beszámolót rendezzünk, a fölöttes hatóságok, a szülők s a tantestület részére. A beszámolónak nem az volt a feladata, hogy az ország beutazott vidékét ismertesse, hanem arról kellett az előadóknak beszélniök, hogyan folyt le az utazás, mint volt a társaság szervezve, végre, hogy hogyan és mily mértékben gyarapította a kirándulás a résztvevők ismeretkörét.

A mult évi tanulmányúton résztvett tanulók közül Nyiri Géza VIII. és Filep Lajos VII. o. tanulókat választottuk ki az előadás megtartására. A bemutatás január hó 30-án este folyt le nagyszámú előkelőség és igen sok szülő jelenlétében. Az előadást 100 db vetített kép kisérte, amelyek közül saját felvételeink, melyek a kirándulás egyes mozzanatait mutatták be, nem kis mértékben járultak hozzá, hogy ez előadás valóban érdekes és változatos legyen. Az előadást a tornateremben tartottuk, mégis az érdeklődők felének sem tudtunk helyet biztosítani. E helyen kell ismételten igen hálás köszönetet mondanunk Lakos Alfréd építész urnak, aki a vetítéshez szükséges nagyméretű állványt ajándékozta az intézetnek, s ezzel az előadások megtartását a jövő években is lehetővé tette.

Az intézet fáradozásainak mindenesetre legszebb jutalma az a fokozódó érdeklődés, amellyel a szülők és más, az intézet keretén kívül álló körök is, kirándulásainkat felkarolják. E fokozott érdeklődés első sorban az ügy anyagi támogatásában nyer kifejezést. Évről-évre nagyobb az összeg, amelyet szegény tanulók uti segélyezésére fordíthatunk. Az idén a székesfőváros adományán, s az intézeti hangverseny jövedelmének felén kívül özv. Tolnai Lajosné urnő 100 koronával, Rieger Emil úr 62 koronával, a Pesti izr. hitközség és a Könyves Kálmán páholy Frisch Ármin dr. tanár úr útján 30—30 koronával támogatták szegény kirándulóinkat, úgy, hogy ez évben összesen 21 szegény tanulónak utiköltségét lehetett biztosítani, akik a maguk erejéből vagy egyáltalán semmivel, vagy csak az utiköltség felével tudtak volna a kirándulás részvételi díjához hozzájárulni. Fogadják e nemes adakozók e helyen is az intézet őszinte háláját azért a tiszta gyönyörűségért, amelyben jóravaló, szorgalmas tanulóinkat részesítették!

Az érdeklődés emelkedése azonban a résztvevő tanulók számának hirtelen felszökkenéséből is feltünik. Míg 1910-ben 41, 1911-ben 59 tanuló vett részt a kiránduláson, az idén 73 tanulót vittünk magunkkal, s a jelentkezők száma a 100-at is elérte volna, ha rossz tanulás vagy testi gyengeség miatt sok diákot el nem kellett volna tiltanunk az utazástól. A részvételi díj, mint tavaly, 62 korona volt.

Mint a mult években, az idén is nagy figyelmet fordítottunk a kirándulás kellő előkészítésére. Teljesen a tavalyi útiterv kiállításában és terjedelmében az idén is szerkesztettünk egy füzetet, mely a beutazandó országrész részletes ismertetését, földrajzi, néprajzi, politikai, művészettörténeti és történelmi leírását, továbbá az utazás menetrendi adatait tartalmazta. A könyv szépségét és maradandó értékét ismét azoknak a művészi kliséknek köszönhetjük, amelyeket Erdélyi Mór udv. fényképész úr volt szíves iskolai vetitésre szánt gyűjteményéből rendelkezésünkre bocsátani.

Az útitervet 15 autografikus másolatban készült 5 színű térkép gazdagította: 1. A kirándulás átnézeti térképe, az útvonal vörös jelzésével (1:1,000.000). 2. Nyitra város tervrajza. 3. Pozsony környéke (1:75.000). 4. Pozsony város térképe. 5. Csejte és Beczkó (1:75.000). 6. Trencsén környéke (1:75.000). 7. Trencsénteplicz térképe. 8. A vasútvonal Hőlaktól—Vágváraljáig (1:200.000). 9. A Manin-szoros és a Szulyói völgy (1:75.000). 10. Rajecztől—Ruttkáig (1:200.000). 11. Az Árvavölgye (1:200.000). 12. A vasútvonal Stubnyától—Selmeczbányáig és a Selmeczbánya—Hontnémeti-i kocsiút (1:200.000). 13. Körmöczbánya térképe. 14. Selmeczbánya térképe. 15. Selmecz-

bánya környéke (1:75000). A térképek szinlemezeinek óriási munkájában Windhardt Géza VIII. o. t., Filep Lajos, Rosenwald Artur, Strausz József VII. o. t., Pámmer Imre VI. o. t. és Erőss György III. B. o. tanulók jeleskedtek. Az útitervet Brózsa Ottó úr, a térképek másolását Kalmár Mór kőnyomdász úr, a vászonkötést Gottermayer Nándor úr készítették kedvezményes áron. Örömmel látjuk, hogy az útiterv eszméjét lassanként más iskolák is magukévá teszik, hiszen elvitázhatatlan, hogy a kirándulás hasznának kiaknázására ez az egyetlen célravezető eszköz. Intézetünknek büszkesége, hogy ebben a tekintetben úttörők voltunk.

Az előkészítés munkájához tartozik a kirándulás egész útvonalának vetitett képekben való bemutatása, a tanulók orvosi vizsgálata s a zenekar előkészítése.

A kirándulás május hó 22-én reggel indult el, az intézet igazgatójának és igen sok szülő búcsúüdvözletei közepette. Vezető tanárai Dr. Bodnár Gyula, Cserjesi Károly, Dr. Király György, Krausz Vilmos és Dr. Párdányi Emil iskolaorvos voltak. Még nem jártunk Váczott, már szakadt az eső, s ettől kezdve napot csak a kirándulás legutolsó óráiban láttunk, amikor már csak néhány órai vasúti utazás volt hátra. Igaz, hogy az Északnyugati Felföld sötét emlékű várromjai még regényesebbnek tüntek fel az esős hangulatában, a ködös hegyek hátterében, mégis, mikor negyedik nap szakadt az eső, s legszebb kilátásainkat elrontotta, kezdtünk már torkig lenni a romantikával.

Először Nyitra és Pozsony emlékeit jártuk végig. Pozsonyból Dévénybe rándultunk s a Dévényi Tető megmászása hozta kilátás dolgában az első csalódást. Innen a Vág völgyén haladtunk felfelé s egy-egy félnapot szántunk a Csejte-i és Beczkó-i várrom megtekintésének. A Vágvölgy közepén, Trencsénben egy egész napot töltöttünk. A vár részletes megtekintésével tanulóink fogalmat nyertek egy középkori lovagvár beosztásáról és védőműveiről. A délután folyamán Trencséntepliczre rándultunk. Következő napra esett a kirándulás legszebb része, a 36 kilométeres gyalogút a Manin-szoroson s a Szulyói völgyön át Rajeczre. A szakadó eső a szoros patakját annyira megduzzasztotta, hogy a rohanó ár a sziklahasadékot teljes szélességében betöltötte. E helyen csak úgy lehetett áthaladni, hogy a vezetők belementek a vízbe s odahordott nagy szikladarabokból átjárót csináltak a sziklafal mentén. Ez alig 300 méteres útvonal másfél órát vett igénybe. A gyalogolás további részét roppant nehézzé tette a csúszós felázott agyag. E nehézségektől eltekintve, a Manin-szoros igen mély hatást gyakorolt a kirándulókra, mert messze kilátást nem nyújtván, a ködös levegő nem rontott semmit rajta s a vad sziklafalak a szakadó

esőben még fenségesebbek voltak. Rajeczről kocsin mentünk Budatinra, majd Vágtapolczára, Bosnyák Zsófia holtestének megtekintésére, innen Árvaváraljára, ahol Krehnyay Ede igazgató úr volt szíves kalauzunk A következő nap az államvasút gyönyörű ruttkai vonalán Körmöczbányára, majd a város és a pénzverő megtekintése után Selmeczbányára utaztunk. Itt a nagyobb tanulók egy bányát is meglátogattak ; a kisebbek ezalatt a Kálváriára sétáltak fel. A kirándulás utolsó napján a Szitnyát másztuk meg. A tető sűrű felhőbe volt burkolva, egymást is alig láttuk ezen a csúcson, amelynél szebb kilátás sehonnan nincs Magyarországon. Innen leereszkedve, a Selmecz völgyén kocsiztunk Hontnémetiig s onnan Drégelyen, Nógrádon át tértünk haza.

Az időjárás valóban kegyetlen volt. Nemcsak kilátásainkat rontotta el, de az utakat is járhatatlanná tette, minden kocsi és gyalogutat órákkal megnyújtott, úgy, hogy a pihenésre minimális idő maradt s ennek jórészét is ruháink szárítására és tisztítására kellett fordítanunk. Emiatt azután zenekarunkat nem hallottuk annyiszor, mint az előző években.

Különösen nagy felelősséget és nehéz munkát rótt a zord időjárás a vezető tanárokra. A Manin-szorosba nem mertük a kisebb tanulókat magunkkal vinni, egyrészt a meghűléstől, másrészt a megdagadt patak veszedelmeitől, végre attól is féltettük őket, hogy a valóban járhatatlan úton nem fogják bírni az egész napi fáradságot. Ezért 11 tanulónkat egy tanár kíséretében vasúton küldöttük előre Rajeczre. A hetes eső a kocsiutakat is annyira megrongálta, hogy a Sztrecsnó-Ruttkai gyalogutat is fel kellett áldoznunk, ezt a vonalat vasúton tettük meg. Épen így visszatartottuk a leggyengébb 10 tanulót Árvaváraljáról s a Szitnya megmászásától. Ez óvóintézkedéseknek tulajdonítjuk, hogy a kiránduláson baleset vagy komolyabb megbetegedés nem fordult elő s e tekintetben nagy köszönettel tartozunk dr. Párdányi Emil iskolaorvos úrnak, akire a fokozott állandó orvosi felügyelet és vizsgálat e napokban igen nagy terhet rótt.

A tanulóifjúság magatartása az egész kirándulás alatt meglepően jó volt. A fárasztó utakat igen jól és aránylag rövid idő alatt tették, sőt azoknak legnagyobb része is, akiket, mint gyengéket, vasúton küldtünk előre, nem szívesen váltak el a nehéz gyaloglás előtt álló társaiktól. Igaz, hogy a kirándulás vezetői minden csomagtól felmentették az ifjúságot a gyaloglások idején, mégis a teljes erőben megtett utak azt bizonyítják, hogy intézetünk kirándulóiból edzett turisták lesznek.

Fegyelmi tekintetben sem merült fel kifogás. A csapat-

vezetők Filep Lajos és Lakos Károly VII. o. tanulókkal az élükön derekasan működtek.

A vezetés szempontjából azt a tapasztalást szűrtük le, hogy a tanulók számának emelkedésével a felelősség és fáradság geometriai arányban növekszik, s hogy nagyobb számú tömegek vezetése és mozgatása emberfeletti terhet ró a vezetőkre. E nehézségen a vezető tanárok számának emelése sem segítene, mert az egész társaságot egy kézből kell irányítani, s a nagy tömegnél épen a szállás kérdésében vannak a legnagyobb nehézségek. Úgy hisszük, az iskolai tanulmányi kirándulások maximális létszámát 60 tanulóban kellene megállapítani s nagyobb számú jelentkező esetén a társaságot két részre osztani.

Dr. Bodnár Gyula.

III.

Adatok az intézet működéséről.

1. A tanév lefolyása. A tanév az 1911. augusztus 31-én reggel tartott alakuló értekezlettel kezdődött, amely után a javító és ugyanaznap délután a pótló- és felvételi vizsgálatokat tartottuk.

A beíratások június végén, továbbá szeptember 1., 2. és 4. napján történtek. A folyó tanévre összesen 611 tanuló iratkozott be, 38-cal több, mint a mult tanévben. Szeptember 5-én volt az osztályrendezés, szept. 6-án a kath. tanulók Veni Sancte-ra vonultak az egyetemi templomba, szept. 7-én valamennyi tanuló előtt történt az iskolai törvények felolvasása és megmagyarázása. Ez alatt az idő alatt tartottuk szept. 2-án és 4-én a VIII. osztálybeli tanulók magánvizsgálatát, 5., 6. és 7-én az írásbeli, 9. és 11-én pedig a szóbeli pótló és javító érettségi vizsgálatokat dr. Erődi Béla tanker. kir. főigazgató elnöklete alatt. Dec. 4., 5. és 6-án volt ismét írásbeli és 9-én szóbeli pótló és javító érettségi vizsgálat ugyancsak a tanker. kir. főigazgató úr elnöklete alatt. Szept. 9-én kezdtük meg a rendes tanítást, amely a szabályszerű szünnapok kivételével június 12-éig zavartalanul folyt; csak a VIII. osztályban fejeztük be a tanítást május hóban, mert ott május 4—9-éig tartottuk az osztályvizsgálatokat, május 13—15-éig pedig az írásbelit és június hó 3., 4., 4. és 7. napjain a szóbeli érettségi vizsgálato-

kat dr. Szombathy István jászberényi áll. főgimnáziumi igazgató úr elnöklete alatt. A többi osztályok hittani vizsgálatai június 13-án és 14-én voltak, ugyanekkor tartottuk a magánvizsgálatokat is; június 15-étől 22-éig tartottuk a rendes osztályvizsgálatokat a többi tárgyakból. Június 29-én tartjuk az évzáró ünnepélyt.

A főigazgató úr intézetünket a folyó tanévben okt. 17-én, jan. 12-én és márc. 18-án látogatta meg és márc. 23-án tartott a tanári karral értekezletet, melyben az intézet külső és belső állapotát behatóan megbeszélte és elismerését fejezte ki tapasztalatai felett. „Ezidei látogatása alkalmával — úgymond — tapasztalta, hogy megvan a legnagyobb biztosíték a külső rend, a nevelés és tanítás munkájának kellő fönntartására. Az intézet lelkes buzgó igazgatója, a tanári kar őszinte törekvéssel közreműködnek abban, hogy a rájuk bízott fiatalság testi, erkölcsi és szellemi haladását előremozdítsák, hogy belőlük jó hazafiak, jellemes emberek, a társadalom hasznos tagjai váljanak. Ezt a szép, harmónikus, egy célra egyesülő törekvést a tanári kar önzetlenül gondozza. Isten áldása kisérje a jövőben!"

2. Változások a tanári karban. Dr. Weszely Ödönt a székesfőváros tekintetes Tanácsa f. é. március hó 12-én főigazgatóvá nevezte ki. Weszely, aki egykor az intézet növendéke, 1898-tól tanára volt, 1906-ban lett az intézet igazgatójává. Sokoldalú, kiváló képzettsége alapján a tekintetes Tanács 1908-ban a közoktatásügyi ügyosztályba osztotta be és a folyó tanév elején a pedagógiai szeminárium szervezésével, majd igazgatásával bízta meg. Az itteni igazgatói teendőkben 1908. november havától az 1908/9. tanév végéig Jablonszky János azóta nyugalomba vonult kollégánk helyettesítette, míg 1909. július 1-én a székesfőváros tekintetes Tanácsa Dr. Kopp Lajost, aki addig a VIII. ker. közs. főreáliskola rendes tanára volt, bízta meg a IV. ker. főreáliskola vezetésével és őt f. é. június 1-én tartott ülésében véglegesen meg is választotta főreáliskolai igazgatónak.

Weszely Ödönt, aki most már a főváros tanárai számára eddig elérhető legmagasabb állásba jutott, erre az állásra alapos, széleskörű képzettsége, közismert irodalmi működése, buzgó, önfeláldozó fáradozása és elért szép sikerei a székesfőváros tanügyének fejlesztése és felvirágoztatása körül, tették érdemessé. Már igen szép eredményeket ért el új működési körében is, ahová volt társainak és tanítványainak legőszintébb jó kívánságai kisérik.

Nagy változások történtek a tanári kar kebelében is. Öt társunk lépett a folyó tanévben teljes szolgálatának befe-

jezése után, saját kérelmére nyugalomba, mely alkalommal a székesfőváros tanácsa szolgálatukért teljes elismerését fejezte ki nekik. Ezek nyugdíjaztatásuk sorrendjében a következők:

Jablonszky János, 1875. óta a történelem és földrajz tanára. 1908. nov.-től 1909. júliusig helyettes igazgató. Maradandó emléket hagy maga után. A tanítványok ezrei a jóakaró, atyai jóindulattal vezető nevelőt, a széleslátókörű tanárt veszítik benne, aki nyájas modorával, érdekfeszítő, lebilincselő magyarázataival tárgyát nagyon meg tudta kedveltetni, annak az élettel összefüggő és arra kihatható oldalait ki tudta domborítani; mi tanárok a kifogástalan jellemű, nemes gondolkodású, harmónikus kedélyű kollégától váltunk meg, aki nyugodt derült modorával valamennyiünket magához vonzotta. Őszinte fájdalommal látjuk őt körünkből távozni és kívánjuk, hogy nyugalmát sokáig, változatlan jó kedélyben és egészségben élvezze és minket továbbra is tartson baráti emlékében.

Dr. Kemény X. Ferenc, a természettan és mennyiségtan rendestanára 1887. óta működött intézetünknél, melynek 50 éves történetét is 1896-ban sok fáradsággal és utánjárással és nagy alapossággal megírta. De nemcsak ez írott emléke maradt közöttünk, hanem a kedves, jó, széleslátókörű szakemberre, a buzgó, lelkiismeretes tanárra is mindig szeretettel és tisztelettel fogunk visszaemlékezni és kívánjuk, hogy a jól megérdemelt pihenést minél hosszabb ideig jó egészségben és megelégedettségben élvezze.

Feichtinger Győző, a mennyiségtan és ábrázoló geometria tanára 1882. óta működött intézetünknél. Szeretetreméltó, kedves modora, nagy buzgósága hivatalos kötelmeinek teljesítésében, az a szeretetteljes bánásmód, melyben tanítványait részesítette, minden haladás iránt fogékony lelke, mely a legújabb vívmányokat is örömmel felkarolta és magáévá tette és amelyből folyólag mindvégig modern pedagógus maradt, mind oly vonások, melyek nevezett kollégánknak állandó emléket biztosítanak körünkben.

Kiss Ernő János az ábrázoló geometria és mennyiségtan rendes tanára, szolgálatának túlnyomó részét 1878—80. és 1889. óta szakadatlanul intézetünknél töltötte, melynek 1906-ban ideiglenes igazgatója is volt és akkor az iskolaépület átalakítását is vezette; érdemeket szerzett intézetünk ötvenéves jubileumának rendezése és a „Volt Tanítványok Egyesülete“ alapításával is, melynek alelnöke. Mi valamennyien a minuciózus pontosságú, lelkiismeretes, alapos képzettségű tanárt, a jó kollégát és tanítványainak szeretetteljes vezetőjét veszítjük el benne, aki még javakorában távozik körünkből; őszintén kívánjuk, hogy ezentúl is teljes megelégedettségben

éljen családja körében és intézetünket, valamint annak tanárait tartsa továbbra is szíves jó indulatában.

Betegsége kényszerítette Szépligeti Győző társunkat, hogy nyugalomba vonuljon. Ő 1890. óta működött intézetünknél melynek már megelőzőleg 4 évig óradíjas tanára volt, mint a természetrajz és vegytan rendes tanára és nagy érdemeket szerzett a természetrajzi szertárban végzett ásványmeghatározásokkal és a szertár rendezése körül. Kívánjuk, hogy a kötelessége teljesítésével jól megérdemelt nyugalom állítsa helyre a szeretett kolléga egészségét.

Nagy veszteség érte intézetünket Dr. Horváth Cyrill, a magyar nyelv és irodalom tanárának távozásával is, akit a tekintetes Tanács még 1911. augusztus havában a VIII. ker. községi főreáliskola igazgatásával bízott meg és azóta erre az állásra véglegesen meg is választotta. Valamennyien örültünk, hogy e megtisztelés tanári karunk egyik szeretett, kedves tagját, intézetünknek tudós professzorát és kiváló pedagógusát érte és fájdalmunkat afelett, hogy derék kollégánkat veszítettük el, némileg enyhíti az a tudat, hogy a régi kollégiális viszony az ő új működési körében sem szakadt meg.

Hasonló előléptetésben részesült Dr. Ozorai Frigyes is, aki 1904-ben lett intézetünknél a magyar és német nyelv és irodalom tanára és ebben az állásában széleskörű tudásával, nagy buzgóságával és szeretetreméltó, kedves fellépésével társai rokonszenvét és tanítványai ragaszkodását nyerte meg. 1910. január havában a székesfőváros Tanácsa a pedagógiai könyvtár vezetésével bízta meg és f. évi június hó 1-én középiskolai igazgatóvá választotta.

Sok derék munkatársunk távozott így rövid idő alatt körünkből, de az a szép egészséges szellem, melyet ők is segítettek megteremteni, a munka szeretete és az iskola érdekeinek mindenek fölé való helyezése, az megmaradt közöttünk, azt ápolni fogjuk a jövőben is.

E szellem egyik kiváló képviselőjének, GellértJ. Jenőnek, intézetünknél 31 év óta a magyar és német nyelv és irodalom tanárának a tekintetes Tanács f. évi június hó 1-én a főreáliskolai igazgatói címet adományozta. Érdemes férfiút ért e kitüntetés, aki úgy alapos tudása, pedagógiai tapintata, buzgó fáradozása és a tanítása alatt mindig elért kitünő eredményekkel, mint a közéletben kifejtett közhasznú, valamint műtörténelmi és szépirodalmi működésével bőven rászolgált e kitüntetésre.

A körünkből távozott kollégák helyét is részben betöltötte f. évi június 1-én a tekintetes Tanács, ugyanis megválasztotta főreáliskolai rendes tanárokul: Dr. Haraszti Emilt a francia és német nyelvre, Dr. Patai Józsefet a magyar

és német nyelvre, Dr. Dobruczky Jánost a történelemre és földrajzra, Dr. Erőss Lajost a természetrajzra és vegytanra, Polczer Kálmánt és Dr. Szűcs Adolfot a mennyiségtanra és természettanra és Fekete Antalt az ábrázoló mértanra és mennyiségtanra.

Igy jelenleg intézetünk tanári kara áll 1 igazgatóból, 18 rendes tanárból, 4 szolgálattételre beosztott polgári iskolai rendes tanárból és 2 ideiglenes tanárból.

Ezek közül, sajnos, kettő, Friedreich István és Grúber Nándor súlyos betegsége miatt az egész tanévet szabadságon töltötte. Helyüket Oberle Alajos és Dr. Lázár Szilárd töltötték be.

Dr. Nádai Pálnak a tekintetes Tanács egy nagyobb külföldi tanulmányútra adott egész évi szabadságot és óráinak ellátásával Dr. Szabó Ignácot bízta meg.

Az előfordult kisebb helyettesítéseket a tanári kar maga látta el.

3. Az ifjúság állapota. Az ifjúság egészségi állapota az iskolaorvos jelentése szerint kedvezőnek mondható. Az iskolaorvos úr a folyó tanévben is hetenként egy-egy rendelő órát szentelt az előfordult fontosabb esetek megvizsgálására.

A tanulók erkölcsi magaviselete is általában megfelelt a követelményeknek. Kizárás az egész tanév alatt nem fordult elő; 3 ide nem való tanulót szülei az igazgató tanácsára önként vettek ki az intézetből; igazgatói megrovásban 6 tanuló részesült. E téren jól esik emlékeznem a tanári karnak az intézet tradicióin alapuló céltudatos nevelő hatásáról, mely a gyermekes meggondolatlanságból eredő csinyeket kellő határok közé tudja szorítani, amíg az igazi erkölcsi romlással szemben kérlelhetetlen; e nevelő hatásnak köszönhetjük azt is, hogy serdültebb tanítványaink a fegyelmi szabályokat belső etikai meggyőződésből és már nem a büntetéstől való félelemből tartják meg.[1])

A tanulók előmenetelével és módszeres pedagógia kérdésekkel a tanári kar 15 értekezleten foglalkozott, a szokott tárgyakon kívül külön-külön egy-egy értekezleten a grafikus és infinitézimális módszerek alkalmazásával, a matematika tanításában és egy más alkalommal a mozgó szinházak hatásával a tanulókra.

A tanulás eredményét az osztályzatok és a statisztikai kimutatások elég kedvezőnek tüntetik fel.

A testi nevelést a rendes tornaórákon kívül a játékdélutánok szolgálták, melyekre a székesfőváros tanácsa intézetünk számára a Tattersall egyik elkerített helyét jelölte ki,

amelyen a melegebb hónapok alatt intézetünk minden osztálya hetenkint 1—1 délutánt töltött játékkal.

A rendkívüli tárgyak tanításában a folyó tanévben annyiban történt változás, hogy a tekintetes Tanács nagylelkűsége lehetővé teszi, hogy a most lefolyt tanévtől kezdve a tanulók a fizikai és kémiai gyakorlatokban díjmentesen vehetnek részt. Azonkívül hegedű- és zpngora tanfolyamot létesített a tekintetes Tanács iskolánkban, melyeken Ipolyi Arnold és Wehner Gyula zenetanárok tanítottak. A zeneelméletet Radó Elek adta elő.

4. Ünnepélyek, kirándulások és versenyek. Az ifjúság erkölcsi és szellemi nevelését a tantervben előírt követelményeken kívül elősegítik az iskolai ünnepélyek, múzeumok és látványosságok látogatása, kirándulások és a testedzések s tornaversenyek.

A törvényesen megszabott ünnepeken kívül az önképzőkör és zenekar közreműködésével megünnepeltük október 6-ikát, amikor Dr. Szabó Ignác és március 15-ikét, amikor Dr. Dobruczky János mondta az ünnepi beszédet.

Március 26-án tartotta ifjúságunk Krausz Vilmos tanár, az ének- és zenekar buzgó elnöke rendezése mellett hangversenyét, melyről Értesítőnk Zenekar c. rovata ad bővebb felvilágosítást. E hangversenyt Dr. Erődi Béla, Feszt Aladár, Dr. Weszely Ödön főigazgatók és nagyszámú közönség tisztelte meg látogatásával.

Nagyobb tanulmányi kirándulást rendezett Dr. Bodnár Gyula, melyről külön cikkben emlékezünk meg. E kiránduláson 4 tanár, az iskolaorvos és 72 tanuló vett részt. Itt említjük meg, hogy január 30-án Filep Lajos VII. és Nyiri Géza VIII. o. tanulók vetített képek kíséretében bemutatták a tavalyi dunántúli kirándulást tornatermünkben nagyszámú közönségnek. Ezt az előadást dr. Déri tanácsnok úr is megtisztelte megjelenésével.

Számos kisebb kiránduláson is vettek részt intézetünk növendékei.

Osztályonként tanári vezetés mellett meglátogatták a tanulók a Szépművészeti Múzeumot, a Műcsarnok kiállításait, a Mezőgazdasági Múzeum, a Nemzeti Múzeumot tárait, az Állatkertet, kirándultak Aquincumba, Bia-Torbágyra, a Hűvösvölgybe, a Hárshegyre és azonkívül botanizálni is voltak.

Az Uránia szinházban október 30-án „A tengerfenék titkait“, január 31-én „A fehér ember útja“ c. darabot és február 27-én a „Diadalmas Amerikát“ nézte meg intézetünk ifjúsága.

A testgyakorlásban elért eredményekről beszámolt a június hó 12-én a tattersalli játékpályán tartott torna- és sportverseny, amely a következő sorrendben és eredménnyel folyt le:

1. 30 m. síkfutás. I. oszt. tanulók részére, 4 előfutam után: 1. Lengyel István A) oszt. 5 mp. 2. Francsek Jenő B) oszt. 3. Horváth Jenő A) oszt. 4. Révész József B) oszt. 5. Simon Béla B) oszt. holtversenyben.

2. 40 m. síkfutás. II. oszt. tanulók részére. 2 előfutam után: 1. Pásztori István B) oszt. 7 mp. 2. Gfellner István B) oszt. 3. Cserjesi József A) oszt.

3. 50 m. síkfutás. III. oszt. tanulók részére. 1. Knebel István B) oszt. $7^2/_5$ mp. 2. Strausz László B) oszt. 3. Jankó Béla B) oszt.

4. 60 m. síkfutás. IV. oszt. tanulók részére. 1. Vámos Imre B) oszt. $8^4/_5$ mp. 2. Benedikt János A) oszt. 3. Reich Tivadar A) oszt.

5. 80 m. síkfutás. V—VI. oszt. tanulók részére. 1. Dobrovolna Dezső V. oszt. $10^3/_5$ mp. 2. Hollósi József VI. oszt. 3. Hajós Lajos VI. oszt.

6. 100 m. síkfutás. VII—VIII. oszt. tanulók részére. 1. Strausz József VII. oszt. $13^2/_5$ mp.

7. Távolugrás. Krausz Sándor díjáért. A) csoport, V—VI. oszt. tanulók. 1. Halmos Ármin VI. oszt. 2. Hajós Lajos VI. oszt. 3. Dobrovolna Dezső V. oszt. B) csoport, VII—VIII. oszt. tanulók. 1. Strausz József VII. oszt. 2. Holl Kornél VIII. oszt. A tiszteletdíjat elnyerte Strausz József VII. oszt. tanuló 4·65 m. ugrásával.

8. Magasugrás. Stern Béla díjáért. A) csoport, V—VI. oszt. tanulók. 1. Dobrovolna Dezső V. oszt. 2. Hajós Lajos VI. oszt. 3. Bessenyei József V. oszt. B) csoport, VII—VIII. oszt. tanulók. 1. Strausz József VII. oszt. 2. Marsovszky Tibor VII. oszt. A tiszteletdíjat elnyerte Strausz József VII. oszt. 145 cm. ugrásával.

9. Labdadobás tiszteletdíjért. 1. Hajós Lajos VI. oszt. 1110 cm. (tiszteletdíj). 2. Halmos Ármin VI. oszt. 3. Dobrovolna Dezső V. oszt.

10. Súlydobás Hajós Lajos díjáért. 1. Marsovszky Tibor VII. oszt. 888 cm. (tiszteletdíj). 2. Jäger János VII. oszt.

11. Staféta futás. A) 4×50 m. az Alsó osztályok vándordíjáért. 1. IV/a. oszt. csapata (Papp, Benedikt, Erdős, Schulcz). B) 4×60 m. a felső osztályok vándordíjáért 1. VI. oszt. csapata (Ember, Hollósi, Halmos, Klein).

12. Nyujtó verseny. Asboth-Barca díjáért. 1. Wiener Oszkár VIII. oszt. (tiszteletdíj). 2. Zuna Kálmán VII. oszt. 3. Hajós Lajos.

13. Labdarugrás Győztes a VII—VIII. oszt. csapata 4:1 (Braun VII., Holl VIII., Bernstein VIII., Dobronyi VIII., Winterhardt VIII., Obendorfer VIII., Strausz VII., Zuna VII., Marsovszky VII., Taufel VIII. és Pandurovits VIII.)

Itt mondunk köszönetet ifjúságunk nevében Singer N. úrnak, továbbá a tiszteletdíjak adományozóinak versenyünk támogatásáért.

A Fábri-serleg örökös vándordíj védője az 5—10. számokban elért legjobb eredménye alapján

Strausz József VII. oszt. tanuló lett, 9 ponttal.

A győzteseket ezüst- és bronzérmekkel jutalmaztuk, melyeken kívül az egyes versenynemekben legjobb eredményt elért ifjaink tiszteletdíjat is nyertek. A Fábri-serleg védője pedig ezüst plakettet kapott szalagon.

5. Az intézet jótevői. Őszinte hálával emlékezünk meg első helyen az iskolafenntartó székesfőváros bőkezüségéről, mely rendes áldozatain felül a folyó tanévben dr Déri Ferenc közoktatásügyi tanácsnok, a tanügynek fennkölt lelkű barátja és intézetünknek jóakaró támogatója indítványára rendes tanszeráltalányunkat 1913-tól kezdve 2000 K-ról 3000 K-ra emelte fel, ezenkívül a fizikai gyakorlatok berendezésére 1038 K-t, a fizikai földrajzi tanszerek beszerzésére 450 K-t, könyvek beszerzésére 500 K-t, tanulmányi kirándulásra 600 K-t, tattersalli játékterünk rendbehozására 1000 K-t rendkívüli dotációként szavazott meg.

Hálás köszönettel emlékezünk meg e helyen intézetünk többi jótevőiről is, akik közül a következőket emeljük ki:

A Volt Tanítványok Egyesülete mint minden évben, úgy most is elnöke, Alpár Ignác úr révén 200 K-t juttatott el hozzánk, hogy szegény tanulókat rajzeszközökkel lássunk el.

Iskolánk egy lelkes barátja, aki nevét nem engedi megmondani, 200 K-t adott, hogy még a legszegényebb tanulóknak is lehetővé váljék a kisebb kirándulásokban való részvétel.

Tolnay Lajosné úrhölgy 100 és Édeskutty Jenő úr 10 K-val járultak hozzá a jótékonyság gyakorlásához. Külön kell megemlékeznünk Feichtinger Győző, intézetünk tanára adományáról, aki a Néprajzi Társaságnál levő alapítványát intézetünkre ruházta. Berkes Imre ny. főreáliskolai igazgató a Zeitschrift für math. und naturw. Unterricht több évfolyamát ajándékozta intézetünknek. Horváth Bertalan úr üvegszekrénykét adományozott a barograf elhelyezésére. Dr. Bernauer Izidor főv. gázgyári igazgató invert izzólámpák, Kohn Albert zongoragyáros már több ízben zongora kölcsönzésével, Czettel Ödön úr pedig meghívók ingyenes kinyomatásával tették lehetővé

intézetünk hangversenyének sikerét. Lakos Lajos műépítész intézeti pódium felállításával és kibővítésével adta jelét intézetünk iránti lekötelező figyelmének.

Rieger Emil úr egy tanulónak fizette meg útiköltségét a tanulmányi kiránduláson, Kohn Albert úr pedig 10 könyvet adott szegény tanulóknak.

Fogadják e nemeslelkű emberbarátok mind, valamint intézetünknek ez Értesítőben más helyen említett jótevői is, hálás köszönetünket.

6. **Nevezetesebb rendeletek és határozatok:** I. A székesfőváros tekintetes Tanácsától.

90.005/911—VII. Friedreich István tanár 3 havi szabadságot kap betegsége miatt.

92.642/911—VII. 177. tanuló tandíjmentességet kap.

89.551/911—VII. Kiss E. János 1912. jan. 8-áig szabadságot kap.

32.220/911—VII. Az új nyugdíjszabályzat.

50.433/911—VII. A gyorsírás tandíja további intézkedésig évi 6 K-ban állapíttatott meg.

108.270/911—VII. Az Áldássy József-féle ösztöndíjat Hallóssy István VII. o. t. kapja.

227/012—VII. Friedreich István szabadsága március 23-áig meghosszabbíttatik.

12.093/912—VII. Hét rossz előmenetelű tanuló a tandíjmentességtől megfosztatik.

18.852/912—VII. Az intézeti ifjúsági hangverseny engedélyeztetik.

113.739/911—VII. Az ifjúsági könyvtárból a teljesen elrongyolódott könyvek kiselejtezhetők.

20.877/912—VII. A gyakorlatokhoz szükséges fizikai szerekre 1038·42 K utalványoztatik.

77.224/911—VIII. A Tattersall begyepesített elipszis alakú területe intézetünk számára játéktérül engedtetik át.

7.370/912—VII. Futószőnyegekre 712·50 K engedélyeztetik.

133.047/911—VII. A tanulmányi kirándulásra 600 K utalványoztatik.

52.355/912—VII. Friedreich István szabadsága a tanév végéig meghosszabbíttatik.

24.954/911—VII. Tanszerekre és könyvekre az 1911. évre 1.512·42 K engedélyeztetik.

24.580/911—VII. Fizikai, földrajzi szerekre 450 K, könyvekre 498·10 K engedélyeztetik.

36.434/912—VII. A tattersalli játéktéren eszközlendő munkálatokra 1.000 K engedélyeztetik.

42.286/912—VII. Az évi tanszerátalány 1913-tól 2000 K-ról 3000 K-ra felemeltetett.

37.367/912—VII. Az 1912. évre tanszerekre és folyóiratokra, folyóiratokon kívül 1497·40 K engedélyeztetik.

52.079/912—VII. Jutalomkönyvekre 200 K utalványoztatik.

II. A tankerületi kir. főigazgatóságtól.

367. A szolgáknak az intézetben száraz süteményen kívül mást nem szabad árulniok.

701. Értesítés, hogy a nagyméltóságú miniszterium intézetünk államsegélyét 24.000 K-ról 26.000 K-ra emelte fel.

3386. A szeptemberi és decemberi javító- és pótló érettségi vizsgálatok a II. ker. áll. főreáliskolában tartatnak.

3372. A főigazgató úr a kirándulást tudomásul veszi és a beküldött tartalmas és szép kiállítású útikalauzért úgy az igazgatóságnak, mint az összeállítónak, dr. Bodnár Gyula tanár úrnak, köszönetét fejezi ki.

3239. A vallás- és közokt. miniszt. 46.260. sz. rendelete alapján a szóbeli érettségi vizsgálatok elnöke dr. Szombathy István, jászberényi áll. főgimn. igazgató.

IV.

1. Felügyelet és iskolai személyzet.

1. Felügyelő testületek.

1. A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium élén *Dr. gróf Zichy János* v. b. t. tanácsos, miniszterrel; Budapest fő- és székvárosi tankerület kir. főigazgatósága; főigazgató: *Dr. Erődi Béla* udvari tanácsos.

2. A székesfőváros tanácsa, élén *Dr. Bárczy István* polgármesterrel; a tanács tanügyi osztályának vezetője: *Dr. Déri Ferenc* tanácsnok. Véleményező testület a székesfőváros törvényhatóságának közoktatási bizottsága és ennek reáliskolai albizottsága.

2. Tanári testület.

A) A rendes tárgyak tanárai.

1. Igazgató: *Dr. Kopp Lajos*, a mennyiségtan és természettan rendes tanára, székesfővárosi polgári iskolai szakfelügyelő, a mathematikai oktatás nemzetközi bizottsága magyar albizottságának titkára, a Mathematikai és Physikai Társulat jegyzője, az Országos Középiskolai Tanáregyesület, a Termé-

szettudományi Társulat rendes tagja. Szolgálati éveinek száma a fővárosnál 29.

2. *Dr. Bodnár Gyula*, a francia és magyar nyelv és irodalom rendes tanára. Szolgálati éveinek száma $8^1/_2$ év.

3. *Dr. Dobruczky János*, bölcsészettudor, a történelem és földrajz rendes tanára Szolgálati ideje ennél az intézetnél $2^1/_2$ év; a fővárosnál 10 év.

4. *Dr. Erőss Lajos*, bölcsészettudor, a természetrajz és vegytan rendes tanára, a Természettudományi-Földtani társulat, a Magy. Tanítók Turista-Egyesületének rendes tagja, a Budapesti ág. ev. magyar egyháziskola bizottsági tagja. Szolgálati ideje ennél az intézetnél: $2^1/_2$ év, megszakításokkal; székesfővárosnál 21 év.

5. *Fekete Antal*, a mennyiségtan és ábrázoló geometria rendes tanára; műegyetemi tanársegéd. Szolgálati éveinek száma ennél az intézetnél $1^1/_2$ év.

6. *Fertig Vilmos*, az ábrázoló geometria és mennyiségtan rendes tanára, a kir. József-műegyetemen adjunktus, a Mathem. és Physikai Társulat rendes tagja. Szolgálati éveinek száma ennél az intézetnél: 14 év; a székesfővárosnál 29 év.

7. *Friedreich István*, a történelem és magyar nyelv rendes-, a latin nyelv képesített tanára, a katholikus írók és hirlapírók Országos Pázmány-Egyesületének alelnöke, a Katholikus Népszövetség kormányzó tanácsának tagja, a Szent-István-Társulat tudományos- és irodalmi osztályának választott tagja, a Katholikus Tanáregyesület választmányi tagja, a Történelmi Társulat rendes tagja. Szolgálati éveinek száma: 9.

8. *Gellért J. Jenő*, címzetes főreáliskolai igazgató, a magyar-, német nyelv és irodalom rendes tanára, az Orsz. Középisk. Tanáregyesület és a Budapesti Tanári Kör választmányi, a Katholikus Középiskolai Tanáregyesületnek rendes tagja. A székesfővárosi törvényhatósági bizottság tagja, a VII. ker. 2. sz. iskolaszéknek vezető-alelnöke, a kerületközi iskolaszéknek tagja, a VII. ker. szegény tanulókat segítő Egyesület igazgatóságának, a „Nemzeti Szalon“ művészegyesületnek igazgatósági és választmányi tagja, az Országos Képzőművészeti Társulatnak, az Orsz. Pártfogó Egyesületnek, a Népművelő Társaságnak, az Országos Magyar Szövetségnek rendes, a Magyar Iskolaegyesületnek alapító tagja. Szolgálati éveinek száma ennél az intézetnél: 31 év.

9. *Gruber Nándor*, a mennyiségtan és természettan rendes tanára, a Mathematikai és Physikai Társulat választmányi, a M. kir. Természettudományi Társulat, a Katholikus Közép-

iskolai Tanáregyesület és Népművelő Társaság rendes tagja. Szolgálati éveinek száma ezen intézetnél: 16 év; a székesfőváros szolgálatában 27 év.

10. *Dr. Haraszti Emil*, bölcsészettudor, a francia és német nyelv és irodalomnak rendes tanára, a Budapesti Hirlap belső dolgozótársa, a Zenepaedagogiai Társaság jegyzője. Szolgálati éveinek száma ez intézetnél: 4 év.

11. *Dr. Kaiblinger Fülöp*, bölcsészettudor, a német és francia nyelv rendes tanára, Budapest székesfőváros idegen nyelvi tanfolyamainak megbízott felügyelője, az Orsz. Középisk. Tanáregyesület modern nyelvi bizottságának titkára, a Budapesti Philológiai Társaság, a Magyar Paedagogiai Társaság és az Association des Professeurs des Langues vivantes tagja. Szolgálati éveinek száma: 9.

12. *Kende István*, a szabadkézi rajz rendes tanára. Festőművész. A Rajztanárok Egyesületének igazgatósági tagja és lapszerkesztője. A Nemzeti Szalon alapító, az Országos Képzőművészeti és Iparművészeti Társulatok, valamint a Magy. Tanítók Turista Egyesületének rendes tagja. Szolgálati éveinek száma ezen intézetnél: 6, a székesfővárosnál 13.

13. *Dr. Király György*, szolgálattételre berendelt polgárisk. rendes tanár. A Magyar Irodalomtörténeti Társaság választmányi tagja. Szolgálati éveinek száma ennél az intézetnél: $2^1/_2$ év.

14. *Krausz Vilmos*, a kémia és természetrajz rendes tanára. Az ifjúsági ének- és zenekar vezetője. Szolgálati éveinek száma: $9^1/_2$ év.

15. *Dr. Lázár Szilárd*, bölcsészettudor, szolgálattételre berendelt polg. isk. rendes tanár, a Természettudományi Társulat és a Magyar Filozofiai Társaság rendes, a Magyar Paedagogiai Társaság kültagja. Szolgálati éveinek száma $1^1/_2$ év.

16. *Dr. Miklós Ferenc*, bölcsészettudor, a magyar és német nyelv s irodalom rendes tanára, az Orsz. Középiskolai Tanáregyesület, a Philologiai Társaságnak s a Magyar Néprajzi Társaságnak rendes tagja. Szolgálati éveinek száma ezen intézetnél 11 év.

17. *Dr. Nádai Pál*, bölcsészettudor, a magyar és német nyelv s irodalom rendes tanára, a Népművelő Társaság igazgatósági tagja, az Országos Középiskolai Tanáregyesület és a Budapesti Tanári Kör választmányi tagja. Szolgálati éveinek száma ennél az intézetnél: 5 év.

18. *Oberle Alajos* okl. középisk. tanár, a Magyar Földrajzi

Társaság tagja. Szolgálati éveinek száma a fővárosnál 4 év, ennél az intézetnél 1 év.

19. *Dr. Patai József*, bölcsészettudor, a magyar és német nyelv és irodalom rendes tanára. Szolgálati éveinek száma a székesfővárosnál 4 év, ennél az intézetnél 3 év.

20. *Polczer Kálmán*, a mennyiségtan és természettan rendes tanára, a Kir. Magy. Természettudományi Társulat, a Mathematikai és Fizikai Társulat rendes tagja. Szolgálati éveinek száma ennél az intézetnél 3 év ; a székesfőváros szolgálatában: 3 év.

21. *Dr. Szabó Ignác*, bölcsészettudor, szolgálattételre beosztott polg. isk. rendes tanár. Szolgálati éveinek száma 16, a fővárosnál 3, ennél az intézetnél 1 év.

22. *Dr. Szűcs Adolf*, bölcsészettudor, a mennyiségtan és természettan rendes tanára, a Kir József-Műegyetemen tanársegéd. Szolgálati ideje a fővárosnál 4 év, ez intézetnél 2 év.

23. *Tárkányi Jenő* okl. középisk. tanár, helyettesítette az azóta nyugalomba vonult Feichtinger Győzőt nov. 1-től. Szolgálati ideje a székesfővárosnál 6 év.

24. *Cserjesi Károly*, rendes tornatanár, a Budapesti Kereskedelmi Akadémia tornatanára a Magyarországi Tornatanárok Egyesületének, a Természettudományi Társulatnak s a Kath. Tanáregyesületnek rendes tagja, az Országos Közegészségi Egyesület iskolaegészségügyi szakosztályának választmányi tagja, a Magyar Ékszeripar szerkesztője. Szolgálati éveinek száma ennél az intézetnél 12 év; a székesfővárosnál 20 év.

25. *Dinics Ödön*, szolgálattételre beosztott polg. isk. rendes tanár, vívómester, a Magyarországi Tornatanárok Egyesületének, a Hivatásos Vivók Egyesületének tagja. Szolgálati ideje ennél az intézétnél 2 év.

Vallástanárok.

Az intézet helyiségeiben tanítanak :

Milakovszky István, a róm. kath. tanulók rendes vallástanára, áldozó pap, a róm. kath. ifjúság hitszónoka. Szolgálati éveinek száma ennél az intézetnél $15^1/_2$ év.

Dr. Frisch Ármin, bölcsészettudor, a klasszika-filologia képesített tanára, rabbi, az izr. vallásúak vallástanára; tanította az izr. vallástant.

Dr. Katz Márton, bölcsészettudor, okleveles rabbi és vallástanár, tanította az izr. vallástant.

Az intézeten kívül tanítanak:

Nagy Dénes, ref. lelkész, a református tanulók vallástanára.

Steuer Lajos hitoktatási igazgató, a VII—VIII. oszt. és *Sass Béla* evang. hitoktató az V—VII. oszt. evangelikus tanulók vallástanára.

Martony Elek hitoktató, lelkész, az I—IV. osztályú evangelikus tanulók vallástanára.

Bikár R., A görög keleti (szerb) vallású tanulók vallástanára.

Thialios Gy. a görög keleti (román) tanulók vallástanára.

Boksai János, a görög katholikus tanulók vallástanára.

Józan Miklós, az unitárius tanulók vallástanára.

B) Rendkívüli tárgyak tanárai.

Kováts Alajos, a gyorsírás okl. tanára, okl. polgári iskolai tanár, székesfővárosi tanító és kereskedelmi iskolai tanár, előadó az Erzsébet Népakadémián. Az Országos Gyorsíró tanács szakbizottsági előadója, a Magyar Gyorsírók Egyesületének ügyvezető alelnöke és lapszerkesztője, az Erzsébet Népakadémia igazgatósági tagja. Tanította a gyorsírást. Szolgálati éveinek száma a székesfővárosnál 14, ennél az intézetnél 5 év.

Krausz Vilmos, (lásd a rendes tárgyak tanárai közt.) Tanította az éneket és zenét s vezette a kémiai gyakorlatokat.

Dr. Párdányi Emil, az összes orvos- és gyógytudományok doktora, operateur, egészségtan-tanár és iskolaorvos, a Közkórházi Orvostársulat rendes és az Országos Közegészségi Egyesület választmányi tagja. Tanította az egészségtant a VII. osztályban. Szolgálati éveinek száma ez intézetnél $4^1/_2$ év; székesfővárosi szolgálatban 10 év.

Polczer Kálmán, (lásd a rendes tárgyak tanárai közt.) vezette a fizikai gyakorlatot.

Fodor Károly, a vívás tanára.

Ipolyi István, a hegedű tanszak tanára.

Radó Elek, a zeneelmélet tanára.

Wehner Géza, a zongora tanára.

3. Szolgaszemélyzet.

Iskolaszolgák: Kis Tamás altiszt, Farkas János kapus: Farkas György, Benke József, Windisch József. A téli időszakra fűtőszolga: Nagy István és Gyurica István. Takarítónők: Plch Anna és Tóth Julis.

4. A tanárok működési köre 1911—1912-ben.

A rendes tantárgyak tanárai.

Folyó szám	Tanár neve	Mely osztály főnöke?	Tantárgy	Osztály, amelyben tanított	Heti óraszám	Jegyzet
1	Dr. Kopp Lajos igazgató		Mennyiségtan	VII (4)	4	
2	Dr. Bodnár Gyula rendes tanár	VII.	Magyar Francia	III. B (3) III. A 5) VII. (3) VIII. (4)	15	Módszeres tanácskozmányi jegyző.
3	Dr. Dobruczky János rendes tanár	V.	Történet Földrajz	IV. A (3) IV. B (3) V. (3) VIII. (3) I. B (3) II. A (3)	18	A történelmi és földrajzi szertár őre.
4	Dr. Erőss Lajos rendes tanár		Természetrajz	I. A (2) I. B (2) II. A (2) II. B (2) V. (3) VI. (3)	14	A természetrajzi tár őre

Folyó szám	Tanár neve	Mely osztály főnöke?	Tantárgy	Osztály, amelyben tanított	Heti óraszám	Jegyzet
5	Fertig Vilmos rendes tanár	II. B	Rajzoló geom. Ábráz. geom.	I. B (4) II. B (4) IV. A (2) VIII. (2) VI. (3)	15	Geom. szertár őre.
6	Fekete Antal rendes tanár	II. A	Mennyiségtan Rajz. geom. Ábráz. geom.	II. A (4) II. A (4) III. A (2) III. B (2) IV. A (2) VII. (3)	17	
7	Friedreich István rendes tanár		Történelem Földrajz	III. A (2) III. B (2) VI. (3) VII. (3) I. A (3) III. A (2) III. B (2)	17	Szept. 22-től a tanév végéig helyettesítette Oberle Alajos.
8	Gellért J. Jenő rendes tanár címzetes igazgató	IV. A	Magyar Német	IV. A (3) VII. (3) II. A (5) IV. A (3)	14	
9	Grúber Nándor rendes tanár		Természettan Mennyiségtan	III. A (2) III. B (2) IV. A (2) IV. B (2) I. B (4) V. (2)	17	Az egész tanév alatt helyettesítette dr. Lázár Szilárd
10	Dr. Haraszti Emil rendes tanár	IV. B	Francia Német	IV. A (5) IV B. (5) VI. (3) IV. B (3)	16	
11	Dr. Kaiblinger Fülöp rendes tanár	III. B	Német Francia	III. B (3) V. (3) III. B (5) V. (4)	15	A tanári könyvtár őre
12	Kende István rendes tanár		Szabadk. rajz Szépírás	III. A (2) III. B (2) IV. A (2) IV. B (2) V. (2) VI. (2) VII. (2) VIII. (2) II. A (1) II. B (1)	18	A szabadkézi rajzi szertár őre
13	Dr. Király György polg. isk. rendes tanár	VIII.	Magyar Német Bölcsészet	II. A (5) VIII. (3) VII. (2) VIII. (2) VIII. (3)	15	Az önképzőkör vezetője, az ifjúsági könyvtár őre
14	Krausz Vilmos rendes tanár		Földrajz Kémia Kemiai gyak.	II. B (3) V. (3) VI. (3) VII. (2) V., VI. (5)	16	A vegytani szertár őre

Folyó szám	Tanár neve	Mely osztály főnöke?	Tantárgy	Osztály, amelyben tanított	Heti óraszám	Jegyzet
15	Dr. Miklós Ferenc rendes tanár		Magyar Német	II.B (5) IV.B (3) II. B (5) VI. (2)	15	
16	Dr. Nádai Pál rendes tanár	I. A	Magyar Német	I. A (5) V. (3) VI. (3) I. A (5)	16	Egész éven át szabadságon. Helyettesítette Dr. Szabó Ignác polg. isk. r. tanár
17	Dr. Patai József rendes tanár	I. B	Magyar Nemet Szépírás	I. B (5) III. A (2) I. B (5) III. A (3) I. B (1)	17	
18	Polczer Kálmán rendes tanár	III. A	Természettan Mennyiségtan Fizikai gyak.	VII. (4) VIII (4). III A (3) VII. és VIII (5)	16	A fizikai szertár őre
19	Dr. Szücs Ádolf rendes tanár	VI.	Mennyiségtan Szépírás	II. B (4) IV. A (4) VI. (4) VIII. (3) I. A (1)	16	Tanácskozmányi jegyző
20	Tárkányi Jenő megbízott tanár		Mennyiségtan Rajz. geom.	I. A (4) III. B (3) IV. B (4) I. A (4)	15	A tanév elejétől nov. 14-ig az azóta nyugalomba vonult Feichtinger Győző tanított
21	Cserjesi Károly rendes tornatanár		Torna	I. A I. B és III—VIII. (20)	20	A tornaszerek őre
22	Dinics Ödön polg. isk. rendes tanár		Torna	II. A (2) II. B (2)	4	
23	Milakovszky István rendes hittanár		Róm. kath. vallástan	I—VIII (16)	16	
24	Dr. Frisch Ármin hittanár		Izr. hittan	VI., VII., VIII.	6	
25	Dr. Katz Márton hittanár		Izr. hittan	I., II., III., IV. V.	10	

5. A tanárok irodalmi és közművelődési tevékenysége.

Dr. Kopp Lajos. A főv. középiskolai igazgatók értekezletén előadást tartott a középiskolák egyenlő jogosításáról.

Cserjesi Károly. Az Egyházi Műipar főmunkatársa. A Magyar Ékszerészipar szerkesztője. Ötvösipari cikkeket írt a Pesti Hirlapban. Révai Nagy Lexikona munkatársa.

Dr. Erőss Lajos. Írt „Ásvány-, kőzet-, földtant" és „Embertant" polgári iskolák részére. A nagyméltóságú vallás és közoktatásügyi miniszter úr megbízásából középiskolai tankönyveket bírált.

Fertig Vilmos. A nmélt. vallás- és közoktatásügyi miniszterium megbízásából középiskolai tankönyvet bírált.

Dr. Haraszti Emil írt a Budapesti Hirlapba, Új Időkbe, Vasárnapi Ujságba, Életbe, Népművelésbe. Zenetörténeti előadásokat tartott a Szabad Lyceumban és az Erzsébet Népakadémiában.

Dr. Kaiblinger Fülöp. Jelentések a Tanáregyesületi Közlönyben. Ismertetések a Magyar Paedagogiában. Egy arte mayor vers a franciában Phil. Közl. 1912. febr. Hivatalos tankönyvbírálat. Alkotó nyelvtudomány. Programm és részletek, 115. l. Franklin Társulat.

Dr. Király György. Mikes Kelemen fordításai. Egyetemes Philologiai Közlöny. 1912. Ismertetések és bírálatok u. o. és az Irodalomtörténetben. Főmunkatársa a Magyar Írók Lexikonának. (Szerk. Ferenczi Zoltán.)

Dr. Lázár Szilárd könyvismertetéseket és bírálatokat írt a Magyar Paedagogiába és a Gyermekbe.

Kováts Alajos A Népnevelő s a Szoc. Közlemények munkatársa. Szerkesztette a Népszerű Gyorsíró XXIII. évfolyamát. Ebbe a lapba gyorsírási szakcikkeket, a Népnevelők Lapja, A Gyermek stb. paedagogiai folyóiratokba pedig tanügyi közleményeket, szemléket és könyvismertetéseket írt. Német gyorsírás tankönyv kereskedelmi iskolák számára. Sajtó alatt: Az ókori nevelés eszményei.

Kende István. Szerkeszti a „Rajzoktatást"-t, a Magyar Rajztanárok és Rajztanítók Országos Egyesületének folyóiratát, amelybe különféle cikkeket, tanulmányokat, bírálatokat stb. írt. Festményeivel részt vesz a műkiállításokon.

Dinics Ödön. Sportlapokba szakirányú cikkeket írt.

Dr. Patai József. A „Mult és jövő" szerkesztője. Héber költők II. k. Versek, cikkek és műfordítások különböző lapokban.

Dr. Szücs Adolf. „Sur l'extrémale qui joint deux points“ című dolgozata megjelent a Mathematische Annalenben. Írt könyvismertetést a Magyar Paedagogiába.

V.

Az iskola működése.

I. TANANYAG, TANKÖNYVEK, TANÁROK.

A) KÖTELEZŐ TANTÁRGYAK.

Hittan.

Az I—VIII. osztályban hetenkint 2—2 óra.
A vallásoktatás a hitfelekezetek tanterve szerint történik.

I. A) és B) osztály.

Magyar nyelv. *Tankönyv*: Lehr-Riedl, Magyar olvasókönyv. I. Mártonffy-Weszely, Módszeres magyar nyelvtan.

Heti 5 óra. *a*) Nyelvtan. Az egyszerű mondat és részei, a fő- és mellékmondat megkülönböztetése. Mondattani alapon alaktan; a hangtan elemei; helyesírás.

b) Olvasmányok. Elbeszélő prózai és költői szemelvények: a hún és magyar nemzeti mondából s az Árpádok történetéből; válogatott darabok a klasszikus hősi mythos köréből; rajzok a magyar földről és népének életéből.

A költői olvasmányok közt: Petőfi és Gyulai könnyebb leíró és elbeszélő költeményei (pl. János vitéz, Három fiú, Téli virág, Hadnagy Uram); Arany népies és történeti epikájának kisebb és könnyebb darabjai (pl. Nyalka huszár, Szent László, Szent László füve); Tompa rövidebb mondái és népköltemények (pl. Párjavesztett gerlice, Kőmíves Kelemenné).

Értelmes és kellően hangoztatott olvasás: az olvasmányok nyelvi és tartalmi megbeszélése és szabad elmondása; költemények tanulása.

c) Írásbeli dolgozatok. Havonkint két iskolai dolgozat, melyekre a tanulót az iskolában gondosan elő kell készíteni. Fő céljok: a nyelvtan és helyesírás gyakorlása.

Tanár: I. A) Dr. Szabó Ignác. I. B) Dr. Patai József.

Német nyelv. *Tankönyv:* Miklós-Kaiblinger, Német nyelvkönyv. I.

Heti 5 óra. *a*) Nyelvtan. Olvasás. Gót betűk írása. Igealakok: gyenge és erős igék ragozása, segédigék (haben, sein és werden). A főnév és melléknév ragozása. A fokozás. A leggyakrabban előforduló névmások és számnevek. A legfontosabb praepositiók. A szórend elemei.

Beszédgyakorlatok az olvasmányok alapján és a tanulók életköréből (kérdések segítségével). Tárgykörök: Az iskola. Az emberi test. Ruházat. A család. Az idő.

b) Havonkint két írásbeli iskolai dolgozat. Tollba mondás (helyesírás). Fordítás németre. Mondatok szerkesztése az olvasmányok alapján.

c) Olvasmány. Könnyebb elbeszélések, mondák és mesék.. Leírások Dalok és rövid elbeszélő költemények olvasása és tanulása.

Tanár: I. A) Dr. Szabó Ignác. I. B) Dr. Patai József.

Földrajz. *Tankönyv*: Jablonszky-Schwicker, Földrajz a reáliskolák számára. I. kötet.

Heti 3 óra. Tájékozódás a földgömbön és térképen; térkép-olvasás. Földrajzi alapismeretek. — Magyarország hegységeinek, síkságainak, vizeinek, éghajlatának és főbb helységeinek ismertetése kapcsolatban a lakosság foglalkozásával és életmódjával (vetített képek felhasználásával).

Kisérletek térkép-vázlatok készítésében.

Tanár: I. A) Oberle Alajos. I. B) Dr. Dobruczky János.

Természetrajz. *Tankönyv:* Ormándy Miklós dr., Természetrajz középiskolák számára. I.

Heti 2 óra Feladat: bevezetés a természeti tárgyak szemlélésébe és az egyszerű szemlélet útján levezethető törvényszerűségek felismerésébe. A négy évszak, kivált a növényeken mutatkozó jelenségekben feltüntetve. Az ősz: A közönségesebb gyümölcsformák taglalása és csoportosítása. Házi állatok. — Tél: A közönségesebb fenyők. Az ember lakása közelében, a mezőn és erdőn élő emlős állatok. — Tavasz: Egyes könnyen szemlélhető virító növények (10—12) megjelenésök szerint; a növények részeinek megismertetése. Házi szárnyasok.

Tanár: I. A) és B) osztályban Szépligeti Győző és nov. 18-tól Dr. Erőss Lajos.

Számtan. *Tankönyv:* Beke, Számtan.

Heti 4 óra. A négy számolási művelet egész számokkal, tizedes és közönséges törtekkel. A hazai pénzrendszer, a hosszúság-, súly-, terület- és űrmérték ismertetése. Időszámítás.

A feladatok tárgyköre főleg: az iskola, a város, az ország egyszerűbb statisztikai viszonyai, a család háztartása, a hazai földrajz és történet fontosabb adatai stb.

Tanár: I. A) osztályban Feichtinger Gy.; nov. 11-től Tárkányi Jenő. I. B) osztályban Dr. Lázár Szilárd.

Rajzoló geometria. *Tankönyv*: Kiss E. János, Geometriai alaktan.

Heti 4 óra. Planimetriai alaktan. A legegyszerűbb síkidomok: a háromszög, négyszög, sokszög és kör bemutatása és elemzése (szög, egyenes, pont). Ez idomok bemutatása testeken is. A négyzet, derékszögű négyszög, ferdeszögű parallelogramm és háromszög területe. A kör kerülete és területe. Az idomok congruentiájának, hasonlóságának és symmetriájának bemutatása.

A tárgyalt idomok és belőlük alakított egyszerű síkdiszítmények rajzolása körzővel és vonalzóval (lehetőleg vonatkozással a tanuló tapasztalati körére).

Tanár: I. A) osztályban Feichtinger Gy.; nov. 11-től Tárkányi Jenő. I. B) osztályban Fertig Vilmos.

Szépírás. *Tankönyv:* Vajda Pál, Magyar-német szépírási minták.

Heti 1 óra. Folyó magyar és német írás.

Tanár: I. A) osztályban Dr. Szűcs Adolf. I. B) osztályban Dr. Patai József.

Torna. Heti 2 óra. Katonai rendgyakorlat: arc és oldalsor alakítás járás; rendek és kettősrendek képzése helyből. Tornarendgyakorlat: sorbontás három, négy sorba, kanyarodás, fejlődés és ellenvonulás. Szabadgyakorlat: (a svéd rendszer alapján) törzshajlílások, törzsfordítások, kar- és láblendítések és körzések. Szertornázás, mint osztálytornázás, svédrendszerben a bordás falon és a svéd tornapadon. Rúdmászás. Lebegőfa. Magas és távolugrás. Gyakorlatok az ugrózsámolyon. Kötélhuzás. Játékok.

Tanár: A) és B) osztályban Cserjesi Károly.

II. A) és B) osztály

Magyar nyelv. *Tankönyv:* Mártonffy-Weszely, Módszeres magyar nyelvtan. Lehr-Riedl, Magyar olvasókönyv II. r.

Heti 5 óra. *a*) Nyelvtan. Az egyszerű mondat folytatólagos tárgyalása. Az összetett mondatszerkezetek és a szórend. Képzők és synonymák csoportosítása az olvasmányok kapcsán.

b) Olvasmányok: Mondai és történelmi elbeszélések a vegyes házakból való magyar királyok korából s a görög és római világból (pl. Herodotos); tanító mesék (Aisoposból is) és leírások.

Petőfinek (Puszta télen, A rab oroszlán, A jó öreg korcsmáros) és Aranynak (Az ó-torony) kisebb s tárgyilag és alakilag egyszerű költeményein kívül Vörösmarty (pl. Szegény asszony könyve) és Garay (pl. Kont, Obsitos) kisebb epikai versei; Fáy András meséi. Fazekas. Ludas Matyi. Arany. Jóka ördöge.

c) Írásbeli dolgozatok: mint az első osztályban. Tárgyuk: mondatszerkesztések az olvasmányok alapján.

Tanár: az A) osztályban: Dr. Király György, a B) osztályban: Dr. Miklós Ferenc.

Német nyelv. *Tankönyv:* Miklós-Kaiblinger, Német nyelvkönyv II. r.

Heti 5 óra. Tárgykörök. A ház és lakás, kert, falu, város, München, háziállatok, növények, vadállatok. Nyelvtan. Az alaktan fontosabb részei. Könnyű versek. Írásbeli dolgozatok. Mondatkiegészítések, tollbamondások, fordítások.

Tanár: az A) osztályban Gellért Jenő, a B)-ben Dr. Miklós Ferenc.

Földrajz. *Tankönyv*: Jablonszky-Schwicker, Földrajz a reáliskolák számára II. kötet.

Heti 3 óra. Európa országai és népei (Ausztria részletesebben). Magyarországból kiindulva és erre vonatkoztatva. Ázsia általános ismertetése a nevezetesebb országok és európai gyarmatok kiemelésével.

Térkép-vázlatok készítése.

Tanár: az A) osztályban Dr. Dobruczky János, a B) osztályban Krausz Vilmos.

Természetrajz. *Tankönyv*: Dr. Ormandy Miklós, Természetrajz középiskolák számára. II. r.

Heti 2 óra: Az első osztályban kitűzött feladat folytatása és bővítése kivált az állatországból vett példákon.

Majmok. Tengeri emlősök. Erszényes emlősök. — Az ember lakása közelében, mezőn, erdőn. vízen tartózkodó madarak. — Teknősbéka, krokodilus, gyík. kigyó, (csúszó-mászók). Vizi béka, szalamandra, gőte (kétéltűek). Halak (5—6 édesvizi, 3—4 tengeri). Éti csiga, mocsári csiga. Tavi kagyló, gyöngykagyló. — Rovarok az egyes nagyobb rendek főbb képviselői alapján. (mintegy 20—30), Keresztes pók. Százlábú. — Folyami rák, Földi giliszta,

nadály. — Őszszel: néhány őszszel virító növény; tavaszkor: néhány feltünőbb gyümölcstermő erdei fa és bokor s az embert közelebbről érdeklő, termesztett és vadon termő növény.

Növénygyűjtés, rovargyűjtés.

Tanár: az A) és B) osztályokban Szépligeti Győző és nov. 18-tól Dr. Erőss Lajos.

Számtan. *Tankönyv:* Beke, Számtan.

Heti 4 óra Egyszerűbb számolási rövidítések. Korlátolt pontosságú szorzás és osztás. Az arányosság fogalmának további fejtegetése és alkalmazása az egyszerű hármas-szabályra; százalékszámítás.

A feladatok tárgyköre főleg: a tanuló előtt ismertebb gazdasági élet, valamint a hazai statisztika és földrajz megfelelő adatai, stb.

Tanár: a II. A) osztályban Fekete Antal, a II. B) osztályban Dr. Szűcs Adolf.

Rajzoló geometria. *Tankönyv:* Kiss E. János: Geometriai alaktan.

Heti 4 óra. Stereometriai alaktan. A kocka, hasáb, gúla, henger, kúp és gömb szemléltetése és elemzése (élek és lapok viszonylagos helyzete, lapszög, testszög). A kocka, a legegyszerűbb egyenes hasábok, a gúla, henger, kúp és gömb felülete és köbtartalma. A tárgyalt testek axonometrikus rajzolása (ellipsis mint a kör képe) és az egyszerűbb modellek elkészítése.

Tanár: a II. A)-ban Fekete Antal, a II. B)-ben Fertig Vilmos.

Szépírás. *Tankönyv:* Vajda Pál, Rondírás.

Heti 1 óra. Folyó magyar írás, tervi írás (ronde- és blokírás).

Tanár: Kende István.

Torna. Heti 2 óra. Mint az I. osztályban.

Tanár: A) és B) osztályban Dinics Ödön.

III. A) és B) oszt.

Magyar nyelv. *Tankönyv:* Weszely, Rendszeres magyar nyelvtan.

Heti 3 óra. *a)* Nyelvtan. A nyelvtan rendszeres áttekintése.

b) Olvasmányok. Elbeszélések a magyar történelemnek a mohácsi vész utáni korából s az Odyssea prózai kivonatban.

Szemelvények a hazafias és vallásos lyra köréből. Petőfin és Aranyon kívül Berzsenyi, Kölcsey, Vörösmarty és Eötvös egyszerűbb hazafias és vallásos lyrája.

Kisebb novellák és rajzok; elbeszélő és leíró darabok Gvadányitól (a Peleskei nótárius alföldi képei), Kisfaludy Sándortól (pl. Dobozi), Kisfaludy Károlytól (víg elbeszélések) és Jókaitól (pl. Nagyenyedi két fűzfa, Népvilág).

c) Írásbeli dolgozatok. Havonkint két iskolai dolgozat: Leírások közvetlen szemlélet és megbeszélések alapján; a tárgyalt kisebb elbeszélések írásba foglalása.

Tanár: A)-ban Dr. Patai József, B)-ben Dr. Bodnár Gyula.

Német nyelv. *Tankönyv:* Miklós-Kaiblinger: Német nyelvkönyv, III. r.

Heti 3 óra. *a)* Nyelvtan. Az alaktan ismétlése és kiegészítése. Szóképzés. Szórend. Mondattan különös tekintettel a magyar nyelvtől eltérő jelenségekre.

Beszédgyakorlatok, mint az előbbeni osztályokban.

b) Havonkint két írásbeli iskolai dolgozat. Mondatok alakítása és átalakítása az olvasmányok alapján. Reproductiók. Fordítások. Tollbamondás (helyesírás).

c) Olvasmány. Könnyebb történeti próza. Elbeszélések (pl. Auerbacher, Hebel, Auerbach). Elbeszélő költemények, balladák és románcok (pl. Schiller, Goethe, Uhland, Chamisso).

Tanár: A)-ban Dr. Patai József, B)-ben Dr. Kaiblinger Fülöp.

Francia nyelv. *Tankönyv:* Mendlik-Bodnár, Francia nyelvkönyv I.

Heti 5 óra. *a)* Nyelvtan. Kiejtés. Olvasás. Az alaktan elemei. Az igeragozásból a segédigék és rendes ragozású igék egyszerű alakjai, az összetettekből a passé indéfini.

b) Olvasmány. Könnyű szerkezetű kis elbeszélések, mesék, leírások; kisebb költemények tanulása.

c) Beszédgyakorlatok az olvasmányok alapján és a tanulók életköréből (kérdések segítségével).

d) Írásbeli dolgozatok. Tollba mondás a helyesírás gyakorlására; azonkívül fordítások, könnyű átalakítások és reproductiók. Havonkint két iskolai dolgozat.

Tanár: az A) osztályban Dr. Bodnár Gyula, a B)-ben Dr. Kaiblinger Fülöp.

Történelem. *Tankönyv:* Baróti-Csánki, Magyarország története a középiskolák alsó osztályai számára. I. rész.

Heti 2 óra: A magyar nemzet tört. 1526-ig.

Tanár: a III. és III. B) osztályban Oberle Alajos.

Földrajz. *Tankönyv:* Jablonszky-Schwicker, Földrajz a reáliskolák számára, II. kötet.

Heti 2 óra. Afrika, Amerika és Ausztrália, oly módon, mint Ázsia a II-ik osztályban.

Térkép-vázlatok készítése.

Tanár: az A) és B) osztályban Oberle Alajos.

Fizika. *Tankönyv:* Kemény X. Ferenc, Kisérleti fizika.

Heti 2 óra. A tanuló tapasztalati körébe eső s könnyen megfigyelhető főbb fizikai tünemények:

A test térfogata, anyaga, tömege. Oszthatóság, összetartó erő, halmazállapot. A testek súlya, a mérlegek, fajsúly és sűrűség. Egyenletes mozgás, szabadesés, hajítás. A kitartóság és a centrifugális erő. Az ingamozgás és időmérés.

A cseppfolyós testek tulajdonságai. A nyomás egyenletes terjedése. Közlekedő edények, artézi kút, vízvezeték. Hajcsövesség. Archimedes törvénye.

A levegő súlya és nyomása, a barométer. A lopó, a görbe szívó és szivattyúk. A léghajó.

A hő okozta kiterjedés. A hőmérő. A halmazállapot változása. A víz rendellenes magatartása. A meleg vezetése, a hő okozta áramlások, a hő-sugárzás. Az égés és tűz-gerjesztés. A gőz és a gőzgép.

A hang keletkezése és magassága. A hang tovaterjedése, a viszhang.

A fény tovaterjedése. Árnyék-képződés, sötét kamra. A fény visszaverődése sík felületekről. A fény törése. A szín-szórás és a testek színe. A nagyító üveg.

A mágnes és a mágnestű. A villamosság gerjesztése dörzsölés útján; a villamosság eloszlása jó vezetőkön. Az influentia. A Winter-féle gép. A leydeni palack. A szikra és hatásai. Az elektromos áram és ennek gerjesztése elemekkel. Az áram hő- és fényhatása. A víz-bontás és galvánozás. Az áram mágneses hatása és a távíró. Áram-gerjesztés mágnes által, az inductió és az inductiós gépek. A telephon.

Tanár: az A) és B) osztályban: Dr. Lázár Szilárd.

Számtan. *Tankönyv:* Beke Manó, Számtan.
Heti 3 óra. A százalékszámítás további alkalmazásai. Az összetett hármasszabály (láncszabály); kamatszámítás, érmeszámítás.
A feladatok tárgyköre főleg: a kereskedelmi és állami életben előforduló egyszerűbb viszonyok; a takarékpénztárak és bankok némely számítása (takarékbetétek, értékpapírszámítás, váltó-discontálás), stb.
Tanár: III. A)-ban Polczer Kálmán, III. B)-ben Feichtinger Győző, nov. 11-től Tárkányi Jenő.

Rajzoló geometria. *Tankönyv:* Kiss E. János, Konstruktiv planimetria.
Heti 3 óra. Konstruktiv planimetria: Egyenes vonalú idomok. Az egyenes vonalra és a szögre vonatkozó alapvető feladatok. Egyenes vonalú idomok szerkesztése és főbb tulajdonságaiknak ismertetése. A lépték ismertetése és használata. Másolás a congruentia és hasonlóság alapján.
Tanár: a III A)-ban és a III B)-ben Fekete Antal.

Szabadkézi rajz. Heti 2 óra. Síkdiszítmények rajzolása és szinezése, fali és folytatólag kézi lapminták után.
Tanár: Kende István.

Torna. Heti 2 óra. Az I. és II. osztály anyagának ismétlése. Katonai rendgyakorlatok: kettős rendekbe fejlődés és szakadozás. Tornarendgyakorlat: fejlődés menet alatt, négyes sorokra szakadozás, ellenvonulás négyes sorokig, szögvonulás. Szabadgyakorlat: támadó-, védő-, guggoló állás, térdelés, fekvőtámasz; szabadgyakorlatok a már emlitetteken kívül karütések és körzések, láblendítések. Svéd rendszerű szabadgyakorlatok. Társas szabadgyakorlatok. Fabotgyakorlatok. Szertornázás: mint osztálytornázás mászó rúdon és kötélen, nyújtón, korláton, gyűrűhintán, rézsútos létrán, lebegőfán magas-, távol-, zsámoly- és rohamugrás, lengőkötél. Gyakorlatok a ribstolon és bakon.
Tanár: A) és B) osztályban Cserjesi Károly.

IV. A) és B) osztály.

Magyar nyelv. *Tankönyv:* Weszely Ödön, Stilisztika.
Heti 3 óra. *a)* Stilisztika és verstan.
b) Olvasmányok. Nagyobbak: Arany Toldija, Kisfaludy Károly Mátyás deák-ja és könnyebb darabok Ovidiusból. Kisebb költemények a magyar klasszikusokból, különös tekintettel a különböző versformákra.
Prózai olvasmányok Heltai meséiből, Mikes leveleiből, Faludi elbeszéléseiből (Téli éjszakák); könnyebb élet- és jellemrajzok és értekezések.
c) Irásbeli dolgozatok. Havonkint két irásbeli (iskolai vagy házi) dolgozat, melyek már kiterjedhetnek az iskolában tárgyalt elmélkedő olvasmányokra is; az életben többször előforduló ügyiratok gyakorlása.
Tanár: A)-ban Gellért Jenő, B)-ben Dr. Miklós Ferenc.

Német nyelv. *Tankönyv:* Miklós-Kaiblinger, Német nyelvkönyv, III. r.
Heti 3 óra. Olvasmányok. Mut zweier Knaben. Friedrich der Grosse und der Bauer. Europa. Deutsche Schulen. Hamburg. Die Gudrunsage. I—V. fejezet.
Költemények. Der Sänger. Erlkönig. Die Bürgschaft. Der Ring des Polykrates. Die Grenadiere. Die drei Zigeuner.
Irásbeli dolgozatok. Kéthetenkint, tollbamondás, fordítás, átalakitások, reprodukciók.
Tanár: A)-ban Gellért Jenő, B)-ben Dr. Haraszti Emil.

Francia nyelv. *Tankönyv:* Mendik-Bodnár, Francia nyelvkönyv haladók számára. II.

Heti 5 óra. *a)* Nyelvtan. Az alaktan kiegészítése. (A rendhagyó igék.) A mondattan elemei, tekintettel a módok és idők használatára, és a melléknevek és igék vonzatára. Szótanulás tárgyi és etymologikus csoportokban.

b) Olvasmány, mint a III. osztályban, tekintettel Franciaország természeti és kulturális viszonyaira is.

c) Beszédgyakorlatok, mint a III. osztályban.

d) Írásbeli dolgozatok, mint a III. osztályban.

Tanár: A)-ban és B)-ben Dr. Haraszti Emil.

Történelem: *Tankönyv:* Baróti-Csánky: Magyarország története. II. rész.

Heti 3 óra. *a)* A magyar nemzet története 1526-tól 1867-ig.

b) Magyarország politikai földrajza; az Osztrák-Magyar monarchia.

Tanár: az A) és B) osztályban Dr. Dobruczky János.

Fizika: *Tankönyv:* Dr. Kemény X. Ferenc, A mathematikai és fizikai földrajz elemei.

Heti 2 óra. A mathematikai és fizikai földrajz elemei. Ár és apály. Tűzhányók. A föld alakja és méretei. A földrajzi helymeghatározás. A föld tengelye körüli forgása, a helyi és zóna idő. A nap körüli keringés. A nappalok és éjszakák váltakozó hossza, az évszakok és földövek. A hold fényváltozásai. A hold kelte különböző negyedekben. A nap látóképe és tengelye körüli forgása. Nap- és holdfogyatkozás. A bolygók. Álló csillagok és csillagképek. Üstökösök.

Tanár: az A) és B) osztályban Dr. Lázár Szilárd.

Mennyiségtan: *Tankönyv:* Močnik-Schmidt-Lévay, Algebra.

Heti 4 óra: Bevezetés az algebrába az ismert számítási eljárások képletbe foglalásával. Összeadás és kivonás egész számokkal. A negativ szám. A pozitiv és negativ számok összeadása, kivonása és szorzása. A hatvány. Kéttagúak négyzete és köbe. Számok négyzetének és köbének kiszámítása. Osztás és a törtszámokra vonatkozó műveletek. Elsőfokú egyenletek egy ismeretlennel, kiterjeszkedve az arányok tanára. Egyszerű algebrai kifejezések ábrázolása.

Az algebrai tanításban is folytonosan gyakoroltatott a számolás.

Tanár: a IV. A)-ban Dr. Szűcs Adolf; a IV. B)-ben Feichtinger Győző, nov. 11-től Tárkányi Jenő.

Rajzoló geometria: *Tankönyv:* Kiss E. János, Konstruktiv Planimetria.

Heti 2 óra: *a)* Konstruktiv planimetria; *b)* Görbe vonalú idomok. A körre vonatkozó alapvető feladatok. A kúpszeletek, cykloisok és az Archimedes-féle csigavonal rajzolása. Körívekből alakuló vonalak.

Tanár: a IV. A)-ban Fertig Vilmos, IV. B)-ben Fekete Antal.

Szabadkézi rajz: Heti 2 óra. Egyszerű stereometriai testek és ezek összetételeinek szemlélet alapján való rajzolása contourokban és utóbb árnyékolással is. Alkalmilag egyszerű gipsz-reliefek rajzolása.

Tanár: Kende István.

Torna: Heti 2 óra. Mint a III. osztályban. Szertornázás, mint osztálytornázás.

Tanár: A) és B) osztályban Cserjesi Károly.

V. osztály.

Magyar nyelv. *Tankönyv:* Riedl, Retorika.

Heti 3 óra. Olvasmányok: *a)* Iskolaiak: A kk. Szondi- és Zrinyi szemelvényei. Pázmány, A magunk megesmeréséről. Kölcsey, Parainesis.

Berzsenyi emlékezete. Kossuth, a haza védelméről. Deák, a felirati javaslatról. Széchenyi Hitelé-ből. Kemény Zs. Arany Toldijáról. Arany, Toldi Estéje. *b)* Háziak. Mikes, Törökorsz. Levelek, Jókai, Az új földesúr.

Betanult költemények: Berzsenyi, Az én osztályrészem, Jámborság és középszer, Közelítő tél, Búcsúzás Kemenesaljától, A magyarokhoz, A felkölt nemességhez, Felsőbüki Nagy Pálhoz; Fohászkodás, Életphihosophia.

Írásbeli dolgozatok: 1. Szondi históriája (Tinódi után). 2. Tomori Pál és a mohácsi csata. (Olvasmány-vázlat, iskolai.) 3. *A magyarokhoz* c. költemény szerkezete. 4. Az érvek elrendezése Kossuth beszédében. 5. A öreg Toldi. (Jellemzés.) 6. Dunaparti szobraink. (Levél.) 7. Garamvölgyi alakja az *Új földesúrban.* 8. Egy olvasmány taglalása. (Iskolai.) 9. A magyar történelem tanulása hasznos. (Értekezés.)

Tanár: Dr. Szabó Ignác.

Német nyelv. *Tankönyv:* Miklós-Kaiblinger, Német nyelvkönyv IV. r.

Heti 3 óra. Beszédgyakorlatok és megfelelő olvasmányok kapcsán: Nürnberg városának ismertetése képek és tervrajz segítségével. Lichtwarck módszere szerint Vautier Benjaminnak „Der verlorene Sohn" című képe; továbbá Lenbach Liszt portraitjáról.

Irodalmi olvasmányok. Die Gralsage. Parzival. Amfortas. Ein modernes Dampfschiff. Deutsche Eisenbahnen.

Költemények: Die Sonne bringt es an den Tag, Des Sängers Fluch, Belsazar, Der Handschuh.

Írásbeli dolgozat: Havonként iskolai gyakorlat az olvasottakkal kapcsolatban, tartalmi kivonatok, fordítások, leírások s könnyebb szabad tételek kidolgozása.

Tanár: Dr. Kaiblinger Fülöp.

Francia nyelv. *Tankönyv*: Mendlik-Bodnár, Francia nyelvkönyv haladók számára II. r.

Heti 4 óra. Olvasmányok: Paris Le Pantheon. Bayard et Bourbon. La place de la Concorde. Louis XI. à Plessis-les Tours. Le Louvre. Le madrigal de Louis XIV. Les Halles centrales. Páris története kapcsolatban Franciaország kulturális viszonyainak ismertetésével. Rendszeres francia nyelvtan különös tekintettel az igeidők használatára. Beszédgyakorlatok, tartalmi reproductiók. Költemények betanulása. Havonkint egy írásbeli dolgozat.

Tanár: Dr. Kaiblinger Fülöp.

Történelem. *Tankönyv:* Ujházy László, Világtörténelem, I. rész.

Heti 3 óra. Az ókor története a nyugatrómai birodalom bukásáig 476-ig a földrajzi ismeretek ébrentartásával.

Tanár: Dr. Dobruczky János.

Természetrajz. *Tankönyv:* Sterényi H., Növénytan.

Heti 3 óra. Növénytan. A virágos növények tagjai 6—10 élő példából kiindulva. A mikroszkop alkalmazása a növények belső szerkezetének tanulmányozásában. A növények felépülése sejtekből. A növények táplálkozása: az assimilálás, a gyökerek működése, nedváramlás, lélekzés; a szövetek élettani szerepe. A növények szaporodása; a termés és a mag alakulása a terjedésre való berendezésekkel. A csírázás. A növekedés és a mozgástünemények.

Az osztályozás elvei: Linné rendszere és egy természetes rendszer váza. A növények elnevezésének módja.

A virágtalan növények főbb s az emberre nézve fontosabb csoportja kiválóbb jellemvonásaik alapján. A virágos növények főbb csoportjai (osztályok

rendek), kiváló tekintettel a hazai nevezetesebb fajokra és földrajzi elterjedésükre.

Növénygyűjtés.

Tanár: Szépligeti Győző, nov. 18-tól Dr. Erőss Lajos.

Chemia. *Tankönyv:* Reichenhaller: Chemia és ásványtan I.

Heti 3 óra. A levegő és víz ismertetéséből kiindulva, az elemek és összetett testek megkülönböztetése.

Nemfémes elemek közül tüzetesebben: nitrogén, oxygén, hydrogén, chlor, oxydálás, redukálás.

A vegysúlytani törvények. A gázok térfogati viszonyai. Chemiai jelzés. Chemiai egyenletek. Vegyület, elegy, keverék. A chemiai átalakulások és feltételeik.

Fémes elemek: kalium, natrium, calcium, réz. — Sav, bázis, só. Alkotórész, gyök.

Ásványtani előismeretek: az ásványok alaki és physikai sajátságai. — Kristályrendszerek.

Tanár: Krausz Vilmos.

Mennyiségtan. *Tankönyv:* Dr. Močnik-Schmidt Lévai „Algebra", Wagner „Geometria".

Heti 5 óra. *a)* Algebra. Elsőfokú egyenletek két és több ismeretlennel. Négyzetgyök és másodfokú egyenlet megoldása, kapcsolatban a geometriában előforduló számításokkal. Köbgyök. Számolás gyökmennyiségekkel. Egyszerűbb függvények graphikus ábrázolása, a differentia és differentiál hányados bevezetése és alkalmazása függvények szélső értékének meghatározására.

b) Geometria. A planimetria főbb tételei a körtan kivételével. (A planimetriai tételek közül mindazok kihagyandók, a melyek a tárgyalás rendszeres menetének megértésére nem szükségesek). A stereometria bevezető tételei: egyenesek és sikok egymáshoz való helyzete; a lapszög és testszög.

Tanár: Dr. Lázár Szilárd.

Szabadkézi rajz. Heti 2 óra. Testcsoportok és egyszerűbb használati és diszítési tárgyak rajzolása valóság után.

Ókori jellegzetes műalkotások bemutatása és ismertetése 5—6 órában.

Tanár: Kende István.

Torna. Heti 2 óra. Katonai rendgyakorlat: szakaszfelállítás, rendek és kettős rendek. Tornarendgyakorlat. A négy alsó osztály anyagának ismétlése. Felállítások a szabadgyakorlatokhoz. Szabadgyakorlatok. Tagszabadgyakorlatok ellenoldalú mozdulatokkal. Társas-, súyzó- fa- és vasbotgyakorlatok, svéd rendszerű szabadgyakorlatok. Szergyakorlatok: magas-, távol- zsámoly- és rohamugrás; I. II. fokú gyakorlatok a nyújtón, korláton, gyűrűhintán, lovon, bakon, rézsútos létrán, lebegőfán, mászó rúdon, kötélen és ribstolon. Szertornázás; mint csapattornázás. Előtornászok hetenkint egy órán képeztettek. Játékok.

Tanár: Cserjesi Károly.

VI. osztály.

Magyar nyelv. *Tankönyv:* Riedl, Poetika.

Heti 3 óra. *a)* Poetika. A költői műfajok ismertetése, kapcsolatban az aesthetikai és művészettani alapfogalmak rövid fejtegetésével.

b) Olvasmányok. Vörösmarty Két szomszédvár, Arany balladái, Kisfaludy Károly Kérők és Shakspere Coriolanus és Julius Caesarja, Sophokles

Antigoneja, Az újabb dráma néhány jeles terméke szemelvényben; kisebb költői szemelvények (Balassi, Csokonai, Berzsenyi, Vörösmarty, Arany, Tompa, Petőfi). Mutatványok a görög és római lirából. (Anakreon, Horatius.)

c) Írásbeli dolgozatok: 1. A költészet a legtökéletesebb művészet. 2 A *Szózat* alapgondolata és eszmemenete. 3. Sámson Tihamér bűnhődése. *(A két szomszédvár* nyomán.) 4. *A walesi bárdok.* (Fejtegetés, iskolai) 5. A naiv és műéposz különbségei. (Példák alapján.) 6. A *Ludas Matyi.* 7. Különbség az antik és modern dráma között. (Példák.) 8. A *kérők* alakjai. (Iskolai.) 9. Bánk bán bűnhődése.

Tanár: Dr. Szabó Ignác.

Német nyelv. *Tankönyv:* Heinrich G., Német olvasókönyv, II. rész.

Heti 2 óra. *a)* Olvasmány. A költői és prózai műfajokra vonatkozó könnyebb stilű darabok (Freytag, Chamisso.) Das Nibelungenlied (bő szemelvényekben.) Lyrai és elbeszélő költemények (Goethe, Schiller, Heine, Lenau.) A költeményekkel kapcsolatban verstani magyarázatok.

Beszédgyakorlatok, mint az előbbeni osztályokban.

b) Nyelvtan. A nyelvtani ismeretek összefoglalása, különös tekintettel a magyar és német nyelv eltéréseire.

c) Írásbeli dolgozatok. Reproductiók, fordítások, levelek (havonkint egy iskolai).

Tanár: Dr. Miklós Ferenc.

Francia nyelv. *Tankönyv:* Theisz, Francia olvasó- és gyakorlókönyv, II. rész.

Heti 3 óra. Olvasmányok. Voltaire: Histoire de Charles XII. Daudet: Le petit Chose. La Gaule et les Gaulois. La Civilisation gallo-romaine. Conquête de la Gaule. Henri IV. L'Enseigne du cabaret. Les Bourgeois de Falaise. Après la bataille. Les Hirondelles. Le Laboureur et ses enfants. Le Pot au lait. Nyelvtani ismétlések. — Írásbeli dolgozatok.

Tanár: Dr. Haraszti Emil.

Történelem. *Tankönyv:* Ujházy László, Világtörténelem, II. rész.

Heti 3 óra. Egyetemes történelem, kapcsolatosan a magyar nemzet történetével 476—1648-ig.

Tanár: Oberle Alajos.

Természetrajz. *Tankönyv:* Báthory, Állattan a gimn. és reálisk. felsőbb oszt. számára.

Heti 3 óra. Állattan. Az állati test szerkezete és élete, tekintettel az emberre. Az állati sejt, szövetek, szervek. A kültakaró. A mozgás szervei: mozgás és helyváltoztatás. A táplálkozás és anyagforgalom (emésztés, áthasonítás, vérképződés, vérkeringés, lélekzés, kiválasztás); szervei és élettana. Az állati test melege. Az idegrendszer. Az érzékszervek. A szaporodás egyszerűbb módjai (oszlás, bimbódzás, átalakulás, nemzedék-változás). Az állattörzsek és főbb osztályaik, illetőleg rendjeik, kiváló tekintettel a Magyarországon élő közönségesebb vagy fontosabb fajokra és földrajzi elterjedésökre. Az állatok életmódja.

Tanár: Szépligeti Győző, nov. 18-tól Dr. Erőss Lajos.

Chemia. *Tankönyv:* Reichenhaller, Chemia és ásványtan, II. rész.

Heti 3 óra. Ásványként előforduló elemek. Nemfémes elemek és vegyületeik. Fémes elemek: ásványként előforduló oxydok, sulphidok. Ásványként előforduló sók: chloridok, sulphatok, phosphatok, arzenatok, carbonatok, chromatok, silicatok.

Elektrolysis. Ásványok megváltozása a természetben, mesterségesen előidézhető változások. Stoechiométriai feladatok megoldása.

Az egyszerű és összetett alkotórészek felismerésének módjai.

A föld felszínének változásait előidéző tényezők. A víz chemiai és mechanikai működése, kőzet alkotása. Vulkáni működés. A kövületek és jelentőségük.

Tanár: Krausz Vilmos.

Mennyiségtan. *Tankönyv:* Močnik-Schmidt-Lévay, Algebra; Wagner, Geometria.

Heti 4 óra. *a*) Algebra. A hatványozás általánosítása. (Negativ kitevők és alkalmazásuk a 10-es számrendszerre; tört kitevők). Briggs-féle logarithmusok és alkalmazásuk. Az arithmetikai és véges geometriai haladvány. *b*) Geometria. A körtan: a kör kerülete és területe. — Síkháromszögtan: a hegyes szög függvényei, kapcsolatban a derékszögű háromszög kiszámításával. A szögfüggvények általános értelmezése. Szögek összegének és különbségének függvényei. A sinus-tétel, cosinus-tétel és tangens-tétel s alkalmazásuk a háromszög megoldására. Néhány egyszerűbb földmérési és magasságmérési feladat megoldása.

Tanár: Dr. Szűcs Adolf.

Ábrázoló geometria: *Tankönyv*: Kiss E. János, Ábrázoló geometria.

Heti 3 óra. Orthogeniális projectio. A pont, a határolt egyenes és a sík idomok ábrázolása két képsíkon egyszerűbb helyzeteikben. A térelemek ábrázolása és viszonylagos helyzeteikre vonatkozó feladatok, megfelelő árnyékszerkesztésekkel. Felező síkok. A tengelyre merőleges harmadik képsík. A kör projectiója a legegyszerűbb helyzetekben.

Tanár: Fertig Vilmos.

Szabadkézi rajz. Heti 2 óra. Az előző fokozaton felsorolt tananyag kibővítése; építészeti részletek, edények, fegyverek stb.

Középkori jellegzetes műalkotások bemutatása és ismertetése, 5—6 órában.

Tanár: Kende István.

Torna. Heti 2 óra. Mint az V. osztályban.

Tanár: Cserjesi Károly.

VII. osztály.

Magyar nyelv. *Tankönyv*: Dr. Horváth Cyrill, A magyar nemzeti irodalom története.

Heti 3 óra. *a*) Irodalomtörténet. A magyar nemzeti irodalom fejlődésének ismertetése 1820-ig. A tárgyalás fősúlyt a korszakok művelődéstörténeti jellemzésére s a legkiválóbb íróknak olvasmányokon alapuló fejtegetésére fektet. A középkor szellemi élete; a renaissance és Mátyás király; a reformatió hatása; a török világ és hatása: Tinódi és Balassi; a katholikus restauratió: Pázmány és Zrinyi; Gyöngyösi és Mikes; a kurucvilág és költészete; Bessenyei és az irodalom felujulása; Csokonai; Kazinczy és a nyelvújítás; Kisfaludy Sándor, Berzsenyi, Kölcsey és Katona.

A magyar nyelv rendszerének áttekintése, figyelemmel a nyelv történeti fejlődésére.

b) Olvasmányok. A tárgyalt írók kiválóbb művei, köztük részletek a Katalin és Margit-legendából, Zrinyi Szigeti veszedelméből, Gyöngyösi egyik eposzából, a kurucvilági balladákból és énekekből, Mikes, Kazinczy Pályám emlékezetéből (irodalomtörténeti részletek) és Katona Bánk bánja.

A tárgyalt korokra és írókra vonatkozó tanulmányok az irodalomtörténet oktatás egész folyamán keresztül, pl. Kemény Zsigmond, Arany János, Erdélyi János, Gyulai Pál, Salamon Ferenc, Beöthy Zsolt és Greguss Ágost műveiből.

c) Írásbeli dolgozatok. Havonkint egy házi dolgozat, tekintettel az irodalomnak nemcsak történeti, hanem rhetorikai és poetikai oldalára is.
Tanár: Gellért Jenő.

Német nyelv. *Tankönyv*: Dr. Miklós Ferenc, Német olvasókönyv a VII. és VIII. o. számára.
Heti 2 óra.
a) Olvasmányok az irodalomtörténeti tanítás alapjául. Kisebb prózai és költői darabok (Lessing). Nagyobb klasszikus művek olvasása (Lessing: Minna von Barnhelm, Goethe: Hermann und Dorothea.)
b) Képek a német irodalomtörténetből, lehetőleg az olvasmányokkal összefüggésben: 1. a Nibelung-ének tartalma, néhány szemelvénynyel új német nyelven; 2. a leghiresebb középkori mondák (pl. Artus, Grál, Nagy Károly); 3. a német irodalom fénykora (Lessing).
c) Beszédgyakorlatok, főleg az olvasmányok alapján a nyelvtani ismeretek ébrentartásával.
d) Havonkint egy iskolai vagy házi írásbeli dolgozat: 1. Die deutsche Schriftsprache. 2. Das Hildebrandslied. 3. Der Verfasser des Nibelungenliedes. 4. Klopstock und Wieland. 5. Der 17. Literaturbrief 6. Die Exposition in Minna v. Barnhelm. 7. Die Parabel der drei Ringe bei Boccaccio und Lessing. 8. Lessings Kampf um das deutsche Nationaldrama. 9. Die dichterischen Gemälde.
A tanítás nyelve a felsőbb osztályokban lehetőleg a német.
Tanár: Dr. Király György.

Francia nyelv. *Tankönyv*: Macher, Francia olvasókönyv. III.
Heti 3 óra. Olvasmányok és költemények: Thierry, Histoire legendaire d'Attila. Sarcey, Le Siège de Paris. A XVII. és XVIII. század iróiból. (A kk. szemelvényei.) Les Animaux malades de la peste. Les Hirondelles. La jeune Captive. Le Cor. — Írásbeli dolgozatok: Les Animaux malades de la Peste (átírás prózába). La Chanson de Roland. La littérature fr. du XVIIe Siècle. La légende de St. Loup. Les fortifications de Paris. A magyar irodalomtörténet krónikái. La révolution française. Mort de Louis XVI.
Tanár: Dr. Bodnár Gyula.

Történelem. *Tankönyv*: Ujházy László, Világtörténelem III. rész.
Heti 3 óra. Egyetemes történelem, kapcsolatosan a magyar nemzet történetével 1648-tól napjainkig.
Tanár: Oberle Alajos.

Chemia. *Tankönyv*: Reichenhaller K., Organikus chemia.
Heti 2 óra. Szerves vegyületek, felismerésük. Szénhydrogének. Isomeria. Petroleum. Paraffin. Oxygéntől mentes térből való destillálás. Bensol, toluol, anthracen, naphtalin. Alkoholok. Aethylalkohol, erjedés, glycerin. Az alkoholok oxydálásának termékei. Aetherek, zsírok. Zsíros olajok, száradó olajok. Szappanok. Szénhydrátok. Cyanidok. Aminek. Mesterséges festékek. Alkaloidok. Glycosidok. Fehérjék. Égés. Korhadás, rothadás. A növények és állatok táplálkozása.
Tanár: Krausz Vilmos.

Fizika. *Tankönyv*: Wagner Alajos, Fizika.
Heti 4 óra. Mechanika. Hangtan. Fénytan.
Tanár: Polczer Kálmán.

Mennyiségtan. *Tankönyv*: Dr. Močnik-Schmidt, Levai, Algebra; Wagner, Geometria.
Heti 4 óra. *a*) Algebra. A kamatos kamat- és járadékszámítás, kiterjeszkedve egyes fontosabb államkölcsönök ismertetésére. A végtelen geométriai haladvány, kapcsolatban a tizedestörtekkel. Az elsőfokú határozatlan egyenlet. A másodfokú függvény ábrázolása, fejtegetése és szélső értékei.

A kombinációk tanának elemei. Kéttagúak pozitiv egész hatványai. *b)* Geometria. A hasáb, gúla, henger, kúp és gömb felszínének és köbtartalmának számítása. A gömbháromszögtan cosinus- és sinus-tétele és ezek alkalmazása a geografiai helyek távolságának meghatározása.

Tanár. Dr. Kopp Lajos.

Ábrázoló geometria. *Tankönyv*: Kiss E. János, Ábrázoló geometria, II. rész.

Heti 3 óra. Orthogonális projectio. Hajlásszögekre vonatkozó feladatok. Sík leforgatása, affinitas. Egyszerűbb szögletes testek ábrázolása, síkkal és egyenes vonallal való átmetszéseik és kifejtésük, megfelelő árnyékszerkesztések. Térelemek, síkidomok és egyszerűbb szögletes testek forgatása a képsíkra merőleges tengelyek körül. Új képsíkok bevezetése.

Tanár: Fekete Antal.

Szabadkézi rajz. Heti 2 óra. A természet köréből vett tárgyak rajzolása részben „schematizálva", részben „naturalistikusan".

Újabbkori jellegzetes műalkotások bemutatása és ismertetése, 5—6 órában.

Tanár: Kende István.

Torna. Heti 2 óra. Katonai- és tornarendgyakorlat, mint az V. osztályban Szabadgyakorlat: 4, 6 és 8 ütemű taggyakorlatok súlyzókkal, fa- és vasbotokkal és svéd rendszer szerint. Társasgyakorlatok. Szergyakorlatok: magas-, távol-, zsámoly- és rohamugrás, I., II. és III. fokú gyakorlatok, a nyújtón, korláton, gyűrűhintán, lovon, bakon, rézsútos létrán, lebegőfán, mászórúdon, kötélen és ribstolon. Szertornázás, mint csapattornázás. Az előtornászok hetenként egy órán képeztettek. Játékok.

Tanár: Cserjesi Károly.

VIII. osztály.

Magyar nyelv. *Tankönyv*: Dr. Horváth Cyrill, Irodalomtörténet.

Heti 3 óra. Olvasmányok. *a)* Háziak: Hitel. A falu jegyzője. Zord idő. Liliomfi. Vérnász. Csongor és Tünde. Kisfaludy K. vígjátékai. Az ember tragédiája. Abafi. A csikós. Kegyenc. Nagyidai cigányok. *b)* Iskolaiak: A kk. szemelvényei.

Írásbeli dolgozatok: 1. Bánk bukása. (Elemzés az V. felv. alapján.) 2. A magyar irodalom központosításáért folytatott küzdelem. 3. A klasszikus éposz fejlődése. 4. A magyar regény története Jósikáig. 5. Szabad dolgozat. 6. A romantikus és népies iskola Magyarországon. 7. Arany prózai dolgozatai. 8. *Az ember tragédiája* alapeszméje.

Tanár: Dr. Király György.

Német nyelv. *Tankönyv*: Miklós Ferenc, Német olvasókönyv a VII. és VIII. o. számára.

Heti 3 óra. Irodalomtörténet. Goethe, Schiller, a romantika, Uhland, Heine, Lenau, Grillparzer.

Olvasmányok. Goethe Werther. Faust. (I. r.) A tankönyv szemelvényei.

Írásbeli dolgozatok: 1. Die Entstehung v. *Hermann und Dorothea.* 2. Goethes Sturm- und Drangperiode. 3. Der Gegensatz im Charakter Goethes und Schillers. 4. Die Faustsage. 5. Erlebnis und Dichtung in Goethes Werken. 6. Die Entstehung v. Schillers *Räuber.* 7. Die Braut von Messina. 8. Bánk bán bei Katona und Grillparzer.

Tanár: Dr. Király György.

Francia nyelv. *Tankönyv*: Macher Ede, Francia olvasmányok, II. r.

Heti 4 óra. Olvasmányok. Molière: L'Avare. Szemelvények

Boileau, Rousseau, Voltaire és Montesquieu műveiből. — Költemények Victor Hugo-tól, Musset-től, Sully-Prudhomme-tól és Theuriet-től.

Írásbeli dolgozatok. Moière. Molère (Suite.) Le romantisme. L'Avare. Mort de Charles XII. Les environs de Budapest. Francia hatások a magyar irodalomra.

Tanár: Dr. Bodnár Gyula.

Történelem. *Tankönyv:* Ujházy László, Magyarország oknyomozó története.

Heti 3 óra. A magyar nemzet történetének, különösen az állami élet fejlődésének összefoglaló áttekintése.

Befejezésül: Magyarország politikai, gazdasági és műveltségi jelen állapotának ismertetése.

Tanár: Dr. Dobruczky János.

Fizika. *Tankönyv:* Wagner Alajos, Fizika.

Heti 4 óra. Hőtan, mágnesség és elektromosságtan s a VII. osztályos anyag teljes ismétlése.

Tanár: Polczer Kálmán.

Mennyiségtan. *Tankönyv:* Dr. Močnik-Schmidt Levail. Algebra. Wagner, Geometria.

Heti 3 óra. *a)* Algebra. Az algebra összefoglaló áttekintése.

b) Geometria. Analytikai geometria. Egyszerűbb kifejezések graphikus ábrázolása; a pont coordinátái; pontok távolsága. Egyenes és kör tárgyalása; ellipsis, parabola és hyperbola mint geometriai helyek. A geometria összefoglaló áttekintése.

Tanár: Dr. Szűcs Adolf.

Ábrázoló geometria. *Tankönyv:* Kiss E. János. Ábrázoló geomatria. III.

Heti 2 óra. Orthogonalis projectio. Kúp, henger és gömb ábrázolása, síkkal és egyenes vonallal való átmetszéseik, érintő síkjaik, megfelelő árnyékszerkesztések. Összefoglaló ismétlés.

Tanár: Fertig Vilmos.

Szabadkézi rajz. Heti 2 óra. Emberi testrészek: kezek, lábak, fejek, lapminták és domború minták után.

Magyar műalkotások bővebb ismertetése, 8—10 órában.

Tanár: Kende István.

Filozófia. *Tankönyv:* Szitnyai Elek. Lélektan.

Heti 3 óra. A lélektan és logika elemei. A lélektan feladata. Az idegrendszer szerepe a lelki élet alakulásában és a psycho-physika legfontosabb tényei. A lelki jelenségek főcsoportjainak ismertetése. — A logika feladata. A logikai gondolkodás elemi formái. A gondolkodás rendszeres formáinak és a kutatás módszereinek áttekintése.

Tanár: Dr. Király György.

Torna. Heti 2 óra. Mint a VII. osztályban.

Tanár: Cserjesi Károly,

B) NEM KÖTELEZŐ TANTÁRGYAK.

Latin nyelv. I—IV. évfolyam. Heti 13 óra. A tananyagot közli a VIII. ker. közs. főreáliskola Értesítője. Intézetünk tanítványai a latin nyelvet a VIII. ker. közs. főreáliskolában az ottani tanulókkal együtt tanulták.

Egészségtan. VII. osztály. Heti 2 óra. *Tankönyv:* dr. Gerlóczy Zsigmond „Fodor József Egészségtana". Az új tanítási tervnek megfelelően átdolgozva. (Budapest, 1904. Lampel Róbert.) Az egészség és betegség jelentősége A táplálkozás élettana. A hiányos és rossz táplálkozás káros következmé-

nyei. Fontosabb élelmiszerek. Italok. A szeszes italok káros hatása. A lakásra vonatkozó egészségi követelmények. A lélekzés és a a vérkeringés élattana. Egészségügyi tekintetben fontos középületek. A test ápolása. A bőr működése. A csont és az izomrendszer élettani elemei. Az izmok gyakorlása és fejlesztése. A tüdők ápolása. Az ideigrendszer és az érzékszervek élettanának elemei. Az érzékszervek ápolása. A munka és foglalkozás befolyása az egészségre. A betegség Fertőző betegségek. Az élet véletlen veszedelme és az élet mentése.

Tanár: Dr. Párdányi Emil.

Gyorsírás. Három csoportban; heti 2—2 óra. I., II. kezdő, III. haladó csoport. *Tankönyv:* Nagy Sándor. A népszerű gyorsírás tankönyve, XIII. kiadás. — Nagy Sándor: Az iskolai gyorsírás tankönyve, V. kiadás. — Nagy Sándor: Parlamenti írás, II. kiadás.

Az első félévben az I., II. csoport a népszerű (mindent betű szerint leíró) gyorsírást tanulta, a III. csoport az iskolai gyorsírást (mérsékelt rövidítések ismertetése).

A második félévben az I., II. csoport az iskolai gyorsírást tanulta, míg a III. csoport a parlamenti vita-gyorsírást vette át. A parlamenti gyorsírás tartalmazza rendszerünk legmagasabb rövidítési módjait, melyek a legsebesebb menetű beszédek s vitatkozások lejegyzésére képesítenek. E rövidítési elvek szerint bármilyen fajta előadást lejegyezhetünk.

Célunkat főként a folytonos gyakorlással iparkodtunk elérni. A táblánál mindig 2—2 tanulóval irattunk, egy harmadik tanulóval folyton javíttattunk s az egészet a többi tanuló a füzetében írta. A füzeteket kijavítottuk és összegyűjtöttük.

A népszerű gyorsírás anyaga: E, é jelölése. Félsor nagyságú mássalhangzók. A, á. Hangrendi törvény I, u, ő. ü jelölése. Mással hangzói torlódások. Egymásra illesztések. Magánhangzói torlódások. Tulajdonnevek és idegen szók.

Az iskolai gyorsírás anyaga: 1. A betűk össekapcsolása. (Egymásra illesztés, egymás mellé helyezés egybeolvasztás.) 2. Betűkihagyások. (Hangfestés.) 3. Képző- és ragrövidítések. 4. Állandó rövidítések. (A soron: kezdő hanggal rövidítve, végső hanggal rövidítve, vegyes rövidítések. (Sor fölötti rövidítések.)

A parlamenti vitagyorsírás anyaga: I. Grafikai rövidítések: Soron, sor fölött, sor alatt. Ragok, képzők. Szókapcsolás. Egyéb grafikus rövidítések. II. Nyelvtani rövidítések: Általában, hangfestés. Különös nyelvtani rövidttések.

Tanár: Kováts Alajos.

Fizikai gyakorlatok.

A VII. és VIII. oszt. jelentkezett tanulói részére hetenként egyszer díjtalan fizikai gyakorlatokat tartottunk. A VII. osztály gyakorlatai hetenként kedden délután 1/24—6-ig, a VIII. osztály gyakorlatai hetenként szombaton délután 1/24—6-ig voltak.

A VII. osztály gyakorlatán részt vettek: Cavargna Alajos, Gerlóczy Gedeon, Módlagl Ferenc, Kiss Károly, Kunváry Imre, Renvez Károly, Zuna Andor s a második félévben még: Kautzky Rezső, Kolbányi Géza, Nemes Tihamér.

Végzett gyakorlatok: Sűrűségmérés, tömegmérés és térfogatszámítás útján. Sűrűségmérés, tömeg- és térfogat-méréssel. Hőmérséklet-mérés thermométer és kathetométer segítségével. A szferométer csavarmenet-magasságának meghatározása. Görbületi sugár mérése szferométerrel. Pontos tömegmérés mérleggel. Sűrűségmérés hydrostatikai mérleggel és piknométerrel. Folyadékok

sűrűségének meghatározása areométerrel. Levegő sűrűségének meghatározása pneumatikus káddal. Arany tárgy finomságának meghatározása. Nehézségi gyorsulás mérése rúdingákkal. A homorú tükör gyűjtőtávolságának mérése optikai úton. Gyűjtőlencsék gyújtótávolságának mérése optikai úton. A víz és üvegtörés mutatójának mérése. A totalis reflexió szögének meghatározása üvegnél. Planparallel lemezek törésmutatójának mérése mikroskoppal és kathetométerrel. Szögmérés theodolittal.

A VIII. osztály gyakorlatain részt vettek: Dobronyi Lajos, Gara Imre, Gombos Lajos, Nyiri Géza, Pandurovits Kornél, Rátai István, Zuna Andor, Perl Dániel, Hatolkai Kázmér, Verő Manó.

Végzett gyakorlatok: Fényerősség mérése Bunsen-féle fotométerrel. Fényhullámhossz mérése Fraunhofer-féle ráccsal. Vetítő készülék és vetítő mikroszkop nagyításának meghatározása. A mikroszkop nagyításának mérése, rajzoló készülék segélyével. Optikai rácsok rácstávolságának mérése mikroszkoppal. Szilárd, cseppfolyós testek és gázok spektrumainak megvizsgálása. Különböző anyagok olvadáspontjának meghatározása. A Bunsen-láng hőmérsékletének meghatározása jégkalorimétterrel. Vas, aluminium és olaj fajhőjének meghatározása. A jég olvadási melegének meghatározása vízkalorimétterrel. A víz párolgási melegének meghatározása. Ampère méter kalibralása durranógáz voltaméterrel. Leclanché elem kisülési görbéjének meghatározása. Ellenállás mérése Wheatstonehiddal. Elemek elektromótoros erejének és belső ellenállásának mérése. Izzólámpák vattfogyasztásának és ellenállásának mérése.

Polczer Kálmán.

Kémiai gyakorlatok.

A kémia tanításának eredményesebbé tételét célozó chemiai gyakorlatokon az elmult esztendőben a székesfőváros tekintetes Tanácsának határozata szerint a tanulók ingyenesen vehettek részt. Ennek következtében oly szegénysorsú tanulók is végezték ezen studiumot, kik az eddig érvénybe levő tandíj fizetésnek nem tudtak volna megfelelni. Nagyobb lévén a résztvevők száma, helyszűke miatt két különböző csoportban dolgoztak egy délután az ötödik osztálybeli, egy délután a hatodik osztálybeli tanulók; ez azonban nem hátráltatta a haladást, sőt eredményesebbé tette, mert egy időben csak egyfajta elfoglaltság mellett intenzivebb foglalkoztatást volt lehetséges kifejteni. A heti egy-egy délutáni gyakorlatok alatt sikerült elvégezni ugyanazt az anyagot, melyet az előző esztendőkben két, sőt három együttes csoporttal két délutáni munkával végeztünk.

Az elmult tanévben a hetedik osztálybeli tanulók közül egy sem vett részt ezen gyakorlatokon, ami azonban nem jelent visszaesést, inkább azon elv alkalmazásának tudható be, hogy a tanári testület iparkodik kiküszöbölni a tanulók délutáni túlzott foglalkoztatását, amivel elejét veszi a túlterhelésnek, illetve az erre vonatkozó panaszoknak.

A munka az előző esztendőkben bevált módon és keretekben folyt, kisebb, azonban nem jelentős eltérésekkel, s az eredmény jó, mefelelő volt.

A kémiai gyakorlatokon részt vettek: Besenyei József, Bleyer Pál, Burg Ervin, Détári János, Feldmann Aladár, Fleischmann László, Grimm Béla, Kauser János, Krausz Sándor, Mayr József, Németh Kornél, Mádai István, Obendorfer Rezső, Omelka Nándor, Preysz Tibor, Rédei Lajos, Róth Péter, Selmeczi Antal, Steinhardt Géza, Szenes Pál, Vidor János, Vikol Zoltán, Weisz Gyula V. osztálybeli tanulók.

Brucker Árpád, Gerő László, Hollósi József, Kanczler Oszkár, Klein Sándor, Kosztkievicz Ferenc, Lindmayer Jenő, Révész György, Vajda Béla, Eisler Pál, Ember Béla VI. osztálybeli tanulók.

Krausz Vilmos.

Énektanítás.

Az énektanulás intézetünkben mint rendkívüli tantárgy szerepel, melyen a tanulók két csoportban vesznek részt. A tanulás az eddigi keretekben folyt, s az eredmény a heti egy-egy órai tanítási idő csekélysége mellett jónak mondható. Tanulóink ezen órákat kedvvel töltik, s az együttes énekelés ismert jó eredményei nem maradtak el. Négyesszólamú karok betanulásán kívül az idén is megpróbálkoztunk hármas szólamú felnőtteknek való karokkal, azonban mint előre látható volt, erre a fejlődésben levő ifjak hangja nem alkalmas. Azért az ilyenfajta énekeket inkább csak a körülmények szabta esetekben vettük elő. Ezeken kívül az énekelés közben röviden megbeszéltük a legfontosabb zeneelméleti ismereteket, azonban csak amennyiben a hangjegyolvasásnál szükségesnek mutatkozott. A betanult karok a következők: Hymnusz, Szózat, Kondul a harang, Tündérkirály és a hold, Nyirfa a mezőn, Kék nefelejts, Nefelejts az én nevem, Ha madárka, Járjatok be minden földet, Búcsú az iskolától, Jersze emlékezzünk, Kilenc óra.

Ezen dalokat azután részben iskolai ünnepélyeinken, részben pedig március hó 26-án tartott ifjúsági hangversenyünkön adtuk elő.

Az ifjúsági zenekar.

Ifjúsági zenekarunknak már vannak hagyományai, s mint az előző esztendőkben, úgy az elmult iskolaévben is minden ünnepélyes s egyébként alkalmas esetben is kivette részét a közös munkából. Összes iskolai ünnepélyeinken a zenekar az ünnepélyhez illő zenedarabokat adott elő, s azonkívül maradt időnk a már megszokott ifjúsági hangversenyünk előkészületeire, melyet március 26-án tartottunk meg intézetünk tornatermében a következő műsor szerint:

I. 1. Lassú magyar, Tóth József
2. Nemzeti buzgalom, Rózsavölgyi Márk . . . . . } játssza: az ifj. zenekar.

II. Ocskai Lászlóról való ének, szavalja: Strausz József, VII. o. t.

III. Északi nóták:
1. Kondul a harang. Dán ének
2. A tündérkirály és a hold. Svéd népdal . . . . . } énekli: az ifj. énekkar.
3. Nyírfa a mezőn. Orosz táncdal . . . . . }

IV. Ch. Dancla: Symphonia, hegedűn játsszák: Friedrich Ottó, IV/A. o. t. és Vlaszák István IV/B. o. t.
zongorán kiséri: Bleyer Pál, V. o. t.

V. Melódiák Humperdinck „Jancsi és Juliska“ c. dalművéből . . . . . játssza: az ifj. zenekar.

VI. Magyar dalok:
1. Kék nefelejts . . . . . }
2. Nefelejts az én nevem . } énekli: az ifj. énekkar.
3. Ha madárka száll . . . . }

VII. Szentjóbi Szabó László: Az együgyű paraszt . . . . . szavalja: Mádai István, V. o. t.

VIII. Mozart: IX. Sonata . . . zongorán játssza: Kiszer Ágost, VII. o. t.

IX. A. Ricci Signorini: Adagietto, Tempo di Gavotta . . . . . játssza: az ifj. zenekar.

X. Petőfi: Járjatok be minden földet . . énekli: az ifj. énekkar zenekar-kisérettel.

Ezen hangversenyünknek előttünk igen becses erkölcsi sikere, hogy a tankerületi kir. főigazgató úr mint az előző években, úgy az idén is megtisztelt bennünket megjelenésével, s ezen munkánk értékét méltányolja. A hangverseny belépő díjaiból és felülfizetésekből befolyt kétszáznyolcvankét korona, mely összegből 120 koronát szegénysorsú tanulók közt osztottunk el a tanulmányi kirándulás céljaira, 162 koronát pedig zongora alapunkhoz csatoltunk. Itt nyugtázzuk köszönettel azon adományokat is, melyek felülfizetések alakjában befolytak: Obendorfer József úr 2 K, dr. Schaffer Károly úr 6 K, Bencsó József ur 1 K, Sorg Antal úr 8 K, dr. Horváth Cyrill úr 10 K, X. Y. úr 1 K, Édeskuty Jenő úr 10 K.

A zenekar tagjai: Első hegedű: Rákos László I., Schreiber Alajos II., Friedrich Ottó IV., Mádai István, Rotholz Frigyes, Leheti Ferenc V., Burián Ákos, Eisler Pál, Weisz László, Sorg Antal VI., Bartók László, Stern Béla VII. o. tanulók.

Második hegedü: Bencsó József, Kirchlechner Ferenc, Landsmann Ödön I., Havlicsek István, Bohr László, Schulcz József, Székely Tibor II., Bruchsteiner Andor, Markovics Elemér III., Kirchlechner János, Magyar Antal, Princz István, Schäder Gyula, Müller Pál, Vlaszák István IV., Mayr József V. osztálybeli tanulók.

Viola: Steinert Ferenc VII., Nyiri Géza VIII. oszt. tanulók.

Cselló: Deutsch Ferenc IV., Pákozdi Árpád VIII. oszt. tanulók,

Nagybőgő: Rédei Lajos V. o. t.

Krausz Vilmos.

Zene.

Zeneelmélet. Heti egy órában tanította: Radó Elek.

Tankönyvnek használták Sztojanovits Jenő „Általános Zeneelmélet"-ét.

Kezdők tananyaga: Általános tudnivalók a zeneelméletről, a zenéről, a zenei hangról és annak tulajdonságairól, különféleségeiről. A hangjegyírás, a vonalrendszer, a kulcsok, a szünetjelek, az oktávák elnevezései, olvasási gyakorlatok, az ütemek, ütemezési gyakorlatok, az ismétlő jel, a pont és kettős pont, a csonka ütem, az ív, a stakkató, a spikato, a nyugvó jel, a da capo al fine, ismétlés, a tempó, az előadási jelek, a módosító jelek: a kereszt, a bé és a föloldó jel, végül a C, G és F kemény hangsor. Függelékül a tankönyv végén levő és a különböző hangszereket ábrázoló képek szemléltetése és magyarázata.

Haladók tananyaga: A kettős kereszt, kettős bé, kettős föloldó jel. A hangsorok. A kemény hangsor; a kemény hangsor előjegyzései, az ötöd kör. A lágy hangsorok, a lágy hangsorok előjegyzései. A magyar hangsor. A rokon hangnemek, az euharmonia, a színes hangsor. Hangkörtan. A hangkörök megfordítása.

Zongora tanította: Wahner Géza. Kezdők: Beyer-Toldy-féle iskolát végezték, a haladók pedig Bertini, Czerny, Beethowen, Kuhlan, Martini és Bossi műveiből játszott.

A hegedű tanította: Ipolyi István. *Első év.* Tankönyv: Hohmann-Bloch: Hegedűiskola I. Gyakorlatok az üres húrokon; gyakorlatok az E húron, A húron, D húron és G húron, valamint mind a 4 húron módosító jelekkel. *Második év.* Tankönyv: Hochmann-Bloch: Hegedűiskola II. Gyakorlatok az összes hangnemekben, még pedig az 1-től 4 keresztig és 1-től 4 b-éig terjedő dúr és moll hangnemekben.

VI.

Jelentések.

Iskolaorvosi jelentés.

A Budapest székesfővárosi IV. kerületi községi főreáliskola egészségügye az 1911/12-iki iskolaévben.

Iskolaorvosi működésem három irányban terjedt ki, ú. m.: az egészségtan tanítására, az iskolaépület higiénéjére és a tanulók egészségének szemmeltartására.

Az *egészségtant* a VII. osztály növendékei tanulták heti 2 órában, még pedig teljes számban. *Egészségtani kirándulásokat* is végeztünk; nevezetesen megnéztük a budapesti önkéntes mentőegyesületet, a káposztásmegyeri vízműveket és a csatornázási szivattyútelepet.

Iskolánk *épülete*, bár több mint fészázados multra tekinthet vissza, egészségügyi szempontból különösebb kifogás alá nem esik. Fűtésre, szellőztetésre és tisztaságra nagy gondot fordítottunk, szükség esetén a tantermeket dezinficiáltattuk.

A kolerajárvány alkalmával külön hirdetményben oktattuk ki a tanuló ifjúságot a védekezésre.

Szemvizsgálatot két ízben végeztem és pedig az iskolaév elején és áprilisban. *Trachomás* tanuló egyik esetben sem találtatott.

Az év elején 22 tanulót ajánlottam *torna alól való felmentésre* és pedig 14 tanulót teljes, 8 tanulót csak szertorna alól való felmentésre. *A torna alól teljesen felmentettek az összes tanulók 2·3%-át teszik*, ami igen jó eredmény. A teljes felmentés oka 5 esetben szervi szívbaj, 2 esetben csípőizületi lob, 1—1 esetben lágyéksérv, izületi csúz, tüdőhurut, hörggörcs, nagyfokú vérszegénység, illetve vakbéllob voltak. Ideiglenesen 26 tanuló volt hosszabbrövidebb időre évközben torna alól felmentve.

Fertőző betegség miatt 35 tanuló volt ez évben kitiltva, de csak 18 tanuló (= 2·9%) volt maga beteg. 17 esetben a családban előforduló fertőző betegség miatt történt a kitiltás. Növendékeink betegsége 10 esetben vörheny, 6 esetben kanyaró, 1—1 esetben pedig bárányhimlő, illetve járványos fültőmirigylob voltak.

A tanuló ifjúság egészségi állapota egyébként kielégítő volt. Haláleset nem fordult elő.

Minden héten kedden az intézetben *rendelő órát* tartottam, melyen az esetleges felmentéseket és szükséges orvosi intézkedéseket végeztem.

Az intézet nagy kirándulásán ez évben is részt vettem, ami egyrészt a szülők nagyobb megnyugtatására is szolgált, másrészt a vezető tanárok felelősségét is megkönnyítette. Kirándulás előtt az összes jelentkezőket gondosan megvizsgáltam s útközben szakszerű tanácsokkal elláttam.

Dr. Párdányi Emil,
iskolaorvos és egészségtan tanár

Jelentés az önképzőkör működéséről.

Az önképzőkör ezidei tisztikara következőképen alakult meg: elnökké választotta a kör *Hallóssy István* VIII. o. tanulót, főjegyzővé *Bukszerhoffer Lajos* VIII. o. tanulót, aljegyzővé *Filep Lajos* VII. o. tanulót, könyvtárossá *Nyiri Géza,* majd *Polgár Ferenc* VIII. o. tanulókat, alkönyvtárossá *Strausz József* VII. o. tanulót. Pénztáros lett *Gara Imre* VIII. o. tanuló, ellenőr *Renvez Károly* VII. o. tanuló.

A kör 20 rendes ülést és 4 ünnepséget tartott. A kör ezidei működésében főképen arra törekedett, hogy a tagok munkásságát meghatározott terv szerint egyesítse. A rendes ünnepségeken (okt. 6., nov. 19., márc. 15.) kívül fölhasznált minden alkalmat évfordulók megülésére (Gr. Teleki László, Gaál József, Liszt Ferenc), irodalmi és művészi matinék rendezésére (Shakespeare, Byron, a modern líra, Szinnyei Merse Pál), melyekben a tagok nagy kedvvel és buzgalommal vettek részt. Főképen arra törekedtünk, hogy az önképzőkör ne legyen szétfutó, szervezetlen ambicióknak és egyesületesdi játéknak, hanem céltudatos programmok megvalósítására egyesült erők versenyének színhelye. Amellett a legcsekélyebb mértékben sem korlátoztuk a tagok speciális törekvéseit, ki-ki saját tehetségének és kedvének megfelelően vette ki részét a közös munkából szavalatokkal, irodalmi, művészettörténeti, természettudományi felolvasásokkal és szabad előadásokkal, foglalkoztattuk zenészeinket, kik nagy mértékben hozzájárultak a kör gyűléseinek élénkítéséhez, rajzolóinkat is fölhasználtuk főképen művészi műsorok tervezésére.

Az önképzőkör ünnepségeinek műsora a következő:

a) *1911. okt. 6.*

1. Himnusz. Énekelte az ifj. énekkar.
2. Ünnepi beszéd. Mondotta dr. Szabó Ignác tanár.
3. Ábrányi. Tizenhárom. Szavalta Gara Imre VIII. o. t.
4. Beethoven. Adagio. Előadta az ifj. zenekar.
5. Tompa. Egy könyv olvasásakor. Szavalta Szentesi Elemér V. o. t.
6. Szendy. Andante. Vonósnégyes. Előadták Leheti Ferenc V. o., Mádai István V. o., Nyiri Géza VIII. o. és Deutsch István IV/A. o. t.
7. Arany. Magányban. Szavalta. Rosenwald Artur VII. o. t.
8. Szózat. Énekli az ifj. énekkar.

b) *1911. nov. 19.*

1. Lampérth. Cipruslombok. Szavalta Rosenwald Artur VII. o. t.
2. Bihari kesergője. Vonósnégyes. Előadták Leheti F., Mádai I., Nyiri G. és Deutsch I.
3. Erzsébet királynőről felolvasott Verő Manó VIII. o. t.
4. Ábrányi. A nyolcadik tőr. Szavalta Stern Béla VII. o. t.
5. Bach. Air de Pentecôte. Vonósnégyes. Előadták Leheti F., Mádai I., Nyiri G., Deutsch I.
6. Pósa. A királynő álma. Szavalta Mádai István V. o. t.
7. Lehullott a rezgő nyárfa levele. Hegedűn játszotta Leheti Ferenc V. o. t., zongorán kísérte Bleyer Pál V. o. t.

c) *1912. márc. 15.*

1. Himnusz. Énekelte az ifj. énekkar.
2. Ünnepi beszéd. Mondotta dr. Dobruczky János tanár.
3. Bihari. Bercsényi nótája. Vonósnégyes. Előadták Leheti Ferenc V. o., Mádai István V. o., Nyiri Géza VIII. o., Pákozdi Árpád VII. o. tanulók.
4. Ábrányi. Szent tűz. Szavalta Gara Imre VIII. o. t.
5. Erkel. Takarodó. Énekelte az ifj. énekkar.
6. Petőfi. Rákóczi. Szavalta Fischl Vilmos VII. o. t.
7. Tóth. Lassú magyar. } Előadta az ifj. zenekar.
   Rózsavölgyi. Nemzeti buzgalom. }
8. Rákóczi búcsúja. Szavalta Szentesi Elemér V. o. t.

9. Lavotta. Cinka Panna nótája. Játszották Leheti F., Mádai I., Nyiri G., Pákozdi Á.

10. Lévai. Mikes. Szavalta Rosenwald Artur VII. o. t., zongorán kisérte Nemes Tihamér VII. o. t.

11. Petőfi. Járjatok be minden földet. Énekelte az énekkar a zenekar kiséretével.

d) *A Liszt-ünnep műsora.*

1. Vörösmarty. Liszt Ferenchez. Szavalta Gara Imre VIII. o. t.
2. Liszt. Ave maris stella. Előadta Nyiri G. VIII. o. t., zongorán kisérte Grimm Béla V. o. t.
3. Liszt. Offertorium. Előadta Leheti F., zongorán kíséri Grimm B.
4. Lisztről felolvasott Barcza Károly VIII. o. t.
5. Ábrányi. Hozzátok vissza! Szavalta Szentesi E.
6. Liszt. Regatta veneziana. Zongorán előadta Kiszer Ágost VII. o. t.
7. Ábrányi. Daloljatok! Szavalta Rosenwald Artur.
8. Liszt. VI. Rapszódia. Zongorán játszotta Nemes Tihamér.
9. Vajda János. Liszthez. Szavalta Fischl Vilmos.
10. Zichy (Liszt. átírásában.) Valse d'Adèle. Zongorán előadta Vikol Zoltán V. o. t.
11. Liszt. Románc. Csellón játszotta Deutsch István.
12. Liszt. II. Rapszódia. Zongorán előadta Grimm Béla.

A kör az idén is több pályadíjat tűzött ki (összesen 220 koronát), melyek fedezésére hozzájárult az igazgató úr 2 arannyal, a kör tanárelnöke 2 arannyal, dr. Szűcs Adolf tanár 1 arannyal, Tserne László VI. o. t. és Asbóth Jenő VIII. o. t. 1—1 arannyal.

A mathematikai verseny első díját (2 arany) Nyiri Géza VIII. o. t. nyerte el, könyvjutalomban részesültek Pandurovits Kornél VIII. o. t., Filep Lajos VII. o. t., Tauber Alfréd VII. o. t. A műfordításra kitűzött aranyat Fürst Géza VI. o. t. vitte el Coppée egy költeményének szép fordításával. Petőfi *Tündérálom* c. költeménye műfaji meghatározására kitüzött aranyat Filep Lajos VII. o. t. nyerte meg. A legjobb természettudományi előadásra kitűzött aranyat Krebs Frigyes VIII. o. tanulónak adta a kör, a szikratávíróról szóló előadásáért. Könyvjutalomban részesítette Nyiri Géza VIII. o. tanulót (Huyghens fényelméletéről, a fényről és elektromosságról szóló előadásaiért) és Nemes Tihamér VII. o. tanulót (a leszármazástanról szóló felolvasásáért vetített képekkel). A legjobb művészettörténeti előadásért Ultsch Árpád VIII. o. tanulót jutalmazta a kör egy arannyal (Szinnyei-Merse Pálról; vetített képekkel). Irodalomtörténeti értekezésért az első díjat (egy arany) Hallóssy István VIII. o. t. nyerte, a modern líráról tartott felolvasásáért, egy-egy arany jutalomban részesültek Gombos Lajos VIII. o. t. (Shakespeareről két előadás) és Perl Dániel VIII. o. t. (Byronról két előadás). Szorgalmas és szép szavalásért egy-egy arany jutalomban részesültek: Gara Imre VIII. o. t., Strausz József és Rosenwald Artur VII. o. tanulók, Mádai István és Szentesi Elemér V. o. tanulók. Zenészeink közül szorgalmas tevékenységükért Leheti Ferenc és Mádai István V. o. tanulókat jutalmazta a kör egy-egy arannyal. Rajzolóink közül pedig Verő Manó VIII. o., Nemes Tihamér VII. o. és Szalkai Lajos VII. o. tanulókat.

Végül kedves kötelességünknek tartjuk köszönetünket kifejezni Kohn zongoragyáros úrnak, aki az ünnepségekre és a kör üléseire szükséges zongorát díjtalanul bocsátotta rendelkezésünkre.

Dr. Király György.

VII.

Könyvtári és szertári gyarapodás.

A) Könyvtárak.

I. Tanári könyvtár.

Gyarapodás az 1912. évre engedélyezett 543·84 K rendes és 498·10 K rendkívüli dotációból. Folyóiratokra a székesfőváros tek. Tanácsa intézetünk javára 387·14 K-t fordított.

I. Könyvek: Vértesy, Homeros Odisseája; Annalen der Physik, pótfüzetek; Annales Hist. nat. Musei nationalis 1911.; Vetter, Reinbot; Öhlquist, A finnek művészete; Streiszle, Beseelung und Personification; Wilmanns, Deutsche Grammatik; Klasszikus Regénytár 56—60; Rabenhorst, Kryptogamen flora; Karriérek I—IV.; Enriques, Fragen der Elementargeometrie I.; Tannery, Notions de mathematiques; Osgood, A first course of diff. calculs; Bourlet, Leçons d'algèbre; Bourlet, Leçons de Trigonometrie; Hadamard, Leçons de Géometrie I—II.; Tannery, Leçons d'Arithmetique; Tisserand, Leçons de Cosmographie; Tannery, Science et Philosophie; Dalwigh, Vorlessungen über darst. Geometrie; Schiffner, Geometrisches Zeichnen; Suppantschisch, Leitfaden der darst. Geometrie; Schill, Maturitäts-Aufgaben; Smolik-Heller-Hahndel, Raumlehre; Renner, Lehrbuch der darst. Geometrie; Márki Sándor, Az újkor története; Montgomery, Types of spoken Englisch; Kaiblinger, Alkotó nyelvtudomány; Magyar Tudományos Akadémiai átalány 1912.; Magyar Történelmi Életrajzok 1912.; Szinnyei, Magyar írók 126—131 f.; Höfler-Witasek, Hundert psychologische Schulversuche; Seashore, Elementary Experiments; Schulze, Aus der Werkstatt der x. Psychologie; Kohlrausch, Lehrbuch der Physik; Höfler, Grundlehren der Logik; Höfler, Grundlehren der Psychologie; Bergson, Matière et Mémoire; Benedek, Hugo Viktor; France, A fehér kövön; Bölsche, Az élet fejlődéstörténete; Maeterlinck, A szegények kincse; Bessenyei, Az embernek próbája; Gulyás, Földi János grammatikája; Ady, Vér és arany, Szeretném, ha szeretnének; Kelemen, Magyar-német szótár; Die allgemeinen Grundlagen der Kultur der Gegenwart; Kacsoh-Lyka, A művészet könyve; Márki, Az ó- és középkor története; Ignotus, Kisértetek; Wildner, Nietzsche romantikus korszaka; Babits, Levelek Iris koszorújából; Böhm, Az ember és világa I—III.; Nietzsches Werke 6—10; Bang, Am Wege; Mann, Buddenbrooks; Hesse, Unterm Rad; Nyrop, Das Leben der Wörter; Delbrück, Einleitung in das Studium der idg. Sprachen; Natorp, Die logischen Grundlagen der exakten Wissenschaften; Husserl, Logische Untersuchungen; Bericht über die Verhandlungen des XIV. Neu-

philologentages; Voos, Die mündlichen Übungen im Sprachunterricht; Matthias, Sprachleben und Sprachschäden; Ohlert, Die Umformungen im fremdsprachlichen Unterricht; Goethe, Wilhelm Meisters theatralische Sendung; Dubislav-Bock, Elementarbuch der französischen Sprache; Deutsche Lyrik der Neuzeit; Kostyloff, La crise de la psychologie; Bohn, La naissance de l'intelligence; Withney, Le vie du langage; Mauthner, Beiträge zu einer Kritik der Sprache; Bergson, Les données immédiates de la conscience; Bergson, Evolution créatrice; Neumann, Vorlesungen über exp. Pädagogie; Kultur der Gegenwart, Systematische Philosophie; Kultur der Gegenwart, Die romanischen Litteraturen und Sprachen; Weigand, Deutsches Wärterbuch I—II.; Brugmann-Delbrück, Vergleichende Grammatik der idg. Sprachen III—V.; Gennep, La formation des Legendes; Festschrift zum 14. Neuphilologentage; Lipps, Psychologische Untersuchungen; Wundt, Elemente der Völkerpsychologie; Gragger, Philologiai dolgozatok; Schulze, Volksbildung und Volkswohlfahrt in England; Landry, La théorie du rythme; Haraszti, Arany János; Thienemann, Német-magyar nyelvújító törekvések.

2. Folyóiratokban: Annalen der Physik, Rovartani Lapok, A gyermek, Tanszermúzeumi Értesítő, Népművelés (2 pld.), Magyar Paedagogia, Egészség, Tornaügy, Uránia, Művészet, Athenaeum, Budapesti Szemle, Chemiai Folyóirat, Chemische Zeitschrift, Deutsch. Rundschau, Irodalomtört. Közlemények, Középisk. Math. Lapok, Les Annales politiques et litt., Magyar Nyelvőr, Math. Lapok, Nyelvtud. Közlemények, Századok, Rajzoktatás, Magyar Figyelő, Zeitschr. für math. u. naturwiss. Unterricht, Zeitschr. für Realschulwesen, Zeitschr. für phys. u. chem. Unterricht, Természettudományi Közlöny. Földrajzi Közlemények, Deutsche Rundschau für geographie, Magyar Nyelv, Akadémiai Értesítő, Archeol. Értesítő, Math. és természettud. Értesítő, Értekezések a nyelv- és a néptud. köréből, Értekezések a tört. tudományok köréből, Értekezések a Társad. tudományok köréből, Mathem. és természettud. Közlemények, A M. T. Akad. elhunyt tagjai fölött tartott emlékbeszédek.

Ifjúsági könyvtár.

Vétel. Malonyay Dezső, Szinnyei-Merse Pál, Descartes, Discours de la méthode, 10 pld.; Darwin, Az ember származása 2. k.; Kemény Zsigmond összes művei 12 k.; Tóth Béla, Magyar Anekdotakincs II. IV. (kieg.); Marczali H., Nagy képes világtörténet I. (kieg.); Vas Gereben összes művei IV. k. (kieg.); Vörösmarty összes művei IV. k. (kieg.); Brehm, Az állatok világa V—VI. k. (kieg.); Katona L., A magyar elbeszélő költészet a XVI. században. — Shakespeare, Szinművei 6 k.; Alexander-Lenhossék. Az ember 2 k.; Klaszszikus regénytár 5. kötete; Br. Eötvös József összes művei 20 k.; Lázár B., Paul Merse v. Szinnyei; Kisfaludy K., Iréne 5 pld.; Bólyai F. Mohammed 5 pld.; Karriérek 4. kötete; Gyöngyösy L., Mikszáth Kálmán; Szemere Gy., A Kont eset; Sebők-Benedek, Jó pajtás 1910. II—1911. II. 2 pld.; Goethe, Werther; Endrődi S. költeményei; Benedek M., Hugo Viktor; Alexander B., A művészet. Gragger, Philológiai dolgozatok.

Ajándék. Chateaubriand; Mémoires d'Outre tombe, (Barcza Károly, VIII. o. t.); Gr. Vay A. P., Amerikai naplókivonatok; Goethe, Faust (Kaiblinger Fülöp tanár); Gyulai Pál, Széchenyi mint író; Riedl, A magyar irodalom főirányai; Kipling, A Dsungel könyve (A könyvtáros); Archibald W., A modern technika nagy vívmányai; Benedek E. Kis könyvtára 137—145 k.; Zsoldos L., Vicza regénye; Cholnoky, Az alerion madár vére. (A Lampel-cég); Verne J., Három orosz stb. (Dietzl O. II. B); Győri J., Csodavilág; Hoffmann, 100 történet; Cholnoky V., Mozgai Pali; Bánfy, Regefűzér; Gaal, Szeretet; Réves D.,

A sarki tengeren. Kádár Pali; (Paulai E., Ledermann P., Pásztori P., Kontur I., Czettel I., Révész P. II. A) o. tanulók.) Gárdonyi, A bor. (Polgár F, VIII. o. t.)

A könyvtárosnak a könyvtár kezelésében segédkeztek: Baki Zoltán, Bergmann József, Klein Árpád I. B., Peiniger Walter II. A), Kováts István, Lederer József II. B), Funk György, Vidor Sándor III. A), Strausz László, Éles József III. B), Schein Vilmos, Gráber Pál IV. A), Kováts Albert, Paumkirchner Ferenc IV. B), Pete Ernő, Kauser János V., Pogány László VI., Pákozdy Árpád, Strausz József VII., Polgár Ferenc VIII. o. tanulók.

Dr. Király György.

B) Szertárak.

A fizikai szertár gyarapodása 1911—12. tanévben. Tányéros és horgos rugós mérleg. Két bádog óralap minta. 3 drb tolómérce, 8 drb fajsúly kocka, Sphaerometer, 2 drb areometer, Regisztráló ameroid barometer. Plankonvex és hengerlencse. Üvegvonalozó $^{m}/_{m}$ beosztással. Harth-féle optikai korong. 120 C° hőmérő. Készülék a víz legnagyobb sürűségének kimutatására. Szigetelő zsámoly. Egy preciziós ampère és volt méter. Carpantier-féle ampère méter. Ellenállás szekrény. Akkumulator telep 5 drb akkumultorral, 3 drb Hellesen-f. raktár elem. Mérő drót ellenállás. Cavallár-Szijáró-féle csillagászati diapozitiv gyűjtemény. Indukciós gömb. Ég gömb-Csaszni-féle tellurium lunarium és aristrarchos. Világóra. Fúvó asztal. Fletscher-féle fúvólámpa. Dugófúró gép. 3 drb vasháromláb. Csavarhuzó sorozat.

A szabadkézirajzi szertár gyarapodása vétel útján. *Várdai Szilárd*: Magyar diszítmények; *Füleki-Molnár:* Magyar minták; 3 drb tájképminta aquarellnyomásban.

A természetrajzi szertár ajándékozás útján a következő tárgyakkal szaporodott: Róka, sertés, borjú, mezei nyúl, patkány kiszedett fogazata, üvegfedeles dobozokban; házi sertés gyomra és vakbele, mezei nyúl vakbele száraz praeparatum, róka emésztő szerve és gégéje spirituszban, készítette: Dr. *Erőss Lajos* tanár.

Dr. *Schaffer Károly* egyetemi tanár: Ember agy formalinban.

Peininger W. a) II. oszt. t.: Szemüveges kigyó és egy előindiai vipera Russelii. *Szauberer Fr. a)* II. o. t.: Jeruzsálemi növények szárítva (emlékkönyvben). — *Litauszky A. a)* II. o. t.: Flamingó. — *Josephi V. a)* II. o. t.: Csigák. — *Haasz L.*: Zöld harkály, karvaly, Gébics. — *Wintermantel J. b)* II. o. t.: Erdei bagoly. — *Kovács I.*: Darázsfészek. — *Tscherne L.* VI. o. t.: Kókuszdió. — *Klein J.* VI. o. t.: Gombakorall.

A geométriai szertár gyarapodása: preciziós körző, hat oldalú fahasáb.

VIII.

Statisztikai kimutatások.

I. A FELVETT TANULÓK.

I. A tanulók számának alakulása az iskolai év folyamán.

Betegségi és fegyelmi esetek száma.

Osztály	Nyilvános tanulók									Magántanulók				Összesen vizsgálatot tett	Felvett nyilvános tanulók				
	Az iskolai év folyamán							Az osztályvizsgálatról elmaradt	Osztályvizsgálatot tett	felvételetett		osztályvizsgálatot tett			nem fertőző		fertőző, esetleg járványos	igazgatói	tanárkari
	felvételetett	önként kimaradt	tanács folytán távozott	kizáratott	betegség	baleset	öngyilkosság			fiú	leány	fiú	leány		könnyű	súlyos			
	következtében meghalt														megbetegedések száma			megrovások száma	
I. A) . .	65	3	—	—	—	—	—	1	61	1	—	1	—	62	174	2	4	—	—
I. B) . .	66	2	—	—	—	—	—	—	64	1	—	1	—	65	210	4	6	1	—
II. A) . .	66	2	—	—	—	—	—	—	64	1	—	1	—	65	248	3	1	—	—
II. B) . .	57	4	2	—	—	—	—	—	51	1	—	1	—	52	175	3	2	—	—
III. A) . .	55	2	—	—	—	—	—	—	53	—	—	—	—	53	184	3	—	—	—
III. B) . .	56	1	—	—	—	—	—	1	54	—	—	—	—	54	72	24	—	2	—
IV. A) . .	46	—	—	—	—	—	—	—	46	—	—	—	—	46	40	2	3	—	—
IV. B) . .	44	—	—	—	—	—	—	—	44	—	—	—	—	44	41	2	—	1	—
V. . . .	55	1	—	—	—	—	—	1	53	1	—	1	—	54	86	3	4	—	—
VI. . . .	38	—	—	—	—	—	—	—	38	1	—	1	—	39	137	8	1	—	—
VII. . . .	36	1	1	—	—	—	—	—	34	—	—	—	—	34	106	4	—	1	—
VIII. . . .	27	—	—	—	—	—	—	—	27	2	—	2	—	29	137	3	—	1	—
Összesen .	611	16	3	—	—	—	—	3	589	8	—	8	—	597	1610	61	21	6	—

II. NYILVÁNOS ÉS MAGÁNTANULÓK LÉTSZÁMA DECEMBER 31-ÉN ÉS AZOK MEGOSZLÁSA KOR SZERINT

Osztály	Létszám dec. 31-én	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	53
		évét december hó 31-én már betöltötte														
I. A) . .	64	4	41	17	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
I. B) . .	66	3	49	11	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
II. A) . .	64	—	4	37	19	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
II. B) . .	55	—	2	42	10	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
III. A) . .	54	—	—	4	37	10	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
III. B) . .	56	—	—	2	37	12	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
IV. A) . .	46	—	—	—	5	28	11	1	1	—	—	—	—	—	—	—
IV. B) . .	44	—	—	—	3	23	14	4	—	—	—	—	—	—	—	—
V. . . .	55	—	—	—	—	7	31	10	6	1	—	—	—	—	—	—
VI. . . .	38	—	—	—	—	—	3	24	5	6	—	—	—	—	—	—
VII. . . .	36	—	—	—	—	—	—	3	20	9	2	2	—	—	—	—
VIII. . . .	29	—	—	—	—	—	—	—	—	12	14	1	1	—	—	—
Összesen . .	607	7	96	113	115	86	67	42	32	28	16	3	1	—	—	—

III. AZ OSZTÁLYVIZSGÁLATOT TETT (NYILVÁNOS ÉS MAGÁN) TANULÓK.

1. A tanulók megoszlása honosság szerint.
2. Szülőik v. gyámjuk lakóhelye szerint.

Honosság és lakóhely			Osztály												Összesen
			I.		II.		III.		IV.		V.	VI.	VII.	VIII.	
			A	B	A	B	A	B	A	B					
Összes szám			62	65	65	52	53	54	46	44	54	39	34	29	597
Magyar honos	magyarországi	illetőségű	62	64	63	52	52	54	46	42	53	39	34	27	588
	horvát-szlavonorsz.		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Külföldi honos			—	1	2	—	1	—	—	2	1	—	—	2	9
Budapesten		lakott	58	61	58	46	48	47	40	33	38	37	29	26	521
Pest vármegye más községében			2	3	7	6	5	7	5	5	6	1	3	3	53
A magyar anyaország más törvhat.-ban			2	1	—	—	—	—	1	4	9	1	1	—	19
Horvát-Szlavonországban			—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Külföldön, még pedig	Ausztriában		—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	3
	Németországban		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Braunschweig		—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1

A) Magyar anyaország.

a) Vármegyék:

Pest-Pilis-Solt-Kiskún m.	2	3	7	6	5	7	5	5	12	1	3	3	59
Beszterce	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Tolna	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Fehérm	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3
Nyitra	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	3
Heves	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Arad	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Mosonm.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Pozsony	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Torontál	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1

Lakóhely	Osztály												Összesen
	I.		II.		III.		IV.		V.	VI.	VII.	VIII.	
	A	*B*	*A*	*B*	*A*	*B*	*A*	*B*					
Vármegyék együtt . . .	4	4	7	6	5	7	6	9	15	2	4	3	72

b) Városok:

Budapest	58	61	58	46	48	47	40	33	38	37	29	26	521
Városok együtt	58	61	58	46	48	47	40	33	38	37	29	26	521
Várm. és városok összesen.	62	65	65	52	53	54	46	42	53	39	33	29	593

B) Horvát-Szlavonország.

a) Vármegyék:

Vármegyék együtt . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

b) Városok:

Városok együtt . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Várm. és városok összesen .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

3. A tanulók megoszlása szülőik, vagy gyámjuk foglalkozása, társadalmi állása szerint.

Osztály	Nagybirtokos, nagybérlő 1000 kat. holdon felül	Középbirtokos, középbérlő 100—1000 kat. holddal	Kisbirtokos, kisbérlő 100 kat. holdon alul	Egyéb őstermelő; feles, majoros, kertész, halász	Egyéb gazdasági segédszemély, földműves, napszámos	Gazdasági tisztviselő	Nagyiparos, bánya nagyvállalkozó	Kisiparos, bánya kisvállalkozó	Egyéb iparir, bányászati segédszemély; előmunkás, segéd	Ipari v. bányászati tisztviselő	Nagykeresk., nagyvállalkozó	Kiskereskedő, kisvállalkozó	Egyéb keresk. v. közl. segédszemély; altiszt, segéd, szolga	Kereskedelmi v. közlekedési tisztviselő	Köztisztviselő (papok, tanárok, tanítók kivételével), közh. alk., díjnokok	Pap	Tanár, tanító	Másféle értelmiségi: orvos, ügyvéd s ilyeneknél alk. segéd, írnok	Közhiv. alk. vagy másféle értelmiségi altiszt v. szolga	Katonatiszt; honvéd-, csendőrtiszt	Katona altiszt; honvéd-, csendőr altiszt	Különböző, közelebbről meg nem nevezett foglalkozási ágban dolgozó napszámos	Nyugdíjas v. jövedelméből élő; tőkés, járadékos, háztulajd.	Magánzó, eltartásos	Egyéb ismeretlen foglalkozású	Árvaházi, szeretetházi tanulók	Mindössze
I. A) .	—	1	—	—	—	—	1	15	6	2	3	7	6	5	3	—	2	7	2	—	1	1	—	—	—	—	62
I. B) .	—	—	—	1	2	2	4	15	3	3	4	9	6	4	—	—	1	2	2	1	—	3	—	—	3	—	65
II. A) .	—	—	—	—	—	—	2	14	—	1	5	10	6	8	1	—	5	6	2	—	—	1	2	2	—	—	65
II. B) .	—	—	—	—	—	1	1	1	4	—	1	27	—	—	7	—	1	3	2	1	—	1	2	—	—	—	52
III. A) .	—	—	—	—	—	—	—	12	—	—	5	10	2	1	3	—	—	11	4	—	—	1	—	4	—	—	53
III. B) .	1	—	—	—	—	—	1	10	4	5	4	9	2	4	3	—	2	3	2	1	—	—	—	3	—	—	54
IV. A) .	—	—	—	—	—	—	2	8	2	—	1	7	1	5	4	—	2	6	1	—	—	1	—	5	1	—	46
IV. B) .	—	—	—	—	—	1	1	2	1	2	10	1	3	5	—	—	1	2	3	—	—	—	3	—	9	—	44
V. . .	1	2	1	—	—	—	2	6	—	—	—	16	2	6	3	—	—	3	3	—	—	—	—	4	5	—	54
VI. . .	1	1	—	—	—	—	—	8	—	—	1	8	2	5	2	—	1	5	1	—	—	—	—	2	2	—	39
VII. . .	—	1	—	—	—	—	1	3	1	1	—	1	2	—	8	—	3	10	—	—	—	3	—	—	—	—	34
VIII. . .	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	3	—	4	10	—	—	3	—	1	—	—	2	1	—	—	29
Összesen	4	5	1	1	2	4	15	94	21	16	36	108	32	47	44	—	18	61	22	4	1	11	9	21	20	—	597

4. A tanulók megoszlása vallás szerint, 5. anyanyelv- és 6. nyelvismeret szerint.

Osztály	latin szertartású róm. kath.	görög szertartású róm. kath.	görög keleti	ág. h. ev.	reform.	izraelita	unitárius	magyar	német	tót	szerb	francia	Mindössze	A magyar anyanyelvű tanulók közül: csak magyarul tudott	A magyar anyanyelvű tanulók közül: más nyelven is tudott	A magyar anyanyelvű tanulók közül: németül is tudott	A magyar anyanyelvű tanulók közül: tótul is tudott	A magyar anyanyelvű tanulók közül: oláhul is tudott	A magyar anyanyelvű tanulók közül: horvátul is tudott	A magyar anyanyelvű tanulók közül: ruthénül is tudott	A magyar anyanyelvű tanulók közül: szerbül is tudott	A magyar anyanyelvű tanulók közül: franciául is tudott	A nem magyar anyanyelvű tanulók közül: csak anyanyelvén tudott	A nem magyar anyanyelvű tanulók közül: magyarul is tudott	A nem magyar anyanyelvű tanulók közül: más nyelven is tudott
	vallású volt							anyanyelvű volt						tudott		is tudott								tudott		
I. A)	22	1	—	3	6	29	1	60	2	—	—	—	62	40	20	20	—	—	—	—	—	—	—	2	—
I. B)	28	—	1	3	4	29	—	64	—	—	1	—	65	56	8	6	—	—	—	—	2	—	—	1	—
II. A)	29	—	—	5	5	26	—	64	1	—	—	—	65	44	20	20	—	—	—	—	—	—	—	1	—
II. B)	28	—	1	4	—	19	—	48	3	—	1	—	52	34	14	11	—	—	—	—	1	2	—	4	4
III. A)	20	1	1	2	2	27	—	52	1	—	—	—	53	31	21	19	—	—	1	—	1	—	—	1	—
III. B)	28	—	—	3	—	23	—	54	—	—	—	—	54	35	19	19	—	1	—	—	—	—	—	—	—
IV. A)	24	—	—	3	1	18	—	44	2	—	—	—	46	22	22	21	1	—	—	—	—	—	—	2	—
IV. B)	16	—	—	4	2	22	—	43	1	—	—	—	44	20	23	23	—	1	—	—	—	—	—	1	—
V.	28	—	—	1	1	24	—	53	1	—	—	—	54	28	25	25	1	—	—	—	—	5	—	1	1
VI.	16	—	—	1	1	21	—	39	—	—	—	—	39	30	9	9	1	—	—	—	1	—	—	—	—
VII.	20	1	—	—	3	10	—	33	1	—	—	—	34	—	33	33	—	—	—	—	—	—	—	1	—
VIII.	14	—	1	3	2	8	1	29	—	—	—	—	29	1	28	28	—	—	—	—	1	1	—	—	—
Összesen . .	273	3	4	32	27	256	2	583	12	—	2	—	597	341	242	234	3	2	1	—	6	8	—	14	5

7. A nyilvános tanulók magaviselete és mulasztása. 8. A nyilvános és magántanulók előmenetele.

Osztály	Hány tanulókapott magaviseletből				Mulasztott			Mulasztott órák száma		Rendes tárgyakból						Összes szám	Rendkívüli tárgyakból				
	1	2	3	4	egy órát sem	csak igazoltan	igazolatlanul	igazoltan	igazolatlanul	mindenből jeles	legalább mindenből jó	legalább mindenből elégséges	egy tárgyból elégtelen	két tárgyból elégtelen	több tárgyból elégtel.		latin ny.	egészségtan	vegytani gyak.	gyorsírás	ének
	osztályzatot				mulasztott			mulasztott órák száma		Rendes tárgyakból							Rendkívüli tárgyakból				
																	legalább elégséges eredmény				
I. A) . .	50	11	—	—	7	54	—	2392	—	11	9	36	2	1	3	62	—	—	—	2	8
I. B) . .	53	11	—	—	4	59	1	2255	22	2	17	39	4	3	—	65	—	—	—	6	7
II. A) . .	52	12	—	—	9	54	1	2152	1	6	12	40	3	1	3	65	—	—	—	12	8
II. B) . .	43	8	—	—	5	46	—	1616	—	2	1	43	5	—	1	52	—	—	—	6	18
III. A) . .	41	12	—	—	5	47	1	1722	5	4	9	34	3	2	1	53	—	—	—	4	8
III. B) . .	40	14	—	—	8	46	—	1989	—	2	9	33	5	2	3	54	—	—	—	19	14
IV. A) . .	35	11	—	—	12	34	—	891	—	4	9	26	7	—	—	46	—	—	—	4	3
IV. B) . .	26	18	—	—	1	41	2	1744	3	3	6	25	7	1	2	44	—	—	—	6	10
V.	40	13	—	—	8	42	3	2462	3	1	12	35	2	1	3	54	5	—	—	11	13
VI.	29	9	—	—	2	31	5	1279	10	—	5	29	3	—	2	39	2	—	—	1	8
VII.	26	8	—	—	7	27	—	1215	—	4	4	25	1	—	—	34	4	34	—	—	16
VIII.	23	4	—	—	1	21	5	1226	39	1	4	22	1	1	—	29	3	—	—	—	9
Összesen . .	458	131	—	—	69	502	18	20943	83	40	97	387	43	12	18	597	14	34	—	71	122

Osztály	A fölvett tanulók közül													A vizsgálatot tett tanulók közül								
	fölvétetett az egész év folyamán	intézetünk alsóbb osztályaiból lépett fel	más intézetből jött föllépők	intézetünkből ismétlők	más intézetből jött ismétlők	vizsgálatot tett	számokban: felsőbb osztályba felléphet	számokban: javító vizsgát tehet	számokban: osztályismétlésre utasíttatik	számokban: az osztályt nem ismételheti	percentekben: felsőbb osztályba felléphet	percentekben: javító vizsgát tehet	percentekben: osztályismétlésre utasíttatik	percentekben: az osztályt nem ismételheti	magántanuló volt	ismétlő volt	I. félévben: egész tandíjat fizetett	I. félévben: féltandíjat fizetett	I. félévben: tandíjmentes volt	II. félévben: egész tandíjat fizetett	II. félévben: féltandíjat fizetett	II. félévben: tandíjmentes volt
I. A) . .	66	—	—	4	—	62	56	2	4	—	90·3	3·2	6·5	—	1	3	49	3	10	49	3	10
I. B) . .	67	—	—	2	1	65	58	4	3	—	89·2	6·2	4·6	—	1	3	50	6	9	50	6	9
II. A) . .	67	54	8	4	1	65	58	3	4	—	89·2	4·6	6·2	—	1	5	44	2	19	47	2	16
II. B) . .	58	52	4	1	1	52	46	5	1	—	88·5	9·6	1·9	—	1	1	45	2	5	45	2	5
III. A) . .	55	47	6	1	1	53	47	3	3	—	88·6	5·7	5·7	—	—	1	37	3	13	36	3	14
III. B) . .	56	51	2	3	—	54	44	5	4	1	81·4	9·3	7·4	1·9	—	3	35	4	15	38	4	12
IV. A) . .	46	43	1	2	—	46	39	7	—	—	84·8	15 2	—	—	—	2	32	3	11	32	4	10
IV. B) . .	44	39	3	1	1	44	34	7	3	—	77·3	15·9	6·8	—	—	2	36	3	5	36	3	5
V. . . .	56	42	5	7	2	54	48	2	3	1	88·9	3·7	5·5	1·9	1	9	43	1	10	43	1	10
VI. . . .	39	36	1	1	1	39	34	3	2	—	87·1	7·7	5·2	—	1	—	23	6	10	24	5	10
VII. . . .	36	32	1	3	—	34	33	1	—	—	97	3	—	—	—	1	17	2	15	17	2	15
VIII. . . .	29	27	2	—	—	29	27	1	1	—	93·2	3·4	3·4	—	2	—	16	2	11	16	2	11
Összesen .	619	425	33	29	8	597	524	43	28	2	87·7	7·2	4·7	0·4	8	30	427	37	133	433	37	127

C)

Az érettségi vizsgálatról.

| A vizsgálat ideje | a) | b) Az írásbelin | c) | d) A szóbelin | | | e) Az érettségit végzett ifjak pályaválasztása | | |

IX.

A tanulók érdemsorozata.

Az érdemsorozatban előforduló számjegyek és rövidítések jelentése.

1. Előmenetel az egyes tantárgyakban:
   1 = jeles; 2 = jó; 3 = elégséges; 4 = elégtelen.
2. Írásbeli dolgozatok külalakja:
   1 = ajánlatos; 2 = illő; 3 = nem illő.
3. Erkölcsi viselet:
   1 = jó; 2 = szabályszerű; 3 = kevésbbé szabályszerű; 4 = rossz.
4. Rövidítések:
   ism. = ismétlő; tdjm. = tandíjmentes; ftdjm. = féltandíjmentes; ösztd. = ösztöndíjas; fm. = fölmentve; sgd. = segélydíjas. f = felsőbb osztályba felléphet; j = javító vizsgálatra bocsáttatik; i = osztály-ismétlésre utasíttatik; n = az osztályt nem ismételheti; é = érettségi vizsgálatra bocsáttatik.

Érdemsorozat a kötelezett tantárgyakból.

I. A) osztály.

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajzoló geometria	Szépírás	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
	Bencsó József	3	2	3	1	1	3	2	2	3	1	f
	Bischof Henrik	3	3	3	2	2	2	3	2	2	1	f
	Boros Miklós	3	1	2	3	1	2	2	3	3	2	f
	Bruckner Ernő	3	3	3	3	3	4	3	3	1	1	j
5	Büki Márton tdjm.	2	3	3	3	2	3	2	2	1	1	f
	Csattogányi István	3	4	4	3	3	3	3	3	2	1	i
	Császár Antal	2	3	3	2	2	3	3	2	3	1	f
	Csengey Árpád	4	4	4	4	3	4	4	3	1	1	i
	Danilla Sándor tdjm.	k i m a r a d t										
10	Deutsch Ferenc	3	2	2	1	2	3	3	2	2	1	f
	Edelmann Marcel	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	f
	Eizner Károly	3	3	3	3	2	3	3	2	3	2	f
	Erőss Károly tdjm.	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	f
	Faragó Ferenc	3	2	2	3	2	2	2	2	3	1	f
15	Farkas Jenő tdjm.	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	f
	Fischer Béla	3	2	2	3	3	3	3	3	3	1	f
	Fleischner Vilmos	2	2	1	2	2	2	3	2	3	1	f

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajzoló geometria	Szépírás	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
	Francsek Jenő	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Gebhardt Béla ftdjm.	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
20	Goldstein Géza tdjm.	2	2	3	3	1	2	2	2	2	1	f
	Grünfelder Árpád	3	3	3	3	2	3	3	3	3	2	f
	Grünwald Ernő	kimaradt										
	Gyémánt István tdjm.	2	2	3	2	1	2	2	2	2	1	f
	Handel Ferenc	2	2	3	3	2	3	2	2	3	1	f
25	Havas Jenő	3	3	3	3	2	3	3	3	2	2	f
	Hengl László	4	3	3	4	3	4	4	3	3	2	i
	Herrmann Kálmán	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Holzer Andor	2	1	1	1	1	1	1	2	1	1	f
	Horváth Elemér ftdjm.	2	3	3	2	2	2	2	2	2	1	f
30	Horváth Jenő	3	2	3	2	1	3	3	2	1	1	f
	Kautzky Győző	3	3	3	3	2	3	3	3	3	2	f
	Klein Dezső	3	3	3	2	3	3	3	2	3	1	f
	Klemm István	1	1	2	2	1	2	3	2	3	1	f
	Kovács Tibold tdjm.	3	3	3	1	2	3	3	2	1	1	f
35	Kozma Géza tdjm.	1	3	3	3	2	3	3	2	3	1	f
	Kőszeg Oszkár	3	2	1	3	2	3	3	2	3	1	f
	Kulka Endre	2	3	2	3	2	2	2	3	3	1	f
	Kutnevszky Oszkár	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Kübek József	vizsgálatlan										
40	Láng Pál	kimaradt										
	Léderer Antal tdjm.	3	2	2	1	1	1	2	2	2	1	f
	Lengyel István	3	3	4	3	2	3	3	3	1	2	j
	Mach Ignác	2	3	3	3	3	3	2	2	3	1	f
	Miglitzer Vilmos	4	4	3	4	2	4	4	2	fm	1	i
45	Nemes Atilia tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Neuberger Rezső	3	3	3	3	3	2	2	2	2	1	f
	Novák György	3	3	3	2	3	3	3	2	2	2	f
	Ormos László	2	2	3	3	2	3	3	2	3	2	f
	Pető János	3	2	2	2	2	2	3	2	3	1	f
50	Porédos Zoltán	3	3	3	3	2	3	3	1	3	1	f
	Schwarz József	3	1	1	2	1	1	1	2	2	1	f
	Schwarcz Nándor	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	f
	Seidner Jenő	2	1	1	1	1	1	1	1	2	1	f
	Seligmann Géza	2	1	1	1	1	1	1	1	2	1	f
55	Szüsz István	3	3	3	3	2	3	3	3	2	1	f
	Szaberszky Ernő	1	2	1	1	1	2	2	2	2	1	f
	Szmetana Antal	3	2	2	3	2	3	3	2	2	1	f
	Timáry Lajos	2	3	3	3	2	3	3	2	3	1	f
	Truszka Béla ftdjm.	2	3	3	2	1	2	3	2	2	1	f
60	Verbőczy Károly	4	3	3	4	3	4	4	3	3	2	i
	Weisz Antal	3	3	3	3	2	3	3	2	2	1	f
	Weisz Imre	3	3	3	2	3	3	3	3	3	1	f
	Werner Rezső tdjm.	2	2	2	2	1	1	2	1	1	1	f
	Wiener Béla	3	3	2	3	3	3	3	2	1	1	f
65	Zofáhl István tdjm.	4	3	3	3	2	3	3	3	1	1	j
	Pátkai István magántanuló	1	1	1	1	1	2	1	—	—	—	f

I. B) osztály.

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajzoló geometria	Szépírás	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
	Bacher Kálmán tdjm.	1	2	2	2	1	2	2	2	1	1	f
	Baky Zoltán tdjm.	1	1	1	2	2	1	1	2	1	1	f
	Bergmann József	3	2	2	3	3	1	3	2	2	1	f
	Bermann Ferenc	1	1	1	2	1	1	2	1	2	1	f
5	Blasz Benő	1	1	1	2	1	2	2	1	1	1	f
	Csathó Lajos	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1	f
	Derkay Lajos	4	2	2	3	2	3	3	2	2	1	j
	Deutsch Károly	3	3	3	3	2	2	2	3	3	2	f
	Eckstein Imre	3	2	2	3	1	2	4	3	3	1	j
10	Erdős Tibor	3	3	3	3	2	3	3	2	2	1	f
	Ermer Árpád	2	2	3	2	1	1	3	2	2	1	f
	Fertig Rezső tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Förster Pál	4	3	3	3	3	2	3	2	1	2	j
	Füzesséry Tihamér tdjm.	3	2	3	2	2	2	3	2	3	1	f
15	Ganz István tdjm.	3	2	2	2	2	2	3	1	1	1	f
	Graf Ede	2	2	2	3	2	2	2	2	2	1	f
	Grossmann Oszkár	2	3	3	3	2	3	3	3	3	2	f
	Grünbaum Pál			k	i	m	a	r	a	d	t	
	Grünfeld Ferenc	3	3	4	3	3	4	3	3	3	2	i
20	Hajdu Ferenc	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	f
	Herczeg László	2	2	3	2	2	3	3	2	2	1	f
	Heyn György	3	3	3	3	2	3	3	2	3	1	f
	Himler István	3	3	3	2	3	3	3	2	3	1	f
	Horváth László	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	f
25	Igali Béla	2	2	2	2	1	1	3	2	2	1	f
	Jordán Károly			k	i	m	a	r	a	d	t	
	Keiper Ede	3	3	3	4	3	3	4	3	2	2	i
	Király József	3	3	3	3	2	3	3	3	3	1	f
	Kirchlechner Ferenc	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	f
30	Klein Árpád ftdm.	1	1	1	2	1	1	3	2	1	1	f
	Koblencz Márton tdjm.	1	1	1	2	1	1	2	1	1	1	f
	Kregár Ferenc tdjm.	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	f
	Kreibich Ödön	1	2	2	2	3	2	3	2	2	1	f
	Kurdy Sándor ftdjm.	1	1	2	2	2	2	3	2	2	1	f
35	Lanzmann Ödön	2	1	1	2	2	2	3	2	2	1	f
	Lukács László	3	3	3	2	3	3	3	3	3	1	f
	Marossi Dezső	2	1	1	2	2	2	3	1	1	1	f
	Németh István tdjm.	1	2	2	2	2	2	1	2	2	1	f
	Némethy Lajos	1	2	1	3	2	2	1	1	2	1	f
40	Neufeld Tibor	3	2	2	3	1	1	1	2	3	1	f
	Pfeifer Imre	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	f
	Pick Imre ftdjm.	3	3	3	3	2	3	3	3	3	1	f
	Pollák Jenő	2	1	1	2	1	1	3	1	1	1	f
	Popovits László	2	2	3	2	2	2	3	1	2	1	f
45	Rákos László	3	2	2	3	3	3	3	2	3	1	f
	Ratsch Sándor	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1	f

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajzoló geometria	Szépírás	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
	Reinisch Péter	3	2	3	2	1	2	3	2	2	1	f
	Révész József ftdjm.	3	3	3	3	2	2	2	2	1	2	f
	Rothauser Béla	1	1	1	2	1	2	2	1	fm	1	f
50	Schreiber Ede tdjm.	3	3	3	3	3	3	3	3	1	2	f
	Simon Béla	3	3	3	3	3	4	3	3	2	1	j
	Schinkásch László	3	2	2	3	2	2	3	3	2	1	f
	Schlésinger Jenő	2	2	2	4	3	3	4	2	2	1	i
	Szalay Károly ftdjm.	3	3	3	3	3	2	3	2	2	1	f
55	Szemere György	3	2	2	3	1	2	2	2	2	1	f
	Tokody Andor	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	f
	Theisz Emil	1	2	2	2	2	2	3	2	2	1	f
	Ullrich Károly	3	3	2	3	2	3	3	2	3	1	f
	Weiland Elemér	2	3	3	3	2	2	3	2	2	1	f
60	Weisz József	3	3	3	3	2	3	3	3	3	1	f
	Weinstein Ottó	3	2	2	3	3	3	3	2	2	1	f
	Wintermantel Kálmán	3	3	3	4	3	3	3	3	2	1	f
	Wirnhardt Gyula tdjm.	2	3	3	3	1	3	3	3	3	1	f
	Woczaschek Lajos	3	3	3	3	2	3	3	3	3	1	f
65	Wolf Pál ftdjm.	2	2	2	2	2	2	3	2	3	1	f
	Züllig Imre	3	3	3	3	3	3	3	2	3	1	f
	Faith Jenő magántanuló	1	1	1	1	1	1	1	—	—	—	f

II. A) osztály.

	Ambrózy Károly ism.	3	3	2	3	3	3	3	2	2	1	f
	Anderlik Győző	2	3	2	3	2	3	2	3	fm	1	f
	Bäck Jenő	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	f
	Bohr László	3	3	3	3	2	3	3	2	2	1	f
5	Brummer Ernő	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1	f
	Csendes István tdjm.	3	3	3	3	2	3	2	2	2	1	f
	Cserjesi József tdjm.	2	1	1	1	1	1	1	2	1	1	f
	Czettel Imre	3	3	3	3	3	3	3	4	3	2	f
	Danek Alfonz	4	4	3	4	3	4	4	4	3	2	i
10	Dánielisz Tibor	3	3	3	3	2	3	2	1	3	1	f
	Ehrenreich Dániel	3	2	2	3	1	3	2	2	2	2	f
	Farkas László ftdjm.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	f
	Feleki Rezső tdjm.	2	2	2	2	1	2	2	2	2	1	f
	Flesch Dezső	2	1	1	2	2	2	2	1	2	1	f
15	Frankfurt József	3	2	3	2	1	2	1	3	3	1	f
	Gergi László	k i m a r a d t										
	Grimm Győző	3	2	3	3	3	3	3	3	3	1	f
	Györgyi Géza tdjm.	1	1	1	2	2	1	2	1	2	1	f
	Halász János tdjm.	1	2	3	1	2	3	2	1	2	1	f
20	Havlicsek István	4	3	3	3	1	3	3	2	3	2	j
	Hehn János	3	2	2	2	2	2	2	3	2	1	f
	Hellebranth Andor tdjm.	1	1	2	2	2	2	2	1	2	1	f

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajzoló geometria	Szépírás	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
	Herr József ism.	3	2	1	2	2	2	2	2	2	1	f
	Hrdkó Árpád tdjm.	2	2	3	3	2	3	2	2	2	1	f
25	Huber Miklós tdjm.	3	3	3	2	1	2	3	3	2	1	f
	Jeck Péter	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	f
	Josephi Viktor	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	f
	Kádár Géza	3	4	3	3	2	3	3	4	2	1	j
	Keller Gyula	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	f
30	Kertessy Aladár	3	4	3	3	2	3	3	4	1	2	j
	Kertész Miklós tdjm.	2	2	2	3	2	3	3	2	3	1	f
	Kirner Zoltán	2	1	1	2	2	2	1	2	2	1	f
	Klopfer Károly	3	3	3	3	2	2	3	3	2	1	f
	Kohn Mór	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	f
35	Kontúr Imre	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	f
	Kovácsics Máté tdjm.	2	2	3	3	2	3	2	3	3	1	f
	Ledermann Pál	2	1	2	1	1	1	2	3	3	1	f
	Litauszky András tdjm.	2	2	3	3	1	3	3	2	1	2	f
	Littmann Lajos	3	2	2	3	2	3	3	3	2	1	f
40	Lojkovits Sándor	3	3	3	3	3	3	3	2	3	1	f
	Masa István tdjm.	3	3	4	4	3	3	4	3	3	1	i
	Nagy Károly tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	f
	Pap László	2	4	4	4	3	4	3	2	3	2	i
	Paulay Ede tdjm.	2	1	2	2	1	2	1	2	fm	2	f
45	Pásztory Pál	2	2	3	3	2	2	3	3	1	1	f
	Peiniger Walter	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	f
	Pejtsik Imre	3	3	3	3	3	3	3	1	3	1	f
	Perlesz Richárd	3	2	3	3	2	2	2	3	2	1	f
	Petschauer László	3	2	3	3	2	3	3	3	2	1	f
50	Révész Pál tdjm.	3	1	2	3	2	3	2	2	3	1	f
	Roth Sándor	3	3	3	3	2	3	3	2	3	2	f
	Schlesinger Nándor	2	3	3	3	3	2	3	3	3	1	f
	Schreiber Alajos	2	4	3	4	3	3	3	2	2	2	i
	Schulz József	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	f
55	Schwarcz Imre tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	f
	Steiner István	k	i	m	a	r	a	d	t			
	Stern Miklós	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	f
	Szabó Ferenc	3	3	3	3	2	3	3	2	fm	2	f
	Szántó Imre ftdjm.	3	3	3	3	2	3	3	2	3	2	f
60	Szauberer Frigyes	3	2	3	3	1	2	2	1	2	1	f
	Székely Tibor	2	1	2	2	1	2	2	3	2	1	f
	Szőke Imre	2	1	1	2	1	2	1	2	2	1	f
	Udvary Pál	3	3	3	3	2	3	3	2	2	1	f
	Urbányi Gusztáv ism.	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1	f
65	Várady Zoltán	3	2	2	3	1	3	2	2	3	1	f
	Zofáhl Tibor tdjm.	3	3	3	2	2	3	3	3	fm	1	f
	Klein Miksa magántanuló	2	1	3	1	1	2	1	—	—	—	f

II. B) osztály.

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajzoló geometria	Szépírás	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
	Adamsky Elemér	2	3	3	3	3	3	3	2	2	1	f
	Alber Rezső	4	3	3	3	2	3	3	3	3	1	j
	Auer István tdjm.	2	3	3	1	2	1	2	2	2	1	f
	Boda Géza tdjm.	3	3	3	3	2	3	3	3	2	1	f
5	Bogoszavlyevits Miklós	2	4	3	3	2	3	2	3	3	1	j
	Dietzl Ottó	2	2	1	2	1	1	2	2	3	1	f
	Eckhardt Frigyes	1	3	3	2	1	1	2	2	2	1	f
	Eisler Imre	3	3	3	3	1	2	2	3	3	1	f
	Fellner István	3	3	3	3	2	3	3	1	3	2	f
10	Galina Ernő	1	3	3	3	3	2	3	1	3	2	f
	Gebhardt Imre			k	i	m	a	r	a	d	t	
	Goldberger László	2	3	3	1	3	2	3	1	2	1	f
	Grósz Miklós	3	3	3	3	1	2	3	2	fm	1	f
	Güttler Károly	2	3	3	2	2	2	3	1	3	1	f
15	Haas Lipót	3	3	1	2	3	2	2	3	3	2	f
	Hanusz László tdjm.	2	2	2	2	1	2	1	3	2	1	f
	Hergár Viktor	2	2	2	2	1	2	3	2	3	1	f
	Hrauda Ottó	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Káldor Ernő	2	3	2	1	1	3	3	3	3	1	f
20	Kiszer Aladár	2	3	3	3	2	3	2	3	3	1	f
	Kováts Géza tdjm.	2	3	3	3	2	2	1	3	3	1	f
	Kováts István tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Krausz Ferenc			k	i	m	a	r	a	d	t	
	Lederer József tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	f
25	Lichtman István	2	3	3	2	3	3	2	2	3	2	f
	Medveczky Albert	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1	f
	Neufeld Rezső	4	4	4	4	3	4	4	3	3	1	f
	Oreskovics Kornél	2	4	3	2	3	3	3	3	3	1	j
	Pártl Lajos	2	3	3	3	1	1	1	2	3	1	f
30	Pásztory István	2	2	3	2	1	2	1	2	1	1	f
	Riedl Zoltán	1	3	2	3	2	1	2	2	2	1	f
	Ritter József			k	i	m	a	r	a	d	t	
	Rosner Ferenc			k	i	m	a	r	a	d	t	
	Rötzer István	1	3	3	1	1	2	2	1	2	1	f
35	Schäffer Viktor	3	3	3	2	3	2	2	3	3	2	f
	Schiller Miklós	1	2	2	1	1	1	2	2	3	1	f
	Schwarcz Imre	3	3	3	2	2	3	3	2	3	2	f
	Sebestyén Tibor tdjm.	3	2	2	2	2	2	2	2	2	1	f
	Spányi Ernő ftdjm.	3	3	3	3	2	3	2	3	3	1	f
40	Steiner Jenő	3	3	3	3	2	1	2	2	2	1	f
	Stieglmayer Jenő			k	i	m	a	r	a	d	t	
	Stignitz Lajos			k	i	m	a	r	a	d	t	
	Szabó István	1	3	3	2	1	2	3	2	fm	1	f
	Szalay Gyula tdjm.	2	3	3	4	3	3	3	1	3	2	j
45	Szántó Imre	2	3	3	2	2	2	2	3	2	1	f
	Szőke Andor	2	3	3	2	3	2	3	2	3	1	f
	Sztreha Dezső	2	3	3	3	2	2	3	3	3	2	f

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajzoló geometria	Szépírás	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
	Szücs Rezső	2	3	3	3	1	2	2	2	2	1	f
	Tiringer István	2	3	3	3	2	3	3	3	3	1	f
50	Tokody Béla	2	3	3	3	3	3	3	2	2	1	f
	Varga Lajos	1	3	3	2	2	2	3	2	2	1	f
	Verő Tibor	3	3	4	3	1	3	3	2	2	1	f
	Walser László	1	3	2	1	1	2	1	2	3	1	f
	Weisz Sándor	3	3	3	3	2	2	3	1	3	1	f
55	Wild Antal	2	3	3	3	2	3	2	2	3	1	f
	Wintermantel József	3	3	3	3	2	2	3	3	2	1	f
	Witz Ferenc	2	3	3	2	2	2	2	1	2	1	f
	Ritter József m. tanuló	2	2	3	2	1	3	2	—	—	—	f

III. A) osztály.

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történet	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajzoló geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
	Alberkovics József	2	3	2	3	3	3	3	3	3	2	2	2	f
	Bodor István tdm.	3	2	2	3	2	2	2	3	3	3	3	2	f
	Czifka Kálmán	3	3	3	4	4	3	3	3	3	2	2	2	i
	Czverli Ernő tdjm.	1	2	2	2	1	2	1	1	2	3	1	1	f
5	Denneflee Frigyes	1	2	2	3	1	2	2	2	2	1	1	1	f
	Elsner Dezső tdjm.	1	2	1	3	1	2	2	2	1	2	1	1	f
	Fally Ferenc	kimaradt												
	Felberbauer József tdjm.	1	2	2	3	1	2	2	2	2	2	1	2	f
	Feldmann Béla	1	2	2	3	2	3	2	2	2	2	2	1	f
10	Fetth Géza ftdjm.	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	1	f
	Fuchs Károly	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	f
	Funk György	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	f
	Garai Károly tdjm.	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	2	1	f
	Gelléri István	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3	2	1	f
15	Grósz Arnold	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	f
	Haas László	kimaradt												
	Herzl Dezső	3	2	2	3	3	3	3	3	3	3	1	1	f
	Himler Géza	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	1	f
	Hochmann László	3	2	2	3	3	2	2	3	3	3	1	1	f
20	Horeczky Loránd br.	3	2	2	3	3	3	3	3	2	2	1	1	f
	Horváth Ármin tdjm.	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	f
	Joannovics Braniszláv	1	2	2	4	2	2	2	3	3	3	1	1	j
	Katona István	3	2	1	3	2	2	3	3	3	4	3	2	j
	Klein Imre	2	2	3	3	2	2	2	2	3	2	2	1	f
25	Klein Miksa	3	3	3	3	3	2	2	3	2	2	2	2	f

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történet	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajzoló geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
	Kohn Nándor	2	2	2	3	1	1	3	2	2	3	3	1	f
	Kölbl Rezső	3	2	1	3	2	3	2	1	2	3	1	1	f
	Lebovics Gyula ftdjm. .	1	2	1	2	1	1	2	2	2	3	3	1	f
	Lessinger Károly	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	1	1	f
30	Lojkovits Erik tdjm. . .	2	3	3	3	2	3	2	3	3	3	3	1	f
	Mannheim Ernő	3	2	2	3	2	3	3	3	2	3	2	2	f
	Martinek István	3	3	3	3	3	3	2	3	3	4	2	2	j
	Miskey Gyula tdjm. . .	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	2	1	f
	Molnár Béla tdjm. . . .	1	2	3	3	1	1	2	2	2	1	2	1	f
35	Molnár Ernő	2	2	2	3	3	3	2	3	2	3	2	1	f
	Molnár Géza	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	f
	Münz István	3	2	3	3	2	3	2	3	3	3	fm	1	f
	Ney Tivadar	3	2	2	3	3	3	3	3	3	2	1	2	f
	Osztiadal József tdjm. .	4	3	3	4	3	4	2	3	3	2	1	2	i
40	Pauker Illés	3	2	3	3	4	4	3	3	2	2	3	2	i
	Pick József	2	1	1	3	2	3	2	3	3	3	3	1	f
	Schmidt József	2	2	3	3	3	3	2	2	3	3	2	1	f
	Selmeczi Ferenc	2	1	1	3	2	3	2	2	2	2	2	1	f
	Steiner László tdjm. . .	3	2	2	3	3	2	2	2	2	2	3	1	f
45	Storcz István	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	3	1	f
	Szabó László	3	2	2	3	2	3	3	3	3	3	2	2	f
	Szmetana István	2	2	3	3	2	3	2	2	2	2	3	1	f
	Teler Jakab	3	3	1	2	3	2	3	3	2	1	2	1	f
	Thoma István tdjm. . . .	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1	f
50	Tóth Antal tdjm.	1	2	2	2	2	1	2	2	2	3	1	1	f
	Tőkés Elemér	1	1	1	3	1	1	1	2	2	1	1	1	f
	Vidor Sándor	2	2	2	3	3	3	2	1	2	3	2	1	f
	Wegman Antal ftdjm. . .	1	3	3	3	2	3	3	3	3	3	3	1	f
	Winkle Nándor	1	1	1	3	3	1	1	2	1	3	2	1	f
55	Zelinka Alajos	1	2	2	3	3	1	2	2	2	2	1	1	f

III. B) osztály.

				k	i	m	a	r	a	d	t			
	Bereck László tdjm. . .													
	Biró György tdjm. . . .	2	2	1	1	2	1	1	1	1	2	2	1	f
	Bottenstein Béla	3	4	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	j
	Braun Sándor ftdjm. . .	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	f
5	Bruchsteiner Andor . . .	3	3	2	3	2	3	3	3	3	3	3	2	f
	Büki Pál tdjm.	1	2	1	1	2	1	2	1	2	1	1	1	f
	Czibula Lajos	3	3	3	2	3	3	3	3	2	1	3	1	f
	Drechsler János	2	3	2	2	2	1	2	2	2	3	1	1	f
	Éles József	1	2	2	2	2	1	1	2	2	1	1	1	f
10	Erős Géza	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	f
	Erőss György tdjm. . .	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Gfellner Antal	3	4	4	4	3	4	3	3	3	3	2	2	i
	Glücksman Manó	4	4	3	4	4	3	3	3	4	3	3	2	i

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történet	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajzoló geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel	
	Haasz Géza tdjm. . . .	1	1	1	2	1	1	2	2	2	1	2	1	f	
15	Haraszti József	3	3	3	3	3	2	2	3	3	2	2	2	f	
	Hegedűs László tdjm. . .	3	3	3	2	2	3	2	3	3	3	1	1	f	
	Hirsch György	3	3	2	3	3	2	3	2	3	1	3	1	f	
	Jankó Béla ftdjm. . . .	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	2	f	
	Jeck József	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	2	1	f	
20	Jóna István ftdm.	4	3	3	3	2	2	3	4	3	2	2	2	i	
	Karl Ferenc	3	3	2	3	3	3	3	4	3	3	2	2	j	
	Kaufmann Ferenc ftdjm. .	3	3	3	3	2	3	2	1	1	3	3	1	f	
	Kiss Tibor tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f	
	Klein Ernő	v i z s g á l a t l a n													
25	Kellner Géza	2	2	1	1	1	1	2	1	1	3	1	1	f	
	Knébel István	3	3	2	3	2	2	2	3	2	1	1	2	f	
	Léderer Pál tdjm.	2	3	1	2	2	2	1	2	2	3	3	1	f	
	Ledermann Frigyes . . .	3	3	2	3	2	2	2	2	3	3	3	1	f	
	Lehofer János	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	f	
30	Lusher Béla	1	2	1	1	1	2	1	2	1	1	2	1	f	
	Markovits Elemér . . .	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	f	
	Martin Alajos	2	3	3	2	2	3	2	2	2	2	1	1	f	
	Müller Hugó	2	3	3	3	4	4	1	3	3	3	2	2	i	
	Nádas László tdjm. . . .	1	2	2	1	1	1	2	2	1	2	1	1	f	
35	Németh Ferenc	3	4	4	4	4	4	3	3	4	3	1	1	n	
	Pados Imre	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3	1	f	
	Pirkner Lajos	3	3	3	3	1	2	3	3	2	3	1	1	f	
	Pollák Iván	3	3	4	3	3	3	2	3	3	3	3	2	j	
	Radó Oszkár	3	3	2	2	2	3	2	2	4	3	1	1	j	
40	Schlesinger Sándor tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f	
	Schramkó Gyula	3	3	2	3	2	3	3	2	3	1	2	1	f	
	Schreiber György	3	4	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	j	
	Seffer István	3	3	2	2	1	2	3	2	3	3	2	1	f	
	Singer Gyula tdjm. . . .	3	3	1	1	2	2	3	3	2	2	1	1	f	
45	Sorg Jenő	3	3	2	1	3	3	3	3	2	3	2	1	f	
	Spitzer György	3	2	2	1	2	2	2	1	2	3	2	2	f	
	Stadler Kornél	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	f	
	Steiner Sándor	3	3	2	3	2	3	3	3	2	3	2	1	f	
	Strausz László tdjm. . .	2	3	2	2	1	1	2	2	2	2	1	1	f	
50	Székely György	3	3	2	2	3	3	2	2	3	1	2	1	f	
	Theisz Károly	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	f	
	Weszely Vilmos	3	3	3	3	3	3	2	2	2	3	3	1	f	
	Wolf György	1	3	3	2	1	2	3	2	2	3	2	1	f	
	Wolf László	1	3	2	1	1	2	1	2	2	3	2	1	f	
55	Zichy Emánuel gróf . .	2	3	2	1	2	2	3	2	3	3	2	1	f	
	Zuna Pál tdjm.	3	3	3	2	2	3	2	3	3	2	1	1	f	

IV. A) osztály.

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történet	Természettan	Mennyiségtan	Rajzoló geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
	Békássy Endre	1	2	3	3	2	3	3	3	3	3	1	f
	Benedict János	3	3	3	3	2	3	2	3	1	1	1	f
	Bentz József ftdjm.	2	3	3	3	2	2	3	3	2	2	1	f
	Brém Béla	3	3	3	4	3	3	3	3	3	3	2	j
5	Deutsch István	3	3	3	3	3	3	3	3	3	fm	1	f
	Diener Gusztáv tdjm.	1	2	2	3	2	2	2	2	2	1	1	f
	Erdős Sándor tdjm.	2	2	2	3	2	2	1	1	3	1	1	f
	Fleiszig Gábor	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1	f
	Fondor Richárd tdjm.	2	2	2	2	2	2	1	2	3	2	2	f
10	Friedrich Ottó	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	1	f
	Gast János	2	3	3	4	3	3	3	3	3	2	1	j
	Goldschmidt Imre	1	1	1	1	1	2	1	3	2	1	1	f
	Gráber Pál	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	f
	Hinknikl János	3	3	3	3	4	3	3	3	2	1	2	j
15	Iszer Jenő	3	3	3	3	3	3	2	3	2	1	2	f
	Jordán Richárd	3	3	3	3	3	1	1	1	3	2	1	f
	Kirchlechner János	3	3	3	3	3	2	3	3	3	2	1	f
	Klein Sándor ftdjm.	1	2	2	2	1	2	2	2	3	2	1	f
	Klement Zoltán tdjm.	3	3	3	3	3	3	4	3	1	2	1	j
20	Kohn Samu ftdjm.	3	3	3	3	3	4	1	3	3	1	1	j
	Kovács Ferenc ftdjm.	1	2	2	2	2	2	1	2	2	2	1	f
	Lengyel Zoltán	3	3	3	3	3	3	3	3	4	3	1	j
	Lencz Gyula	3	3	3	3	3	3	3	3	4	3	1	j
	Magyar Antal ftdjm.	2	2	2	3	2	1	1	3	3	3	2	f
25	Mann Ernő tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Matzner Árpád tdjm.	2	3	2	2	3	3	3	3	3	3	2	f
	Mautner István	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	f
	Molnár László	2	2	1	3	2	1	1	2	1	1	2	f
	Müller Pál	3	3	3	3	3	3	1	3	3	2	1	f
30	Neudörfer Pál	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	f
	Papp Gábor	3	3	3	3	3	3	3	1	1	1	2	f
	Pfeifer István tdjm.	2	1	2	2	1	2	1	2	3	2	1	f
	Pink Béla tdjm.	2	3	3	3	3	2	2	2	2	1	1	f
	Prinz István	2	3	3	3	3	3	3	3	3	fm	1	f
35	Reich Tivadar	1	2	2	3	3	3	2	3	3	2	2	f
	Remenyik Tibor	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	f
	Rieger István	2	2	2	2	2	1	2	1	3	2	1	f
	Sárközi Sándor	2	2	3	3	3	2	2	3	3	2	1	f
	Schéder Gyula tdjm.	3	3	3	3	3	3	2	3	3	1	1	f
40	Schein Vilmos	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Schreil János	3	3	3	3	2	3	2	2	2	3	2	f
	Schultz István	1	1	2	2	2	2	1	2	1	1	1	f
	Steiner Árpád	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	f
	Straub Lajos	3	2	3	3	3	2	3	2	3	1	1	f
45	Tóth Elemér	3	2	2	3	3	2	2	2	3	2	1	f
	Woczasek Jenő	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	f

IV. B) osztály.

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történet	Természettan	Mennyiségtan	Rajzoló geometria	Szabadk. rajz	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
	Bencz Jenő	1	3	3	3	3	2	3	2	1	fm	1	t
	Berger István	2	3	3	3	2	3	1	2	2	1	2	f
	Bezák Tibor	3	3	3	3	3	3	2	3	3	2	1	f
	Braun Jenő	3	3	2	3	2	3	3	3	3	2	1	f
5	Dánielisz Ágost	3	3	3	3	3	2	3	3	1	2	1	f
	Donáth István	3	3	3	4	3	2	3	3	3	fm	1	j
	Eckstein László	2	3	3	3	1	2	2	3	3	2	1	f
	Fedor Csák Aladár	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1	f
	Fuchs Vilmos	2	3	2	2	2	2	2	2	3	3	2	f
10	Gerő Marcel	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Gorjup Ferenc	3	3	2	3	3	3	3	3	2	1	1	f
	Grünberger Andor	3	3	3	3	2	3	3	3	3	2	2	f
	Heckenast Róbert	3	4	3	3	3	2	3	3	3	2	2	j
	Hetényi Lóránt	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	2	f
15	Holczer Simon	1	1	1	1	2	2	1	2	3	1	1	f
	Izsákovics Ernő	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Kellner János	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	2	f
	Kendi Miklós	2	2	3	3	2	2	3	3	4	2	1	j
	Klein Rezső ftdm.	3	2	3	3	3	3	3	3	1	1	2	f
20	Kováts Albert tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	f
	Kovács Tibor	2	2	1	1	1	1	1	1	2	1	1	f
	Lajta Alfréd tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	f
	Lang József ftjdm.	2	2	1	2	1	1	1	1	1	1	1	f
	Lehofer Jenő ftdjm.	3	3	3	3	3	3	2	3	3	2	2	f
25	Leszlényi Leó	3	3	2	3	3	3	3	3	4	3	2	f
	Lilienthal Gyula	1	3	1	2	2	2	2	2	2	2	1	f
	Lojkovics Lajos tdjm.	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	1	f
	Mandel Jenő	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	f
	Marquis István	3	3	4	4	3	3	3	3	3	fm	1	i
30	Nika Ferenc	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1	f
	Ormos Pál	3	3	2	3	3	1	2	2	3	2	2	f
	Paumkirchner Ferenc tdjm.	2	2	2	3	3	3	2	3	2	1	1	f
	Pfeifer Miklós	2	3	3	3	2	3	3	2	3	3	2	f
	Prinner Béla	3	4	3	4	4	4	4	4	3	3	2	f
35	Pürner József	2	3	2	3	3	3	2	3	2	2	1	f
	Schmideg Gyula	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	f
	Schütz Gyula	3	3	3	4	3	3	2	3	2	2	1	j
	Szaufnauer Lázár	3	4	3	4	3	3	3	4	3	2	2	i
	Szinek Lajos	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	f
40	Toronyi Gyula	2	3	3	3	3	3	3	3	1	1	1	f
	Vámos Imre	3	3	2	2	3	3	3	3	3	1	2	f
	Vlaszák István tdjm.	4	3	3	3	3	3	3	3	2	1	2	j
	Wottitz Miksa	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	j
	Zsengeri Andor	3	4	3	3	3	3	3	3	3	3	2	j

V. osztály.

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történet	Természetrajz	Vegytan	Mennyiségtan	Szabadkézi rajz	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
	Barcza Lajos	2	2	2	2	2	1	3	2	3	2	1	f
	Benedek Imre	2	3	2	2	3	2	3	2	3	3	1	f
	Benesch György	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	1	f
	Bessenyei József ism.	3	3	3	3	3	2	3	3	1	1	2	f
5	Bleyer Pál	3	2	2	2	3	2	3	3	3	3	2	f
	Boroevits István ism.	3	3	4	3	3	2	3	3	2	2	2	j
	Burg Ervin	3	3	2	2	3	2	3	3	2	3	2	f
	Czettel Vilmos tdjm.	3	2	3	2	2	1	2	3	3	2	1	f
	Csillag Ernő	1	1	1	1	1	1	2	2	3	1	1	f
10	Delej Zoltán	k i m a r a d t											
	Detári János tdjm.	2	1	2	2	2	1	2	2	3	3	1	f
	Dobrovolna Dezső tdjm.	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	f
	Engelmayer János	4	3	4	4	4	3	4	4	2	1	2	i
	Engelmayer Nándor ism.	4	3	3	4	3	2	3	3	1	3	2	n
15	Feldmann Aladár	1	1	1	1	1	1	2	2	3	2	1	f
	Fleischmann László	1	1	1	1	1	1	2	1	2	2	1	f
	Fodor Géza ism.	3	3	3	3	3	2	3	3	1	1	2	f
	de Fries Károly	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	f
	Glasner Béla	3	1	2	3	2	1	2	2	1	3	1	f
20	Grimm Béla	3	2	1	1	2	1	2	1	1	3	1	f
	Horváth Sándor	3	3	4	3	3	2	3	3	3	3	1	j
	Kauser János	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	f
	Kautzky Tivadar	2	2	2	3	2	1	2	2	1	3	1	f
	Krausz Sándor	3	3	2	3	3	3	3	2	3	3	2	f
25	Krell Sándor	2	3	3	3	3	1	3	3	1	2	1	f
	Kuhn Ferenc tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	1	f
	Lakos László	3	3	3	3	3	2	3	3	3	2	2	f
	Langfelder Lajos ism.	3	3	1	3	3	1	3	3	3	2	1	f
	Leheti Ferenc ism.	3	3	3	3	3	1	3	3	3	2	2	f
30	Mádai István ftdjm.	2	3	2	2	3	1	2	2	3	2	1	f
	Mayr József	3	2	3	3	2	2	3	2	3	fm	2	f
	Márer Lajos ism.	2	2	2	1	2	1	3	2	2	fm	1	f
	Németh Kornél	3	2	3	3	3	1	3	3	1	2	1	f
	Obendorfer Rezső	3	3	3	3	3	2	3	3	3	1	1	f
35	Omelka Nándor	4	3	3	3	4	2	3	4	3	1	2	i
	Pete Ernő tdjm.	2	1	2	2	2	1	1	1	2	2	1	f
	Preysz Tibor	2	2	2	2	2	1	2	2	3	1	1	f
	Pruzsinszky Sándor ism.	v i z s g á l a t l a n											
	Rédei Lajos	2	3	3	3	2	2	2	2	2	1	1	f
40	Róth Péter	2	2	3	3	3	2	3	3	3	3	1	f
	Rótholcz Frigyes ism.	2	2	3	3	3	2	3	3	1	3	1	f
	Rumi Pál tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	f
	Schaffer Károly	2	1	2	2	2	1	1	2	3	3	1	f
	Selmeczi Antal	2	2	3	3	3	1	2	3	2	3	1	f
45	Simonffy Imre tdjm.	2	2	2	1	2	1	1	2	3	2	1	f
	Schmuck Géza tdjm.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	f
	Steinhardt Géza	2	3	1	2	3	1	3	2	3	3	1	f
	Szenes Pál	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	1	f

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történet	Vegytan	Természetrajz	Mennyiségtan	Ábrázoló geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
	Szentesi Elemér tdjm. . .	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	f
50	Vajk Ernő tdjm.	2	1	1	2	1	1	2	1	—	2	2	1	f
	Vass Gyula	1	1	1	1	1	1	1	1	—	2	2	1	f
	Vidor János	2	2	1	1	2	1	1	2	—	3	3	1	f
	Vikol Zoltán	2	2	3	3	2	2	3	3	—	2	2	1	f
	Weisz Gyula	1	1	1	1	1	1	1	1	—	2	2	1	f
55	Winkler Imre	4	3	3	4	4	3	4	4	—	3	2	2	i
	Delmár Lajos m. tanuló .	3	3	3	3	3	2	3	3	—	2	—	—	f
	VI. osztály.													
	Barcza Imre	2	3	3	3	3	3	1	3	3	3	2	1	f
	Berger Imre tdjm. . . .	2	1	3	2	2	2	1	2	3	3	2	1	f
	Brucker Árpád ftdjm. . .	3	3	3	3	2	1	1	2	1	3	1	1	f
	Burián Ákos	2	1	3	4	1	3	1	1	2	3	1	2	j
5	Eichner Tibor	3	2	3	3	2	2	2	1	2	1	2	1	f
	Eisler Pál	1	2	3	3	2	2	1	2	3	3	2	1	f
	Ember Béla tdjm. . . .	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	fm	1	f
	Fürst Géza tdjm.	2	1	2	1	2	1	1	2	2	2	2	1	f
	Gerő László	2	2	3	3	1	2	1	2	2	2	3	1	f
10	Grünfeld Lajos	2	2	3	2	1	3	1	2	2	3	2	1	f
	Hajós Lajos	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	1	2	f
	Halmos Ármin ftdjm. . .	1	2	3	3	2	3	1	3	1	1	1	2	f
	Heckenast Frigyes . . .	3	3	1	3	2	2	1	2	3	3	2	1	f
	Herlinger Soma	1	3	2	3	2	3	2	3	3	3	3	2	f
15	Hollósi József	3	2	3	3	2	3	1	1	2	3	1	1	f
	Jordán Vilmos	3	3	4	3	3	3	2	2	2	3	2	1	j
	Kanczler József tdjm. . .	2	2	2	2	1	1	1	1	2	2	2	1	f
	Klein István	3	3	4	4	2	3	2	4	3	3	2	2	i
	Klein Sándor ftdjm. . . .	2	3	3	3	1	3	2	3	3	2	fm	2	f
20	Kostkievicz Ferenc . . .	2	3	3	3	2	3	1	2	3	3	2	1	f
	Léderer Oszkár	1	3	2	3	2	3	1	2	3	3	3	2	f
	Lindmayer Jenő tdjm. . .	1	2	3	3	2	1	1	2	2	1	1	1	f
	Nagy Rezső	2	3	3	3	2	3	2	2	2	1	1	1	f
	Pammer Imre ftdjm. . .	3	2	3	3	3	2	1	3	3	1	1	1	f
25	Paumkirchner Károly tdjm.	2	2	2	3	2	3	1	1	1	1	1	1	f
	Pethő József tdjm. . . .	1	1	3	2	1	1	1	1	1	2	1	1	f
	Pogány László	2	1	3	2	2	3	1	3	3	3	2	2	f
	Polgár László ftdjm. . .	1	1	3	3	1	3	2	2	2	3	3	2	f
	Pollák Andor tdjm. . . .	1	3	3	3	2	3	2	2	2	2	3	1	f
30	Révész György tdjm. . .	1	1	2	1	1	1	1	1	2	2	2	1	f
	Róna Pál	1	2	2	3	1	2	1	2	3	3	1	1	f
	Rosenberger Nándor . .	3	3	3	4	3	3	3	4	4	4	2	2	i
	Schweitzer Béla	1	1	1	1	1	2	1	1	1	3	1	1	f
	Sorg Antal	2	2	3	2	1	3	1	3	2	3	2	1	f
35	Szende Oszkár	3	3	3	3	1	2	1	1	1	3	3	1	f
	Tscherne László	2	3	2	3	3	3	2	3	3	2	2	1	f
	Vajda Béla	3	3	4	3	3	3	1	2	3	3	2	1	j
	Weisz László	1	3	3	3	2	3	1	2	3	1	1	1	f
	Zigány Ferenc magántan.	2	2	3	3	2	2	1	1	1	2	—	—	f

VII. osztály.

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Természettan	Vegytan	Mennyiségtan	Ábrázoló geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
	Bartók László	1	1	2	2	1	2	2	1	2	3	3	1	f
	Braun Sándor tdjm. . .	2	3	3	3	1	2	3	1	1	2	2	2	f
	Cavargna Alajos . . .	1	3	3	3	1	3	3	3	3	3	1	1	f
	Detári Kálmán tdjm. . .	2	3	3	3	2	3	2	3	4	2	2	1	j
5	Filep Lajos	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Fischl Vilmos tdjm. . .	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	f
	Gerlóczy Gedeon tdjm.	1	2	3	3	2	3	3	3	3	2	1	2	f
	Hajnal Nándor tdjm. .	3	3	3	3	2	3	3	3	3	1	fm	2	f
	Heintz Gusztáv tdjm. .	2	2	2	3	1	2	2	3	2	2	2	1	f
10	Jäger János	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	2	1	f
	Kautzky Rezső ftdjm. .	1	2	2	1	1	1	1	2	1	1	2	1	f
	Kiss Károly tdjm. . . .	2	3	3	3	2	1	3	3	2	2	1	1	f
	Kiszer Ágoston	1	2	2	3	1	2	2	2	3	3	1	1	f
	Klenka János	3	2	1	3	2	3	3	3	4	3	2	2	j
15	Kolbányi Géza tdjm. .	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	1	f
	Kunvári Imre	2	2	3	3	2	2	2	2	2	3	2	1	f
	Lakos Károly	3	2	2	3	2	3	3	3	2	3	2	1	f
	Marsovszky Tibor ism.	3	2	3	3	3	3	2	2	3	2	1	1	f
	Márer Sándor	3	3	3	3	2	2	3	3	2	2	2	1	f
20	Mitiner János ism. . .				k	i	m	a	r	a	d	t		
	Mödlagl Ferenc	1	2	3	3	2	3	3	3	3	3	2	2	f
	Nemes Tihamér tdjm. .	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	2	1	f
	Oláh Béla	1	2	2	3	1	3	2	3	3	2	1	1	f
	Pákozdy Árpád	2	3	2	3	2	3	3	3	3	3	3	1	f
25	Renvez Károly	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	2	2	f
	Rosenwald Artur tdjm.	3	2	3	3	2	2	3	2	1	1	fm	1	f
	Sibelka Tibor	2	3	1	3	2	3	2	3	2	2	1	1	f
	Steinert Ferenc tdjm. .	3	3	3	3	2	2	3	3	3	3	1	2	f
	Stern Béla	1	1	2	2	1	2	2	3	3	3	3	1	f
30	Strausz József tdjm. . .	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f
	Szalkai Lajos tdjm. . .	1	3	2	3	1	3	2	3	2	1	2	1	f
	Tauber Alfréd	1	2	1	3	1	1	2	1	1	2	2	1	t
	Tolnai Béla				k	i	m	a	r	a	d	t		
	Vajk Tibor tdjm. . . .	1	1	1	3	1	1	2	1	2	2	2	1	f
35	Volenszky Béla ftdjm. .	1	2	3	3	1	3	3	2	3	3	2	1	f
	Zuna Kálmán tdjm. . .	3	2	2	3	2	1	2	2	2	3	1	2	f

VIII. osztály.

	Nevek	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Ábrázoló geometria	Szabadkézi rajz	Bölcseleti előtan	Tornázás	Magaviselet	Általános előmenetel
	Asbóth Jenő	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	1	é
	Barcza Károly	2	2	1	1	2	1	2	3	3	2	fm	1	é
	Bernstein László . . .	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	é
	Bukszerhofer Lajos . .	1	3	3	3	3	3	4	4	1	3	2	2	i
5	Dobronyi Lajos tdjm. .	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3	1	1	é
	Gara Imre tdjm. . . .	1	1	3	3	2	1	2	2	2	1	2	1	é
	Glykais Gyula	2	3	3	3	3	3	2	2	1	3	1	1	é
	Gombos Lajos tdjm. . .	1	2	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	é
	Hallóssy István tdjm. .	1	1	2	2	1	1	2	1	2	2	fm	1	é
10	Hatolkai Kázmér tdjm. .	1	3	3	3	3	3	3	1	3	3	fm	1	é
	Holl Kornél tdjm. . . .	3	3	3	3	3	3	3	1	1	2	1	1	é
	Kollár Adolf tdjm. . . .	2	2	2	2	3	1	2	1	1	2	fm	1	é
	Krebs Frigyes tdjm. . .	1	2	2	3	3	1	1	2	3	1	1	1	é
	Nyiri Géza	1	1	1	1	2	1	1	1	2	1	2	1	é
15	Obendorfer Károly . .	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	1	1	é
	Pandurovits Kornél ftdm.	3	3	3	3	3	2	1	1	2	2	1	1	é
	Perl Dániel	1	2	2	3	2	1	2	2	3	2	2	1	é
	Polgár Ferenc ftdjm. .	1	1	2	3	1	2	2	1	2	2	2	1	é
	Rátai István	1	2	3	3	2	3	3	3	2	2	3	1	é
20	Szemere Lajos	3	3	3	3	4	3	3	3	3	3	2	2	j
	Teuffel Ödön	2	3	3	3	2	2	2	3	3	3	1	1	é
	Ultsch Árpád tdjm. . .	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	2	1	é
	Vajk Béla tdjm.	1	2	2	3	2	3	1	2	2	1	2	1	é
	Verő Manó	3	2	2	3	3	3	2	2	1	1	1	2	é
25	Wiener Oszkár	1	3	3	3	3	3	3	2	3	3	1	1	é
	Windhardt Géza . . .	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3	2	1	é
	Zuna Andor tdjm. . . .	1	2	2	3	2	2	2	1	1	1	1	1	é
	Németh Andor magántan.	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	—	—	é
	Telek József magántan.	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	—	—	é

Az érettségi vizsgálat.

Az idei érettségi vizsgálatra a folyó tanév VIII. osztályának 25 tanulója s azonkívül egy tanuló ismétlő javítóvizsgálatra jelentkezett.

Az érettségi vizsgálatok írásbeli részét 1912. május hó 13., 14. és 15. napjain tartottuk.

Az írásbeli vizsgálatra a szaktanárok részéről fölterjesztett tételek közül a tankerületi kir. főigazgató úr a következőket jelölte ki:

I. A magyar nyelv és irodalomból:

Széchenyi és elődei a nemzeti művelődésért folytatott küzdelemben.

II. A német nyelvből:

Lessings Kampf gegen das französische Drama. Goethe atyja.

III. A mennyiségtanból:

Mekkora összeget kell valakinek 15 ízben, minden év elején egy biztosítótársaság pénztárába fizetni, hogy azontúl 30 éven át a biztosítótársaság neki 3000 koronás évjáradékkal szolgáljon? Az évjáradék első részlete az utolsó befizetésből számított egy év mulva legyen esedékes; kamatláb 4%.

Egy szabályos hatszöget megforgatunk először valamelyik két szemközti csúcsot, azután valamelyik két szemközti oldal középpontját összekötő szimmetriatengelye körül. Hogyan aránylik a kapott két forgási test térfogata. Mekkora a két test térfogata, ha a hatszög oldala 10 cm.?

A vizsgálat eredménye:

Az írásbeli vizsgálat eredménye:

Magyar	2 jeles,	12 jó,	10 elégséges,	1 elégtelen
Német	1 „	11 „	13 „	— „
Mennyiségtan	7 „	4 „	12 „	2 „

Az írásbeli érettségi alapján szóbelire bocsáttatott 25.

A Dr. Szombathy István jászberényi áll. főgimn. igazgató úr elnöklete alatt a szóbeli érettségi vizsgálatokat június hó 3., 4., 5. és 7.-én tartottuk a következő eredménnyel: jelesen érett 3; jól érett 9; érett 13; tanuló. 1 tanuló a magyar nyelv és irodalomból ismétlő javító vizsgán elégséges eredménnyel felelt meg.

X.

Segélyezések és jutalmak.

a) Scitovszky-alapítvány.

Az alapítvány történetei és rendeltetése az 1880-iki „Értesítő"-ben van megírva.

A 170 K-át kitevő kamaton szegénysorsú tanulók számára tankönyvet vásároltunk.

Kimutatás.

Osztály	I. A)	I. B)	II. A)	II. B)	III. A)	III. B)	Összesen
Tanuló száma	8	6	5	5	3	2	29
Könyvek száma	30	26	15	11	3	2	87

b) Szilágyi István-féle alapítvány.

Ezen alapítványból a fővárosi közép- és polgári iskolákra kiterjesztett 160 K-ás segélydíjakon kívül szegény tanulók számára 60 K összegből tankönyvet vásároltunk és osztottunk ki.

Kimutatás

Osztály	III. A)	III. B)	IV. A)	IV. B)	V.	Összesen
Tanulók száma	3	3	4	2	8	20
Könyvek száma	3	3	4	2	13	25

c) Felvételi díjak.

Ezen díjakból 510·30 K-t fordítottunk szegénysorsú tanulók tankönyveire.

Kimutatás.

Osztály	I. A)	I. B)	II. A)	II. B)	III. A)	III. B)	IV. A)	IV. B)	V.	VI.	VII.	VIII.	Összesen
Tanuló . .	3	2	7	5	6	10	6	2	8	7	8	9	73
Könyv . . .	3	6	13	10	37	31	15	8	11	27	27	4	192

A felvételi díjakból befolyt összegből 635·47 K-t fordítottunk még az ifjúsági könyvtár gyarapítására és 60 K-ért az ifjúsági zenekar részére szereztünk be zeneműveket.

Szemléltető előadások látogatására fizetett minden tanuló 1—1 K-t; összesen befolyt 602 K. Ebből 3 Uránia-előadás à 160 K = 480 K — f, egy milliampére méter költségének kiegészítésére adtunk . . . 20 „ — „ a tanulmányi kirándulás számára beszereztünk 87 diapozitiv képet 104 „ 48 „

összesen . . 604 K 48 f;

a többlet az időközben a takaréktárba elhelyezett összeg kamataiból térült meg.

d) Ösztöndíjak.

I. Ezen intézethez kötött ösztöndíjak:

1. A Pesti hazai első takarékpénztár-egyesület 4000 K-ás alapítványának 200 K kamatját Fürst Géza VI. oszt. tanuló;

2. a „Királylátogatási emlék“-alapítvány 100 K kamatját Nemes Tihamér VII. oszt. tanuló;

3. a Kralovánszky György“-alapítvány 70 K kamatait Fischl Vilmos VI. oszt. tanuló;

4. az Áldássy József“-féle ösztöndíj 102 K 92 f kamatját Hallósy István VIII. oszt. tanuló;

5. az „I. Ferenc József Ő cs. és apost. kir. Felsége névnapi emléke“ alapítvány 21 K 92 f kamatját Kollár Adolf VIII. oszt. tanuló;

6. az „Egyesült Budapesti Fővr. Takarékpénztár“ alapította 200 koronás ösztöndíjat Kovács Albert IV. B) oszt. tanuló;

7. a „Mérő József“-féle 200 K-ás adománynak a folyó évre rendelkezésre álló kamatját 8 K 21 f Szentesi Elemér V. oszt. tanuló kapta.

II. Külső ösztöndíjak.

1. Bésán-féle 200 K-ás ösztöndíjat Schmuck Géza V. oszt. tanuló élvezte.

e) Szilágyi-féle segélydíjak.

A székesfőváros tanácsa a következő tanulókat részesítette 160 koronás segélyben:

Lederer József II. B), Büki Pál III. B), Erőss György III. B), Lederer Pál III. B), Paumkirchner Ferenc IV. B), Kanzler József VI., Strausz József VII.,

Kollár Adolf VIII., Krebs Frigyes VIII., Ultsch Árpád VIII., akik a megelőző tanévben is kaptak ilyen segélyt; továbbá: Hrauda Ottó II. B) és Miskey Gyula III. A) a folyó tanévben részesültek először ily segélydíjban.

f) A „Volt Tanítványok Egyesülete“ alapítványának 200 K kamatából a folyó tanévre is rajzszereket vettünk szegény tanulók számára.

Kimutatás.

Osztály	I. A)	I. B)	II. A)	II. B)	III. A)	III. B)	IV. A)	IV. B)	V.	VI.	VII.	VIII.	Összesen
Tanulók száma . .	10	9	6	9	10	9	13	2	—	9	12	10	99

Szabadkézi rajzi szerekre fordítottunk 40 K-t.

g) Segélyezések.

Az 1911/12-iki Értesítőben feltüntetett maradvány . .	452 K 72 f
Kohn Albert és Rudolf adománya	100 „ — „
A Pesti Hazai Első Takarékpénztár adománya	200 „ — „
A segélyalap 1911. évi kamatja	402 „ 19 „
Összesen . . .	1.154 K 91 f.

Segélyben részesültek még a mult tanévben a számadás lezárása után: Rosenwald VI. 20 K, Dobronyi VII. 20 K, Kollár VII. 20 K, Holl VIII. 20 K, Klein VIII. 20 K. A fólyó tanévben pedig: Koblenz I. B) 4·27 K. Heintz VII. 20 K, Kiss VII. 10 K, Kollár VIII. 20 K, Szentesi V. 20 K, Kancler VI. 20 K, Miskey III. A) 20 K, Dobronyi VIII. 20 K, Kollár VIII. 20 K, Erőss G. III. B) 20 K, Pollák VI. 20 K, Schlesinger III. B) 10 K, Ultsch VIII. 20 K, Gombos VIII. 10 K, Hallóssy VIII. 10 K, Ultsch VIII. 20 K, Kollár VIII. 20 K, Zuna VII. 20 K, Cserjesi II. A) 20 K, Horváth Ármin III. B) 20 K, Strausz VII. 20 K, Erőss G. III. B) 20 K, Schmuck V. 20 K, Németh V. 20 K, Pammer VI. 20 K, Kiss VII. 20 K, Steinert VII. 10 K, Strausz VII. 20 K, Nemes VII. 20 K, Fischl VII. 20 K, Dobronyi VIII. 20 K . . . . . 654 „ 27 „

Marad . . . . . 500 K 64 f

Ehhez járul a takarékpénztárban elhelyezett összeg kamatja . . . . . 16 „ 01 „

úgy hogy a jövő tanévi segélyezésre marad . . . . . 516 K 65 f.

Jutalomkönyvek.

Az 1912. június 29-én tartott záróünnepélyen a következő jeles tanulók kaptak jutalomkönyvet a székesfőváros által kiutalványozott 200 K-ából és a tanári kar adományából:

I. a) Francsek Jenő
Schwarz Nándor
Nemes Attila
Hermann Kálmán
I. b) Fertig Rezső
II. a) Peiniger Walter
Josephi Viktor
Schwarcz Imre
Schulz József
Kohn Mór
Nagy Károly
II. b) Hrauda Ottó
Kováts István
Lederer József
III. a) Garai Károly
Miskey Gyula
Molnár Géza
Funk György
III. b) Schlesinger Sándor
Kiss Tibor
Braun Sándor
IV. a) Mann Ernő
Schein Vilmos
Gráber Pál
Remenyik Tibor
IV. b) Izsákovits Ernő
Lajtha Alfréd
Gerő Marcell
Kováts Albert
V. Szentesy Elemér
Kun Ferenc
Kauser János
Schmuck Géza
De Fries Károly
Vass Gyula
VII. Filep Lajos
Strausz József
Fischl Vilmos
Nemes Tihamér
VIII. Hallósy István
Nyiri Géza
Ultsch Árpád

XI.

A székesfővárosi IV. ker. községi főreáliskolában

az 1912—1913-iki iskolai évben használandó

TANKÖNYVEK JEGYZÉKE.

I. OSZTÁLY.

Mártonfy-Weszely. Módsz. magy. nyelvt. új helyesírással, 7. k. 1·60
Lehr-Riedl. Magyar olvasók., I. r. 7. kiad. . . . . 1·60
Miklós-Kaiblinger. Német nyelvkönyv, I. rész, 2. kiad. . . . 1·80
Jablonszky-Schwicker. Földrajz reálisk. I. oszt. szám. Kötve 2·—
Kogutowicz. Földr. iskolai atlasz, I. 10. kiad. . . . . 2·—
Beke Manó. Számt., 8. jav. kiad. 2·80
Kiss E. J. Geom. alakt. I—II. o. sz., 6. kiad. . . . . 3·50
Ormándy M. Természetrajz I. 3. kiad. . . . . 2·—
Vajda Pál. Magyar-német szépírási minták . . . . . —·80

II. OSZTÁLY.

Mártonfy-Weszely. Módsz. magy. nyelvt., 7. kiadás, új helyesírással . . . . . 1·60
Lehr-Riedl. Magyar olvasók. II. r., 6. kiad. . . . . 2·50
Miklós-Kaiblinger. Német nyelvkönyv. II. rész . . . . . 1·80
Jablonszky-Schwicker. Földrajz, reálisk. sz., II. k. . . . . 2·50
Kogutowicz. Földrajzi atlasz, II. r. 10. kiad. . . . . 2·40
Beke Manó. Számtan, 8. jav. kiad. 2·80
Kiss E. J. Geom. alaktan I—II. oszt. sz., 6. kiadás . . . . 3·50
Ormándy Miklós. Természetrajz II. k., 2. k. . . . . 2·40
Vajda Pál. Rondírás . . . . . —·80

III. OSZTÁLY.

Weszely. Rendsz. magy. nyelvt., 3. kiadás . . . . . 1·40
Lehr-Riedl. Magy. olvasók. III. rész, 4. kiad. . . . . 2·50
Mendlik-Bodnár. Francia nyelvkönyv, I. . . . . 1·—
Baróti-Csánki. Magyarorsz. története, I. r., 7. k. . . . . 1·50
Jablonszky-Schwicker. Földrajz, II. kötet . . . . . 2·50
Miklós-Kaiblinger. Német nyelvkönyv. III. rész 3.20
Beke Manó. Számtan 8. jav. kiad. 2·80
Kiss E. J. Constr. planimetria, 3. kiadás, kötve . . . . . 2·—
Kemény F. Kisérleti physika . . 2·—
Kogutowicz. Földr. atlasz, III. r. 10. kiad. . . . . 1·60

IV. OSZTÁLY.

Weszely. Stilisztika, 7. kiadás . . 2·40
Arany. Toldija (Lehr), 12. kiad. 2·—
Felsmann. Német grammatika, 8. kiadás . . . . . 2·80
Miklós-Kaiblinger. Német nyelvkönyv, III. . . . . —·—
Mendlik-Bodnár. Francia nyelvkönyv, II. . . . . 2·80
Kemény F. Math. és physikai földrajz . . . . . 1·70
König-Beke. Algebra . . . . . 3·80
Kiss E. J. Constr. planimetria, 3. kiadás, kötve . . . . . 2·—
Baróti-Csánki. Magyarorsz. története, II. rész, 7. kiadás . . . 2·—
Kogutowicz. Földr. iskolai atlasz III. r., 10. kiad. . . . . 2·—

V. OSZTÁLY.

Riedl. Rhetorika és rhet. olv. 7. kiadás . . . . . 2·60
Mendlik-Bodnár. Francia nyelvkönyv, II. . . . . 2·80
Ujházy László. Világtörténelem, I. r., ... 2·40
Mocnik-Schmidt-Lévai. Algebra, 13. kiadás . . . . . 3·80
Szterényi H. Növénytan, 6. kiad. . 3·—
Reichenhaller. Chemia, I. kötet, 3. kiadás . . . . . 2·—
Wagner. Geometria, 8. kiadás . 4·80
Miklós-Kaiblinger. Német olv. IV. 3·40

VI. OSZTÁLY.

Riedl F. Poetika és poetikai olv., 6. kiadás . . . . . 3·—
Miklós-Kaiblinger. Német nyelvkönyv . . . . . 2·80
Theisz. Francia olvasó- és gy. k., II. r., 2. kiadás . . . . . 2·—
Ujházy L. Világtörténet, II. r. . 4·—
Mocnik-Schmidt-Lévai. Algebra, 13. kiadás . . . . . 3·80
Wagner. Geometria. 8. kiadás 4·80
Lutter. Szorszámok, 15. kiadás 2·40
Báthory. Állattan a gimn. és reálisk. felsőbb oszt. számára, 2. kiadás . . . . . 4·—
Reichenhaller. Chemia, II. kötet. 3. kiadás . . . . . 2·–
Kiss E. J. Ábráz. geometria I., 2. kiadás . . . . . 1·50

VII. OSZTÁLY.

Horváth Cyrill. Irodalom-történet. 3. kiad. . . . . 7·—
Miklós. Német olvasókönyv . 3·40
Macher E. Francia olvasókönyv, II. . . . . 3·—
Schmidt-Mocnik-Lévai. Algebra, 13. kiadás. . . . . 3·80
Wagner. Geometria, 8. kiadás 4·80
Lutter. Szorszámok, 15. kiadás 2·40
Kiss E. J. Ábrázoló geom., II., 2. kiadás . . . . . 1·50
Szijártó M. Kisérleti fizika, I. r. 2. kiad. . . . . 3·40
Reichenhaller. Chemia. III. rész, 3. kiadás . . . . . 2·—
Ujházy L. Világtörténet, III. rész 3·40
Harrach. Goethe, Hermann u. Dorothea, 2. kiadás . . . . —·60

VIII. OSZTÁLY.

Horváth Cyrill. Irod. tört., 3. kiad. 7·—
Miklós. Német olvasókönyv. . . 3·40
Macher E. Francia olvasók., II. 3·—
Szitnyai Elek. Lélektan és logika, 5. kiadás . . . . . 3·20
Újházy L. Magyarország oknyomozó története . . . . . 3·40
Schmidt-Mocnik-Lévai. Algebra, 13. kiadás. . . . . 3·20
Wagner. Geometria, 8. kiadás 4·80
Lutter. Szorszámok, 15. kiadás 2·40
Szijártó M. Kisérleti fizika, II. r. 2·80
Kiss E. J. Ábr. Geom. III. r., 2. kiad. 1·50
Segédk.: *Szinnyei.* A magy. ny. rendszere, 6. kiad. . . . . 1·—

XII.

Tudnivalók a jövő iskolai évre.

I. A tanulók felvétele.

Az iskolai év szeptember 1-én kezdődik és a következő év június hó végéig tart.

A tanulók beiratása a tanév végén, június hóban és ha a felveendő szám be nem telt, szeptember hó 2, 3. és 4. napján történik: az első két nap csupán és kizárólag helybelieknek van szánva; egy osztályba hatvannál több tanuló a nm. vallás- és közoktatásügyi miniszterium rendelete szerint fel nem vehető. Azon tanulóknak, kik a tanév végén, június hóban felvétettek, a jövő tanév elején szeptember 5-én az osztályfőnöknél személyesen kell jelentkezniök.

Szeptember 4-én túl egy hétig csakis a késedelmüket szigorúan igazoló tanulókat veheti fel az igazgató. A még később jelentkezők felvételét az igazgatóság útján benyújtott folyamodványra a tankerületi főigazgató engedheti meg. Azoknak, akik az iskolai év első hónapja után lépnek az intézetbe, az eddig végzett tananyagból vizsgálatot kell kiállaniok.

Az I. osztályba az 1883: XXX. t.-c I. fej. 10. §-a értelmében rendszerint csak oly növendékek vétetnek fel, akik életük kilencedik évét már betöltötték, de 12 évesnél nem idősebbek és nyilvános népiskolából nyert bizonyítványt mutatnak elő, hogy a népiskola alsó négy osztályát jó sikerrel végezték, vagy külön felvételi vizsgálaton igazolják, hogy hasonló mértékű képzettséggel bírnak. A felvételkor tartozik a növendék születési bizonyítványát okvetlenül bemutatni és ezenkívül a községi vagy kerületi tiszti orvos által kiállított (magánorvosi bizonyítványok a tiszti orvos által láttamozandók) bizonyítvánnyal igazolni, hogy utolsó beoltása óta még nem mult el 10 éves.

Tizenkét évesnél idősebb tanuló felvétele fölött a tanári testület határoz.

A felsőbb osztályokba a felvétel a megelőző osztály sikeres végeztétől függ s az erről tanúskodó nyilvános reáliskolai bizonyítvány alapján történik. Minden tanuló, aki felvétel végett ezen intézetnél először jelentkezik, tehát olyan is, aki évközben valamely más intézetből kíván átlépni, keresztlevelét, illetőleg születési bizonyítványát okvetlenül bemutatni tartozik, hasonlóképen köteles a védhimlő-oltásról, illetőleg az újraoltásról szóló bizonyítványt felmutatni.

Azon tanulók, akik nyilvános gimnáziumból vagy polgári iskolából akarnak az intézetbe felvétetni, kötelesek augusztus 31-én felvételi vizsgálatot tenni. E vizsgálat iskolánk és az elhagyott iskola tantervei közt mutatkozó lényeges különbözetre terjed ki.

Minden tanuló a felvételre személyesen, atyja, anyja vagy gyámja, illetőleg azok valamely külön megbízottja kiséretében tartozik az igazgatónál augusztus 31-én jelentkezni.

Azok a szülők vagy gyámok, akik nem laknak helyben, gyermeküket vagy gyámfiuk felvételekor alkalmas helyettest tartoznak bejelenteni, akire a házi felügyelet és nevelés tekintetében kötelességüket és jogukat átruházzák, hogy a gondviselésére bízott tanuló felől az igazgatóság vagy osztályfőnök értesítését elfogadhassa. A szülők és gyámok e részben minden változtatást személyesen vagy írásban tartoznak bejelenteni az igazgatónál;

ennek viszont joga és kötelessége ott, ahol alapos oknál fogva a gondviselést elégtelennek vagy a befolyást épen károsnak tartja, megkövetelni, hogy e tekintetben célszerű változás történjék.

II. A felvételi díj és tandíjfizetés.

A székesfővárosi közs. reáliskolába járó minden tanuló felvétele alkalmával 12 korona felvételi díjat tartozik fizetni; ezen díj alól általában senki sem, tehát a tandíjmentesek sem mentetnek fel. Az árvaházak növendékei, valamint a fővárosi tápdíjasok, amennyiben ebbeli minőségüket a felvétel alkalmával hiteles okmánnyal igazolják, e felvételi díj fizetése alól mentesek.

A székesfővárosi közs. reáliskoláknál az évi tandíj 80 korona, amely négy egyenlő részletben fizetendő. Az első részlet a felvétel alkalmával, a második részlet december 1-én, a harmadik részlet március 1-én, a negyedik részlet május 1-én esedékes, a fizetés határideje pedig az illető hónap 5-ig tart.

Azon tanuló, aki az esedékes tandíj-részletet ezen megszabott határidőig az igazgató kezéhez le nem fizette, az iskolából azonnal eltávolítandó, de egyszersmind az illető negyedévre eső tandíjhátraléka törlendő. A tankötelezettség korában levő ilyen tanuló az elemi iskola V. vagy VI. osztályába utasítható. Az iskolaév folyamán az iskolából kilépő vagy a tandíjfizetés elmulasztása miatt kizárt tanuló után már lefizetett tandíjrészletek visszta nem téríthetők.

III. A tandíjmentesítés.

A tandíjfizetés alól való felmentés jogát a székesfővárosi tanács, utólagos jóváhagyás fenntartása mellett, az igazgatóságra ruházza.

A tandíjmentesítés az egész iskolaévre történik — egész vagy fél tandíjmentesség alakjában — következő eljárás mellett:

Az igazgatóság már a beíratás alkalmával a legutolsó iskolai bizonyítvány és adózásra vonatkozó okmány alapján határozza meg, hogy az illető tanuló az egész vagy fél tandíj elengedésére tarthat-e igényt?

A tandíjmentesítés az egész iskolaévre történik, még pedig a következő eljárás mellett:

a) A tandíjmentesség elbírálásához szükséges és a beiratás alkalmával bemutatandó okmányok, nevezetesen a legutolsó iskolai bizonyítvány és *adózásra vonatkozó okmány* alapján az igazgató már a beírásnál határozza meg, hogy az illető tanuló, az alább pontosan meghatározott feltételek alapján az egész vagy a féltandíj elengedésére igényt tarthat-e?

b) Tandíjkedvezmények csak egész vagy fél tandíjmentesség alakjában engedélyezhetők.

c) Az egész iskolaévre eső tandíj fizetése alól csak oly tanuló menthető fel, aki a megelőző iskolai időszakban szabályszerű magaviselet mellett legalább átlagos jó előmenetelt tanusított s akinek szülője (vagy a tanuló után a gyám) a tanév megkezdésekor folyamatban lévő közigazgatási évre nem több, mint 30 korona egyenes állami adóval (bele nem számítva a pótadókat) van megróva.

d) Átlagos jó előmenetelű az a tanuló, akinek iskolai bizonyítványában vagy időszaki értesítőjében a felsőbb osztályba való fellépésnél irányadó rendes tantárgyakból az „elégséges“ érdemjegyek száma nem több az ennél jobb érdemjegyek számánál.

e) Azok a tanulók, akik a *c*) és *d*) pontban körülírt előmenetelnél gyengébb, de még elégséges előmenetelt tanusítanak, amennyiben a fent felsorolt többi kelléket igazolják, fél tandíjmentességben részesíthetők.

f) Hasonlókép csak a tandíj felének fizetése alól menthetők fel azok a tanulók, akiknek szülei (vagy a tanuló után a gyám) az *iskolaév megkezdésekor folyamatban levő közigazgatási* évre 30 koronánál több, de 60 koronát meg nem haladó egyenes állami adóval (bele nem számítva a pótadókat) vannak megróva, amennyiben az illető tanulók szabályszerű magaviselet mellett legalább átlagos jó előmenetelt tanusítanak.

g) A székesfőváros szolgálatában álló alkalmazottak, a fővárosi nyugdíjasok és kegydíjasok, továbbá a nyilvános középiskolai és szakiskolai tanárok vagy népiskolai tanítók gyermekei és árvái, nemkülönben az árvaházi növendékek és a fővárosi tápdíjasok, amennyiben ebbeli minőségüket igazolják, teljes tandíjmentességben részesülnek, ha szabályszerű magaviselet mellett legalább átlagos „jó“ előmenetelt tanusítanak, amennyiben pedig átlagos „elégséges“ előmenetelt tanusítanak, csak a tandíj fele részének fizetésére kötelesek.

IV. A javító, pótló, felvételi, magán és érettségi vizsgálatokról.

A javító és pótló vizsgálatok a beírást megelőző augusztus hó 31-én tartatnak meg. A javító és pótló vizsgálatok díjtalanok.

A két tantárgyból bukott tanulók javító vizsgálat letehetése iránti, 1 koronás bélyeggel ellátott kérvényeiket a **Budapest** székesfővárosi tankerületi kir. **Főigazgatóság**-hoz címezve és iskolai bizonyítványukat is hozzá mellékelve, **július 4-éig adják be az igazgatósághoz** és semmiesetre se küldjék fel közvetlenül a kir. Főigazgatósághoz.

Az összes javító-, pótló és felvételi vizsgálatokra a tanulók f. évi augusztus hó 30-án, reggel 9 órakor tartoznak az igazgatónál jelentkezni.

Azon tanulók, akik a székesfővárosi községi reáliskolába más jellegű iskolákból lépnek át, a fennálló szabályok értelmében felvételi vizsgálatra vannak kötelezve, ezért 20 koronát tartoznak előzetesen az igazgató kezéhez lefizetni.

A reáliskolánál a magánvizsgálat díja a felvételi díjon és tandíj fele összegén kívül 80 korona, összesen 132 korona; osztályösszevonással tartott magánvizsgálat díja felvételi díj és tandíj felének összegén felül 120 korona, összesen 172 korona.

Oly tanuló, ki valamely osztályban mint ismétlő megint megbukik, az osztályt másodszor nem ismételheti.

Oly tanulók, kik az év végén tartandó vizsgálatok alkalmából meg nem jelennek, s ha csak egy tárgyból is vizsgálatlanok maradnak, nem osztályozhatók, sőt ha más tárgyakból már nyertek volna is osztályozást, egész klasszifikációjuk megsemmisítendő.

Ha valamely tanuló a vizsgálatokat betegség vagy egyéb fontos ok miatt le nem teheti, vagy megszakítani kénytelen, a tanári testülethez folyamodhatik augusztus hó 26-áig a következő tanév kezdetén tartandó pótló vizsgálatra való engedélyért. A betegség igazolására hatóságilag megerősített orvosi bizonyítványt kell mellékelni. A pótló vizsgálat csak teljes vizsgálat lehet.

Az a tanuló, aki fővárosi községi reáliskoláknál érettségi vizsgálatra jelentkezik, tartozik az igazgató kezéhez 20 koronát előre lefizetni. Az érettségi vizsgálat díja az egész vizsgálat ismétlése esetén újra fizetendő.

A pótló és javító érettségi vizsgálatokért a díjak újra fizetendők.

TARTALOM.

	Lap
I. Szép Ilonka	3
II. Tanulmányi kirándulás	17
III. Adatok az intézet történetéhez a lefolyt tanévben	21
IV. Felügyelet és iskolai személyzet	30
V. Az iskola működése	39
VI. Jelentések	57
VII. Könyvtári és szertári gyarapodás	60
VIII. Statisztikai kimutatás az iskola tanulóiról	63
IX. A tanulók érdemsorozata	72
X. Segélyek és jutalmak	87
XI. Az 1912—13-iki iskolai évben használandó tankönyvek jegyzéke	91
XII. Tudnivalók a jövő tanévre	93

2002

2012